

Finta
(trilogija) 92

Mndrejc Puved

April 2023

Kazalo

Povej mi.....	3	Copata.....	38
S petami po riti tolči:.....	4	Srečanje.....	41
né pas se pencher au dehors.....	5	Ozadje.....	41
Decembra se bojim.....	6	Spreminjanje.....	43
Trilogija (finta).....	7	Svetloba.....	45
(Jusi - Gift from God).....	7	Je pravil Jusi o alkoholu.....	46
Jusi - opombe.....	9	V Osterbottnu.....	47
Zahubani.....	12	Fuzbal.....	48
Rebel.....	14	Vprašanje.....	49
Zgodba.....	17	Druženje.....	49
Kino.....	20	Bede.....	52
Spoznavanje.....	25	Babica.....	53
Sam.....	26	Pogled.....	55
Brez.....	28	PMS.....	57
Kirsi.....	30	Konec.....	57
Gre.....	31	Jusitovo Pismo.....	59
Kolobocija 1.....	33	Pismo od Kirsi.....	59
Kolobocija 2.....	34	P.S.....	61
Kolobocija 3.....	36	Ps2.....	62
Rodil sem se len.....	37	Ps3.....	64

Povej mi

Dobro jutro, kako si?
Mmm ... Takole, takole
Od kod si, povej mi?
Uh... pepel, mislim
Ah ja... no ja
Ampak tudi oblaki!
Kaj iščeš tam?

Moje poslanstvo ... moja pot!
Kje je tvoj dom?
Vidiš, to sem jaz ...
Kam pa greš tak?
Tu in tam!

Povej mi, povej mi
Tu in tam
Povej mi, povej mi
Življenje, ki ga ne razumem

Denar, ga imaš?
No... po tvoje?
In življenje?
Igra ... ni vedno prijetna!
Katera igra?
Išči ravnovesje, najdi sredino
To je pravilo igre
Poženeš svoje korenine, zrastejo ti krila,
Daj svojo brezpogojno ljubezen

Povej mi, povej mi
Tu in tam
Povej mi, povej mi
Življenje, ki ga ne razumem

In kaj ješ?
OK, zmorem...
Toda kdo ste vi?
Oseba nič več
kako ti je ime
Odvisno od obzorja
In ljubezen?
To je bil moj zakon za vedno
In humor?
To je moja vera brez ovinkov

Želim biti drevo na poljih
Ponudite moje rože na vse vetrove
Med elementi
Živite več kot petsto let

Med nebom in zemljo
Imam minljive radosti
Življenje mi je bolj všeč
Ko ljubezen izžareva

Povej mi, povej mi
Tu in tam
Povej mi, povej mi
Življenje, ki ga ne razumem

stihi: Patricia Cohen
muzika: Riff Cohen
[Dis Moi](#)

Mislím, da sem tako pameten, a kljub temu vedno znova nasedam istim trikom manipulacije. Zgrabi me za moje sočutje in mojo zvestobo in - pok - imaš me. Jaz sem bedak. No, nič me ne stane, tako sem pač, občutek izrabljenosti še vedno ščipa.

S petami po riti tolči:

A se spomniš, ko smo kot otroci na trebuhu ležali na tleh, največkrat v dnevni sobi, listali slikanico, ali pozneje knjigo, naslonjeni na komolce, brada podprta z dlanmi.

Potem je malo specifike.

Večina, ne vsi, a veliko pa sigurno, je ob tem dvignila noge.

Potem nas je ogromno z nogami migalo.

Ker smo bili takrat tako gibčni, pa tisto gibanje sploh ni bilo nežno, sem in tja, ampak je pri nadarjenih prišlo do dotikanja s petami do riti.

Eto dejstva.

Kaj dela, še največkrat, ker je to postala tudi vrednostna sodba, s petami se po riti tolče.

V tem primeru pomeni najslabše možno, a res nima pametnejšega dela, pa ko bi se vsaj skrivala, al pa skrival, takrat še ni spolnih razlik, tako pa zares izziva, takoj posodo pomij.

Ta konec je samo kot dodatek, ker so bili vmes tudi starši, ki so razumeli da je s petami se po riti tolči ene vrste nirvana in le te niso vsi tega zmožni početi. Predvsem z leti, se magija trenutka zapre, posledično pa tudi gibčnost.

Ker če bi celo življenje prakticirali [z nogami po riti](#), [hopsanje](#), [žvižganje](#), bi vas po strani gledali, a je res še tako otročja, se ja ne spodobi pri teh letih.

Nekateri posebej nadarjeni, smo znali to početi tudi brez knjige in tudi na travniku s travno bilko med zobmi, plavati v neslutene razsežnosti.

Ja, nekatera sanjarjenja so bila pa že res vesoljska, tako da sem se potem vprašal, pa sej si čist butast, kaj vse se boš še izmislil.

Pogrešam tisti čas.

Življenje postane lažje, ko sprejmeš, da ni nujno, da ima vse smisel.

Tudi nesmisel nima smisla in je hkrati tako pomemben.

né pas se pencher au dehors

[Napasepenser audehors](#) sem menda milijon krat prebral.

Z vlakom peljati se mi je od vekomaj bil velik užitek. Še raje sem opazoval vlake in njih dele na postajah. Kadar so sestavljali kompozicijo in je bilo potrebno vagono premikati, da so se pravi v vrsto postavili, potem je bilo na postaji sila živahno in para, ja takrat so lokomotive še sikale, kadar so spustile paro, u, tisto je bil prav poseben zvočni efekt. Vizualni tudi, kadar je lokomotiva posebej veliko pare spustila in je bilo sonce zadaj in so sončni žarki prodirali skozi paro in se je počasi risala silhueta črnega stroja, kateri je po obrisih dobival barvo, pač glede na to kako hitro se je para porazgubila.

Pa vendar.

Ne glede na vse pozitivne konotacije, kajti tudi gledanje skozi okno je sila razburljivo. Na začetku ko še poznaš kraje, v smislu, asvidla, Trimo ima prizidek?

A si videla, je bilo namenjeno babici, katera je tudi pomno spremljala vse premike v znanih logih. Puclevi imajo nov hlev.

Nisem vedel ker so Puclevi. Babi je večino poznala, če pa ne direktno pa vsaj komentirala, z gode in ne z gode, za katere pa nisem bil do vzeten, ker so to bile zgodbe enih drugih časov.

Sam sem bil pa tu in sedaj in mi neznane prikazni niso nič pomenile.

Tako se je tudi vožnja začela ponavljati.

Ker sem večinoma stal ob oknu, sem kaj kmalu prebral napis na ploščici na oknu v dveh jezikih.

Napa sepenser audehors in spodaj ne naginji se kroz prozor.

Prvi del me je dosti bolj prevzel. Še preden so mi razložili da je v francoščini, mi je prevzel tuj del napisa, budil vse možne in nemožne skomine po tujih krajih in časih.

Zakaj je pa v francoščini in ne nemščini ali italijanščini, saj ni nikoli nobenega Francoza, Nemce in Italijane se pa vse eno kdaj sliši.

Na čelu mu pač ne piše, če pa kaj reče, je pa takoj vprašaj.

Keri so pa to?

Tako da sem vse eno vse večkrat prebral napis, z urami pa tudi že povsem podzavestno ponavljal, pa makar visel na oknu in gledal okolico, katera je hitela mimo, a ne bil prisoten, tako da sploh ni bilo več potrebno premikanje po tujih krajih, lahko se je začel že povsem umirjen prizor, večinoma

razgovor s kom, v nekakšnem neznanem mestu, tako da sedaj ne znam povedati, od kje, a je bilo nekaj na televiziji, ker do takrat še nisem bil dalj kot v Zagrebu.

Ja pa na Reki, a ni bilo morja, tako da je moralo biti nekje not. Maribor bi spoznal, verjetno je bil Zagreb.

Kapaveš?

Ne marajo te, vseč jim je iluzija o tebi. Če je to tisto, kar potrebujete, kar želite, kar vas osrečuje, potem je vse v redu. Želim ti ga. In kdo ve, morda je bila tudi meni le iluzija vseč....

Adijo.

Decembra se bojim.

Ne, v decembru se ne bojim, se pa bojim prihajajočega konca leta, ko je potrebno postoriti še milijon stvari, katere si imel v načrtu, že dalj časa, a si vedno odlašal na december. Ker to je en zmešan čas in kaj veliko od njega pač ne moreš pričakovati, ter je zato najbolj primeren za zaključke, dokončanja, finiširanja, obljubljanja, svetega zaklinjanja, itd.

It'd, je naj hujši.

December je tudi čas, ko se končno spodobi obiskati prijatelje, katere si pogrešal celo leto, a nikoli ni bilo pravega časa. Časa je sicer bilo dovolj, a je bilo tudi načrtov ogromno in preveč in se že spet ni izšlo.

Tam nekje konec maja, začetka junija, si rečem, letos jih bom pa zares obiskal. Potem celo delam načrte in scenarije, kako to izpeljati, ker sploh ni več enostavno.

Ko smo bili študentarija, si se pač pojavil na vratih, ali jih pa poljubil, kakor so znali reči naši južni bratje, če ni bilo nikogar doma. A nikoli to ni bil problem.

Sedaj pa je.

Morda je, sigurno je kriva mobilnost. Včasih ko nisi bil tako mobil, je bilo pač od trenutka odvisno, sedaj se je pa potrebno vnaprej napovedati, kar pa sploh ni tako enostavno, saj ne veš če ima čas, kaj pa če ima ravno nekaj v načrtu, potem naj bi s tabo kramljaj, kako je bilo včasih vse drgač, sedaj pa vidiš, gre vse u maloro.

Koga pa to briga?

Tako se vrtijo meseci in leta, za novoletno pismo ni časa, za spomladanski obisk, pa ne več kako in kaj.

Kaj pa če nismo Finci ratali?

Včasih ne vem, kaj je bolj frustrirajoče, da te ljudje, ki bi te morali poznati, ne poznajo, ali da si ljudje, ki te ne poznajo, mislijo, da te poznajo.

Trilogija (finta).

V resnici je finta, sploh ni trilogija in bi moral biti naslov finta, ampak potem se ne bi tako fajn slišalo, da ne rečem, da je povsem pod nivojem.

Ja fint kaj pa?

Trilogija se pa tako dramatično sliši, čeprav čitam na Wikipediji, da sploh ni treba da je dramatično. Pač vsake tri stvari, če imajo le kanček skupnega lahko obdolžiš za trilogijo.

Kar se mene tiče je bila trilogija vedno v povezavi z težko jebo, če ne celo katastrofo, zato raj trilogija kotr finta.

To je tko.

Sploh ni trilogija, ker bi moralo biti štirlogija, al pa petlogija, pač kolikor pač logija.

Eto pa imam naslov.

Kolikor pač logija.

Jusi Hamalainen*

(Jusi - Gift from God)

*

V resnici sploh ni bil Jusu, a je zame ekvivalent slovenskemu Janezu, še manj Hamalainen, a priimek razodeva da je iz unih koncev. [Hamenlina](#) je glavno mesto pokrajine, med Hki-jem (Hki je uradna skrajšava za Helsinki) in [Tamperejem](#). Če se ne motim, so to uni ta tihi*. In Jusu je takšen bil. Veliko je v tla gledal in se sploh izogibal nepotrebnim stikom in komunikaciji.

Se ne spomnim ali je prišel pred mano v biro ali pa takoj za mano, a je bil podobno frišen in glede na to tudi nepoučen o posebnostih biroja.

Vsak jih ima.

Ja posebnosti no.

Ja, biro ker pa?

Posameznik tudi, a ni o tistem.

No, je o Jusitu, a to v nadaljevanju.

Tako da sva bila glede tega na isti valovni dolžini.

Meni precej dolgo ni potegnilo, glede tega sem nadarjen, da tudi če znaš jezik, še vedno ne veš, kje je sauna*. A za to sva izvedela v nadaljevanju, na začetku, je bilo pa o načinu uporabe telefona.

Vsi smo jih imeli, tudi vsak svojo številko, kakor tudi mizo in okolico.

[Okolica](#) je sosednja miza z odloženimi načrti in police okoli, napolnjene s projekti v obdelavi.

Ali lahko pokličem mamu pa ne in je bilo vsaj z moje strani na začetku kar nekaj slepomišenja na to temo. So mi razložili naknadno, precej kmalu, da seveda lahko pokličem mamu, a samo izven delovnega časa. Tudi pogovor naj ostane na minutah ne na urah.

Pa je nisem.

Ja, klical mame.

Sem kmalu dobil telefon na domač naslov in to potem ni bil nikoli več problem.

Pa tudi z mamo se nimaš kaj meniti, jo zanima samo ali sem lačen, ali imam topla oblačila, pa take, na koncu, preden, se slišiva, pa še, kokos kej?

V resnici je sploh ni zanimalo.

Zares so postali problemi dol in problemi gor, podobno kot dan in noč. Ne da nimata ničesar skupnega, vsaj začetek in konec sta skupna, ostalo je pa zares precej drugače.

Če sem ji poizkušal nakazati kaj kar ni bilo po pričakovanjih je iz tistega drama ratala, tako da sem moral potem še par dni pojasnjevati da ni nič takega in na drugi strani, me zares ni nič zanimalo kaj je Drnovšek rekel, ali celo kaj bi moral reči.

A je o Jusitu.

Jusita nekaj časa sploh nisem opazil. Ja videl, tam enega boječega, kateri tudi med malico sedi za mizo in nekaj v koledar piše. U, to s koledarjem je posebna štorija, ter nikoli ne pogleda nobenega kateri gre mimo. Na nesrečo je imel mizo ob prehodu, ker tiste ob oknih, so dopuščale da si lahko vsej ven zijal. Jusi pa ni mogel ven zijati preko nekoga, se ja ne spodobi in ne daj bože, bo še mislil, da mu kaj hočem, ter lahko iz tistega nastane pogovor.

Groza.

Zdej to je tko.

Taktat še nisem vedel nič o teh finskih [travmah](#) in sem par krat mimo njegove mize šel in se malo nasmihal, ker je imel na predelni steni pred sabo, obešen plakat nebotičnika in to po dolgem, ker je bil plakat kar velik, predelna stena pa ne, višja od 1,2 m in bi rabil vsaj prizidek, da bi lahko tisti plakat pokonci obesil. Sem potem izvedel da iz Nju Jorka.

Je Toporišič, takrat enkrat razlagal, če hočemo Čikagu reči Čikago, potem bi morali tudi New Yorku, Nju Jork.

Ok.

Kot pravi seljačina sem ga kmalu za tem, ja po ene trikrat mimo šel, a se ne spomnim ali je bilo četrtič, ali več, direktno napadel, ja koko pa, kaj ma pa to obešeno?

Vsi, ali pa vsaj velika večina smo imeli tam na predelni steni, stene so bile med mizami, da nisi direkt v soseda an fas zijal, nalepljeno kaj vse ne. Punce večinoma, kakšne mucke in kužite, fantje pa punce.

Hec.

Tega sploh ni bilo.

Kaj bodo pa sosedi rekli?

U, to je bog i batina gor.

Sam sem imel ajdovsko [dečvo](#) v Prisanku izpred poštarkega doma na Vršiču in Plečnikovo barjansko cerkev, potem pa še vozni red avtobusa, zvečer jih ni bilo na ostajanje, spisek, kaj moram kupiti na poti domov in nekaj skic in prospektov glede na projekte, katere sem šlatal.

Jusi je na moje vprašanje kaj hecno odreagirala.

Se je delal, da ne sliši in ni niti glave vzdignil in naprej risal, takrat smo še z [rapidografi](#) po pausu drgnili.

Tu bi lahko napisal, da ne bi bi jaz, če ne bi še enkrat vprašal. Pa ni bilo nič na tisti strani, ampak se mi je zares zdelo da slabo sliši, to se meni zadnje čase veliko dogaja, ne da ne slišim, a sem z mislimi povsem drugje in zares ne registriram, če že slučajno slišim.

Takrat sem dal pa roko na mizo, na paus, paus je še kar občutljiv na vlago, dlani pa tudi niso vedno suhe, tako da na to smo bili vsi šarf, tako da mu ni ostalo drugega kakor da dvigne glavo.

Takrat precej čemeran pogled, še nisem vedel da Finci ne izražajo čustev z [obrazom](#) in nisem vedel ali je pogled ki bi te utopil v žlici vode, ali samo brez izrazen, nezainteresiran, včasih celo prazen pogled.

Verjetno je bilo ene tri trenutke vmes, a takrat pa nisem vedel za take štose, ker odgovoril ni takoj, ampak po lahnem premoru in vprašal:
"Prosim?"

V resnici Finci ne uporabljajo vljudnostnih fraz in so glede tega brutalno direktni, tako da direktni prevod se glasi:

"Kaj?"

A sem potem izvedel da se na finski:

"Mita?"

Potem navezujejo prevodi od

"prosim?"

do direktno

"Kva je no?"

Ja, finščina ni [lahka](#).

Jest taka seljačina pa ne odneham in me zanima zakaj ima nebotičnik, pa še po dolgem obešen?

Je videl da se me lahko odkriža samo z odgovorom, sicer lahko iz tistega cela drama rata in je začel.

Menda je bil v Nju Jorku, da so mu nebotičniki od vekomaj vseč, da je tam super fino fajn, da je v centralnem parku in predvsem okoli njega veliko visokih stavb, da mu je pa še posebej vseč poslovni becirk.

Pa ne da je sam od sebe vse to povedal.

Kot pravi Finec je na vsako moje vprašanje na kratko, a kaj ko me je vse bolj zanimalo. Tako da sva se kar menila.

Na mojo pripombo, da mu ne bo lahko, ker v tem biroju delajo bolj stavbe po dolgem pri tleh, še največ industrijskih zgradb. Se je kar pridušal. A sem mu razložil, da dokler ne bo imel svojega biroja, menda ne bo delal stolpnic.

Se je izkazalo da je novo pečeni arhitekt s diplomom iz Tampereja*.

Jusi - opombe

*Sauna

Sem že pisal o tem. Če ker hoče da napišem savna, morajo potem vsi ostali pisati Karst ne kras, ker so to besedo dodali Italijani. Finci pa sauna.

Sauna, skvoš, telovadnica, itd

V savno sem šel samo enkrat, pa še to samo, ker me je zanimalo kako izgledajo prostori na strehi. Tisto je namreč Kale uporabljal za kuhanje investitorjev. Zato smo imeli tri tajnice. Ena je samo nadstropje z savno rihtala.

Koko?

Gor je poleg savne še dnevna soba. Kar se hecno sliši za arhitekturni biro, savna še, saj smo na finskem, dnevna soba pa vse eno tumač.

Oh, to je pa tko.

Okoli savne so dodatni prostori za sprostitev. V blokih, če ima svojo savno v stanovanju, kar sploh ni nenavadno, ni pa povsod, a to zaradi zviševanja standarda na finskem in so zato v starejših blokih savne skupne, večinoma v pritličju, da lahko potem še tam pred savno sedijo.

Ta predprostor je v blokih lično zakamaufliiran od nesramnih pogledov.

Na vrh biroja pa ni bilo nesramnih pogledov, je bil pa zato razgled po zalivu. Ne nič romantike, ker je bila vmes še avtocesta in pas naselja na obali. Pa vendar, ko si dovolj piva popil, te sploh ni motilo tisto vmes do zaliva.

Tu je potrebno poudariti, da finska sauna sploh ni samo savna pa konc. U, to je cel obred. Sicer blede senca obreda priprave čaja pri Japoncih, a še vedno kar komplicirano. No, za naše južnjaške pojme. Njim je pa edino normalno, da se z brezovimi vejami tepeš, ta cajt ko se kuhaš v savni. Pa ni samo to.

Prvo popiješ pivo in si zraven misliš, kar si pač mislil, gostitelj, te sicer vpraša, ali si uredu in seveda si vredu, pa makar prestrašen, pred pričakovanjem, počasnega kuhanja.

Zakaj že žaba ne izskoči ko narašča temperatura v loncu?

Iz istega razloga, ker je vljudna in ne moreš Fincu reči, da ti pa že ne greš v savno, ker je to največ kar ti lahko ponudi.

Pol se je treba stuširati z mrzlo vodo, u matr sej so čist blesavi.

Pol končno lahko zasedeš spodnjo polico v savni. Večinoma so 3 na zgornji te vsa para pošlata, na spodnji si pa misliš, neuš ti mene, a te potem Finac povabi na srednjo, kar seveda sprejmeš, če si že tako daleč prišel, ne boš sedaj odnehal, sploh pa ni tako hudo kakor sem se bal.

Pol zlije pa vodo na kamne, ti pa postane jasno, če tole preživim bom najbolj priden fantek na svetu.

To je tko.

Za Fince je savna tam nekje okoli 80 stopinj, mogoče celo manj, tisto se potem razlikuje od desca do desca, (pa babe do babe tudi (da se mi nebi kera kaj napihovala)).

Za turiste je pa prvič obvezno 100 stopinj, da vidijo iz kakšnega testa so Finci.

Pol ti da pa šop brezovih vej, sam se pa začne z svojim šopom mlatiti po hrbtu in stegnih, zraven se prav prešerno reži in nekateri redki vprašajo:

"A ne kok je fino?"

Pa, veš de je."

Zraven pa ravno premišljuješ kdaj bo tega konec.

Potem končno lahko zapustiš savno, ves srečen da se nisi stegnil od svinske vročine, pol se greš tuširat z mrzlo vodo, in vajo ponovi 3x.

Če je savna v naravi, letiš v jezero, v skrajnih primerih pa celo v [luknjo](#) v ledu in se tam not vržeš. Sam sem prav počasi poizkusil, če ni tole moje zanje neumnost v življenju, pa se je pokazalo, da niti ni tako hudo. Sem se celo potopil do vratu, a to je bilo prvič in zadnjič in mene žiuga tja več ne dobite.

Finci pa to redno, čim bolj mrzlo je, tem bolj uživajo.

Po tem obredu sedi v bademantlu na terasi piješ pivo, ješ hrenovko* in vmes šlukneš kakšno vodko.

Potem je odvisno od vzdušja.

Nekateri kozlajo kot Rusi, nekateri pa ne, a se ne spomnijo dosti, razen da je bilo super fino fajn.

Kaj ne, a tako angro pa fuldobr.

Na strehi je Kale kahal investitorje, zato je bila pred teraso še dnevna soba, da so se bolj domače počutili in so potem z veseljem podpisali pogodbo.

U, Kale ga je nesel.

*Hrenovka -makara.

Je bolj na našo safalado. Andrejina mama je rekla da tiste njihove klobase niso mesa od blizu videle.

*Tampere arhitektura

Sem že pravil, Finci imajo arhitekto brez diplome, jim rečejo rakenus arhitekti, kar bi se prevedlo kot gradbeni arhitekt. Ne, to niso gradbeniki, ker tudi te imajo, so pa to ljudje ki obvladajo vse o arhitekturi razen umetnosti.

Do te imajo sploh čuden odnos.

Sem že pravil, sem na začetku videl razstavljene projekte natečaja za cerkev in je zmagal en, ki je oddal na roko skicirane tlorise brez fasad.

Nisem mogel verjeti, ko so mi razložili, da je fasada osebna interpretacija, kot taka povsem nepomembna. Saj imamo res vsak drugačno mnenje, pa vendar, a veš kakšen halo bi bil v naši dolini, brez fasad, saj so vendar edine pomembne, če ni funkcionalno, koga pa to briga, se bojo pa mal stisnili, ampak fasade, pa še na skic papirju s prosto roko.

Pa kdo je še kej tacga vidu?

Al su šašavi ovi Finci, bi rekel Obelix.

Ocenjujejo samo funkcijo.

Tako tudi gradbeni arhitekto imajo prav poseben odnos z arhitekti z diplomom. Jih prav zaničevalno imenujejo umetniki, zraven se pa škodoželjno režijo*.

Tu je potrebno dodati preblisk, ki direktno nima veze z arhitekturo, je pa vse prisoten.

Ko sem komu povedal da delam za Kaleta, jih je večina reagirala, u to je un ki ima neon napis na strehi?

Sem kar rabil, da je to kritika.

Namreč, pri Fincih če se kdo predstavi in sem se se ene 2 leti, jest inženir arhitekture, bi se pri nas slišalo kot, jest fahidiot.

Finci se nič ven ne mečejo. Večina jih misli da je to najslabše kar se lahko zgodi. Zato tisti pregovor sila resno jemljejo:

“Kel’ onni on, se onnen kätkeköön.” - “Kdor je srečen, bi to moral skriti.”

Kaj ma pa to veze z arhitekturno šolo v Tampereju.

Direktno nič, posredno pa vse.

Namreč.

Če je po celem sveti znana arhitekturna šola [Otanjemi](#), kar Amerikance, Japonce, pa še kere upraš, ta je od otoka kjer sem delal še enkrat toliko na zahod, tam se začne Espo, en od centrov Helsinkita, za to šolo pravijo finski arhitekti, da je za turiste in nekaj njihovih umetnikov, skratka čist mim.

Potem sta na to temo še dve.

Ena je gor u vukojebini, kjer poleti ni več noči se kliče Oulu arhitektura in tu so edini vzeli post moderno. Tudi to na finski način a so vsaj poizkušali.

Otanjemi je vedno samo moderno gonil, kar je še kar razumljivo, glede na svetovna imena. [Aalto](#), [Pietila](#), [Sarinen](#) itd.

Zato je pa arhitektura iz Tampereja prav posebna.

Zdej, to je tko.

Ne, vem če so se Finci zmislili [strukturnalizem](#), so bili pa eni od bolj vplivnih in iz Tampereja je en veseljak, se kliče Pietila. V resnici sta ata in mama [Raili and Reima](#) Pietilä, ki sta posebej zanimiva. Pol je že spet tko.

Kakor je bil meni dolgo Aalto mal tko. Pol ko sem spremenil stališče in sprejel da tudi bogovi grešijo, ter posledično občudoval ta fajne, ta komsikomsa pa spregledal, tako je tudi s Pietilo. S tem da pri njem je pa vse čudno, a je zanimivo nekaj pa celo fajn. Sam pa niti pod slučajno ne bi nič na to temo narisal.

Kar mi je bil Alto kar kdaj svetel vzor.

Pri Pietili je ta večji problem, da si zmisli zelo zanimivo idejno zasnovo, tako fajn, da celo rečeš u kok je pa to zanimivo, potem pa imajo pri izvedbi težke probleme. Če bi gledal samo njegove realizacije, potem bi rekel norc. Ker pa poznam njegove ideje pa pravim genij.

Zahubani

Zdej, to je tko.

Jusi bi verjetno komot lahko bil vsaj sprejemljiv, če ne bi bil tako zafrustriran, kar ni lepo, hudo pa tudi ne in tako vpet v tradicionalne vzorce.

Tako da je izpadlo, ne da ga ni prenašala, a ji ni bilo čisto nič do naslednjega srečanja, kar sva, Jusi in sam, takoj zaštekala, ter je potem večina ostalo najino druženje. Ajla, je včasih prisostvovala, a nikoli nista našla skupnih točk.

Če narobe začneš, ni lahko popraviti.

To je blo pa tko.

Nekje na začetku spoznavanj, ko je led prebit, kar sploh ni bilo tako enostavno, a smo vse eno prišli tako daleč, da naju je povabil, k njemu domov, na večerjo.

Še je že v biroju videlo, da si da kaj opravka okoli Ajle, a pač ni en tistih karizmatičnih finskih Apolonov, zaradi katerih derejo američanke in še kere, v Skandinavijo.

V resnici pravo nasprotje.

Mali nikakvi, zahubani.

A, zahubani?

Ima sicer več pomenov, a za današnjo pripoved naj ostane, vase povlečen, neizrazit, sramežljiv in kar je še takih na to in te teme.

Se je precej trudil narediti vtis na Ajlo, ne vem če me ni zato blizu spustil, potem sem pa ostal, čeprav ni z Ajlo bilo čisto nič slavno.

Po pa tam, na tisti večerji, luba duša nesrečna, je pa Ajlo spraševal samo okoli kuhanja in še celo okoli čiščenja teflonskih posod.

Kaj hujšega.

Ajla, ne da ni znala kuhati, je, a ji ni bilo do tega veliko, včasih pa še čisto nič in sploh je bilo kuhanje nujno zlo v življenju, sigurno pa ni na noben način uživala in z zanimanjem spremljala opravil okoli tega.

V resnici, če bi si ji hotel prikupiti, ker točno to se je trudil, bi ji moral kaj okoli arhitekture, še najbolj vpliv finske arhitekture na svetovne trende, ali pa še raje filozofki pristopi pri finski arhitekturi.

Pa ne da je bila Ajla, kaj izrazito na to temo. A tako kot vsi, smo radi spremljali kunštne razlage, okoli konteksta in fundamentov klasične izobrazbe na svetovne trende.

To je mal tko kot z Žižkom.

Razumam sicer nič, ampak je tok fajni.

Tako je tudi [Zaha Hadid](#) imela predavanje in smo morali stati taka gužva je bila, pa je bilo v največji predavalnici, ne vem če ni za 500 ljudi, ampak sigurno več kot 200, med 300 in 400 verjetno in seveda nisem nič zastopil, ampak je bilo tok fajni.

Pol, po predavanju, smo šli še na pijačko, pa sem lahko samo zunaj stal, takrat finski famozni [personal space](#), takrat ko je minimum 2m med posamezniki, ni nič pomenil.

To je bilo 2x v zgodovini.

Ko je prišla Zaha in ko so Finci [namahali](#) Švede na svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu.

Po, pa kola.

Bogi Jusi.

Že tako sem ga povsem spodnesel, s svojim agresivnim obnašanjem.

Ma, ko pita ne skita, je za Fince agresivno.

Pol pa še totalno pogorišče okoli Ajle, tako da mu ni ostalo drugega in se začne z menoj pogovarjati.

Bil Hame gor al dol.

Hamalainen, pomeni da je iz Hame, ta je pa spet področje okoli Hamenline (Hämeenlinna).

Lina je grad, utrdba.

Suomen lina je finski grad.

Talin pa je danski grad.

Ker dance po finsko se kličejo tanskalaiset. Danski ljudje.

Talin je sicer v Estoniji, a sam ne ločim jezika, meni se sliši a ma čist isto.

Ok, nima veze, ima pa da je Hamenlina na pol pota, približno med Hki-jem in Tamperejem. In to točno tam, kjer ni tamal milijon jezer. Par 100 jih je vse eno, a za finske razmere skoraj brez.

Tako da so Hamalaineni bolj sa strane obravnavani. Menda so sila sramežljivi in predvsem stalno tiho. Še za finske razmere omembe vredno tiho, pa je večina Fincev za naše razmere nerazumljivo tiho.

Ne vsi, a večina. Ker tam ob ruski meji, so tisti Finci, kateri so pribežali iz ruske Karelje, katera je bila včasih finska, a jim jo je Rusija vzela in jih je tamal milijon prebežalo na finsko stran. Tam je sedaj koncentracija ljudstva malo večja, menda je povprečno en na kvadratni kilometer, a tam je menda 1,5, tako da je celo malo gužve.

Itak so pa pravoslavci in sploh ne tiho, kot ne bi bili Finci.

Najin šefo je bil karjalainen in dolgo nisem popadel, da naj bi bili finci stalno tiho.

Ok, nima veze.

Veze ima, da je okoli Hamanline ene vrste lukna in v tej luknji je bil doma moj Jusi.

Je kar kdaj potožil nad le tem, a o tem kje drugje.

Sedaj navržem, da je Jusi bil s srcem in dušo arhitekt, in kot tak ni pasal tam na eno kmetijo, od koder je prihajal. Menda je bilo na vasi sila utesnjujoče, pa magari so Finci sila na redko naseljeni, v luknji pa še toliko bolj.

Menda je v starih čajtih bil običaj, da si postavil hišo, ko se ni videl več sosedov dim. Glede na to da je finska večinoma ravna, so bili tudi razmaki veliki.

Tega sicer več ne prakticirajo, a jim je ostalo v genih in so najbolj srečni če lahko na samem vodko žlampajo.

Tako je Jusi iz svoje vasi odšel v gimnazijo v Hamenlino, se tam poizkusil z hokejem, košarko, nogometom, tek na smučeh ne šteje, to itak vsak počne, pa mu ni noben šport sedel. Pa ne šport sam, tam celo bi lahko kaj bilo, če bi igrali trojke, a so vsi ekipni športi, tam pa je potem Jusi kompletno sfalil.

Punce še ni imel zaresne. Menda sta se z eno fajn prešlatala, a se potem drug teden sploh ni spomnila.

Na fax je šel v Tampere in tam so ga okužili z stolpniciami. Ne da so v Tampereju stolpnice, a na faksu so imeli profesorja, kateri jim je pravil kako velike hiše delajo v Ameriki, tako da je potem tudi pri njem diplomiral, ter odšel po diplomi v Čikago in Nju jork, ter bil z videnim več kot navdušen.

Rebel

In tko nekega lepega dne, v resnici se ne spomnim kakšne vrste vreme je bilo, sigurno pa ni bilo snega ali svinskega vetra, kamoli naliva.

Sploh je pa pri Fincih precej drugačno vreme.

Zdej, to je tko.

Seveda sneži, dežuje, piha in sonce sije, ta del je identičen, a je potrebno takoj dodati razlago za dodatek.

Namreč, tam ko piha, piha pa veliko, še za tiste dni, ko lokalci sploh ne omenjajo vetra, v resnici vleče in je v zavetrju precej drugačna temperatura kot na odprtem.

Kadar pa še lokalci omenijo veter, je pa podobno kot kadar doma pride 100 letni veter. Ta je zadnje čase skoraj vsako leto, a se potem o tem poroča na radiu, tv in vsebina pogovorov je vsaj kakšen dan, če ne več zapolnjena z doživljaji med in zraven pihanja.

Finci se pa samo prestavijo na zavetrni del hiše.

Se spomnim, je Hansina pravila, kako je spoznala Peera, to je ne sojeni spremljevalec, sta se sila fajn štekala, al kaj ko so njemu bol všeč fantki, v resnici samo fantki, tako da se glede tega ni med njima nič razvilo, se je pa vse ostalo, kar je pa v domeni prijateljstva. U, tega pa ogromno.

Vse do tega da jo je hodil obiskovat celo v Helsinki kjer je delala podiplomskega, doma sta pa iz [Faroe islands](#), Ferski otoki po naše.

No, in ko je prišla Hansina k frizerju, ta je bil in še je Peer, so strehe okoli letele ne samo krave in avti in je na začudenje Peera, da prihaja ob takem vremenu, samo vprašala ali ima odprto?

Ima.

Torej na kratko prosim.

Zdej, Finci so malo manj ekstremni okoli vetra, so pa zato toliko bolj ob zmrzali. Tam nekje pod -30 kdaj kdo omeni da se je shladilo, pa verjetno kakšen razvajen. Taprau desc pa šele ko mu vodka [zmrzne](#). Se mi zdi da alkohol zmrzne pri -270 (-114).

Tako tudi dež zelo redko pada na slovenski način. Naj pogosteje je z vetrom, kar pomeni horizontalno. Tudi kaplje so redko težke in velike, ampak malo večje kot megla. Tisto ko ne veš če bi marelo odprl, v resnici si pa v pol minute moker skoz in skoz.

Samo sonce sije zelo podobno kot smo navajeni, s to veliko razliko, da ga zna biti sila malo in na kratko.

Februar je podobno suh kot pri nas in zna biti precej sončnih dni, al kaj ko so sila kratki, da ne omenjam, da zna takrat tudi na soncu biti cel mesec -20. Tako da ga raje opazuješ skozi okno, ob veliko šalci kofeta.

Kakšno vreme je bilo tistega dne se pa ne spomnim, sigurno pa nič od ekstremov.

Jusi se mi je pridružil precejkrat na vožnji domov. Tako na slepo povedano ene 2x na teden. Po enem letu, ko so Ajlo odpustili*, je itak ta vožnja zame ratala ene vrste socializacija. Namreč, potem zvečer, sva se družila z skupnimi prijatelji, na vožnji iz biroja, sosednjega otoka, do centra, kar traja ene pol ure, pa še vsi ostali, za katere večinoma Ajla ni kazala pretiranega zanimanja. Sam sem radoveden in mi je še kar veselje spoznavati ljudi, pa magari je to površno znanstvo, a večinoma so še kar zanimive zgodbe.

Tako tudi tistega dne. Z Jusitom se pogovarjava nekaj, ko avtobus pripelje na trg na robu mesta Kirpputori, po naše bovšjak. Tu sem občasno izstopil in potem šel ob obali skozi predel vil. A kmalu za trgom je tudi park za takrat še aktivno tovarno piva [Kof](#) na kratko, v resnici je skrajšava za [Sinembrikof](#).

Sosed tovarne in parka, pa so socialna stanovanja, takrat še sa strane, ker je tudi še ladjedelnica delovala in se je tukaj veliko razbijalo in ropotalo, da ne omenjam kadilo in smrdelo.

In v enem od tistih stanovanj je stanoval sodelavec, ki je pa verjetno isti dan, ali pa kakšnega prej povabil, da se naj kaj oglasim, ko sem povedal da včasih tam mimo grem.

Sem rekel Jusitu, tam sredi pogovora, pejva ga obiskat, gotovo mu iz pipe namesto vode pivo teče, če je tako zraven pivovarne doma.

Jusi, ne vem če se je zavedal trenutka, a sva izstopila, za njega na precej odročnem mestu. On je v centru zajahal metro in se potem vozil še kakšne pol ure, v vukojebino na drugi strani mesta, katero je pa še vedno slišalo z imenom _Helsinki. Itäkeskus, kar bi se po naše slišalo vzhodni center.

Kar je bilo zanj povsem proti vsem pravilom, ja ne moreš k nekomu, kar tako, se moraš ja ene 3x pogovoriti o vseh detajlih in potem priti na minuto natančno.

Takole pa, kar potrkat na vrata pa ja ne gre.

To vse sem že vedel od prej in mu nisem niti težil na to temo, že to je bilo veliko, da je sploh izstopil, zato sem mu pa pravil, kako sem preživljal čas prve tri mesece v Hki-ju, ker sem stanoval dve ulici naprej, sa pogledom na ladjedelnico.

Je bil celo pot, ene 5 minut tiho, a tudi tega sem se že navadil, da večinoma sam govorim, on samo na začetku kaj vpraša, potem pa sam okoli tistega in še ostalega, kolikor pač traja najina skupna vožnja.

Včasih se nama pridruži še kdo in potem klepetamo vse tja do centra, ko gre na metro, sam pa peš nazaj na jug, ene 15 minut, če se ne obiram. A iz centra iti je vedno zanimivo in je redko 15, raje 30, če ne še več.

Včasih v centru, na postaji metroja popijemo še pivo, pač od spremljave odvisno, Jusi nikoli ne predlaga tega. Potem tam sodeluje s kimanjem, redko, če ga res nekdo kaj vpraša, še sam kaj doda, pa raje obrne, da sem mu jaz povedal, kar potem pomeni da sam nadaljujem.

Takrat se pa namalava spodaj pri zvoncih. Se sedajle ne spomnim kako se je pisal, čeprav imam nekje seznam s telefoni in bi lahko preveril, pa tudi pomembno ni, tako da bom pač pobral kakšno ime ki mi podobno zveni, kakor takrat od kolega.

Elhoucine se mi je zdel verjeten, čeprav si pri takih priimkih težko zapomniš pravilno, a je bil edini s takim eksotičnim priimkom med zvonci, večinoma so le bili Evropejci in Finci.

Pozvonim.

Jusi je kar par korakov stan stopil. Se zasliši v polomljeni finščini:

"Kuka on?"

Živjo, Andrej in Jusi, sva prišla na kofe.

Pridita gor, stanovanje 312!"

Jusi je kar stal tam, par korakov v stran, tako da ga niti dosegel nisem, ker sem z eno roko držal odklenjena vrata.

"Pejd no, saj te ne bo pojedel."

Ja kar rabil par trenutkov, sem celo pomislil, da ga pustim tam in grem sam gor, a se je v poslednjem trenutku prestavil. Se sicer ustavil po prvem koraku, a takrat sem ga že prijel za roko in potegnil skozi vrata.

Tudi potem mi je sledil prav počasi, na razdalji.

Vrata so bila odprta in iz stanovanja se je slišala arabska muzika. Domačin naju je objel, šok, finci se ne objemajo in povabil v dnevno sobo.

Tam pa še en šok.

Ne vem če niso bili vsi gverilci od Polisarija tam.

Sem šele takrat povezal, da je naš simpatični arabski kolega, kateri se je še kar rad šalil, zato sva pa tako hitro navezala stike, v civilu še kaj.

Matr, tle je izgledalo, če ni celo šefe, sigurno pa je imel vse pod kontrolo.

Ni bilo potrebno vseh pozdraviti, ene 6 komadov z bradami in rutami, za katere sem mislil da so palestinske, pa izgleda vsi podobne nosijo, al se pa še nisem poglobil v detajle.

So nama vsi sklenili roke in upognili glavo, v pozdrav, tudi potem med pogovorom se je pokazal kakšnem nasmeh, a se je videlo da sva jih zmotila sredi nečesa.

Tako da sem sicer povedal ene dve šali, predvsem tisto z pivom v pipi, in ko jim je kolega prevedel, so se celo zasmeli a ne vem če ni bil narejen smeh, ali je pa kaj drugega prevedel, kaj pa več.

Sem omenil, da se ne bova zadrževala in po izpraznitvi kavice, u je bla dobra, sva se tudi poslovila.

Ni nihče nasprotoval in zavlačeval, v smislu, pa boš ja še eno kauco, al pa vsaj cigaret, pa tak.

Kolega mi je potem naknadno v biroju razložil, spodaj na dvorišču, kamor sem hodil kadit in kamor nikoli ni prišel, da so študentje iz Laayouneta, glavno mesto Zahodne sahare, da niso politični in se z njo ne ukvarjajo.

Mogoče res.

Ka pa veš?

Meni niso tako izgledali.

A, strah ima velike oči in če je ker dvakrat zapečen z gosto brado, mi takoj potegne na bolj zagrete za našo stvar.

Pa kar koli že je.

Odpuščanja*

So se dogajala stalno. Za zahteven projekt so najeli dodatno moč, ko je pa projekt končan pa adijo. Samo oženjeni z birojem, to so tisti ki imajo deleže so ostali dalj. Dalj pravim ker niso ostali za

vedno. Drugo leto 15. februarja je finski parlament sprejel zakon, da do končanja krize finske plače ne bodo rasle. U, dobr, ko bi še doma take zakone sprejemali. Tako da se prvo leto sploh ni poznalo na tošlno. Je pa v naslednjih 4 letih, kolikor sem bil še gor, inflacija pojedla 30% plače, plus vsakoletno povišanje mi je bilo prihranjeno.

Kmalu so odpuščali tudi take, ki so bili v biroju več let. Hanzi na primer, je bil že od kar svet stoji (skor) in je imel samo dve leti do penzije, pa so ga nogirali. Vedno so preverili materialno stanje, in če je partner imel stalne dohodke, so enega dali na hladno. Ajlo so še isto leto, proti koncu.

Ko sem prišel nas je bilo 55, ampak vključno z ženo, za katero se ni vedelo, kaj dela, razen da je skrbela zame, kakor da sem ji sin, ali pa vsaj bližnji sorodnik. Ko sem pa odšel, jih je pa ostalo 12. Še celo en od velikih šefov je odšel v Kanado in mi od tam pisal, da sedaj tam razume, v kakšni situaciji sem.

Zgodba

Pol sem pa imel občutek, da se Jusi kdaj pa kdaj kaj zmisli.

To je tko.

Generalno, naj ne bi Finci na splošno lagali. To pa zato ker sila resno jemljejo življenje, kar pa za laž vemo, ni zelo zares. Ma, je sama laž je res, a vsebina le te pa ne, ker drugače bi bilo res. Potem je nekaj laži, katere celo nekateri Finci prakticirajo. Sicer zelo redko in zelo malo kdo, a se včasih prikrade. Večinoma ko hoče biti kdo duhovit, a to so tiste nenapadalne šale, v resnici otroški hec. Tako da iz našega stališča še laž ni.

Ma uno, kdaj pride božiček, pa makar imeli konkratnega predstavnika te laži, pa take. Tako da se komot lahko navrže, da Finci načelno ne lažejo.

Zdej to je spet tko.

Stališče ti da misliti.

Kakor Jusi ni vsega verjel, a to zaradi omejenih horizontov, mi bi rekli, ja kva se boš še zmislju, Finci pa samo kimajo ob isti reakciji.

Pol so pa male zgodbe, za katere ne vem ali jih je v filmih videl, ali bral kakšno pogrošno literaturo, a včasih, zelo redko, a če so zvezde prav stale, je pa Jusi natresel kero tako.

Ma, uno, ja kva se boš pa še zmislju, a ker smo Finci, pol pa samo kimamo in poslušamo, poizkušamo celo kaj spraševati, a je tako nenavadna štorija, da niti vprašanja niso v kontekstu, ker več kot prekinitvev pripovedi, ajd, mogoče še dolg nos, kar pa zares ne bi hoteli, ne bi dosegli.

Torej kimamo.

Stojimo tam nad postajo.

A kako se to naredi?

Se sedajle ne spomnim ali je povezano celo od Štokmana do železniške postaje, po občutku je, a ne najdem na gugitu, pa zato malček dvomim, a tistega podhoda je zares veliko. Seveda če prehodiš od skrajnega roba do drugega ravno takega. Če greš po 100m ven, potem niti ni toliko. Tako se mi pa zdi da je tistega za ene 3 kareje, 2 pa (mogoče) gotovo .

Ok, veze nima, ima pa da je tistega ne enem delu celo v ene 3, ali celo 4 štuke, ker ne da se tu sreča veliko avtobusov, vlakov in tramvajev, še metro ima tu ta veliko postajo in so zato še štuki š kar obljudeni in posledično še kar opremljeni. Kakor že omenjeno, če se tu do [Štokmana](#), [Sokosa](#), pa še kerga pride, to sta pa ta najbolj nobel štacuni v mestu, če ne že kar celi finski. Spet ni tako pomembno, kakor dejstvo, da smo se tu kar srečevali, včasih pa tudi kar malo postali, ker je stalen pretok ljudi in je iz tega vidika, še kar zanimivo.

Sam sicer nisem vsak dan do tu šel, a verjetno enkrat na teden, bi pa že lahko bilo. Meni je bilo do Štokmana dovolj, sem že tam porabil celo uro, pa kar koli je že bilo.

Ma, una [knjigarna](#), največja v mojem življenju, je več kot zanimiva, pol pa še vse ostalo.

Ja, v Štokmanu se je dobila turistično od Delamarisa, a ne v knjigarni, naprej v veleblagovnici.

Antero je bil povsem zmešan, ko jo je prvič poizkusil, ma pašteto od Delamarisa.

Pa med od Medeksa, pa Zdenka sir, Vegeto, tako da je bilo nekako domače. Da ne omenjam, da so tu imeli edini pravi kruh. To je un ki je jutri trd. Finski kruhi ali so že sveži kot [kamen](#), ali se pa ne postara cel mesec.

Tam so bili pa francoski, italijanski in še keri, tako da niti ni bilo lahko.

No, malo lažje je bilo, ker je bilo vse nazarensko drago, menda je turistična od Delamarisa tam zlata al kaj, tako da sem si jo privoščil samo ob ta velikih praznikih, ali pa ko me je že fejst razjadelo domotožje.

No, in do tistega podzemnega križišča smo občasno šli, tam je Jusi zajahal metro in potem tam še kero rekli, ali šli na pivo, al pa kar tako malo viseli na ograji in opazovalo prelesti, u, ene so [čarobno](#) lepe.

Tistega dotičnega dne pa smo končali na površju, sigurno ni pihalo, ali scalo, ali zmrzovalo in kar je še takih, da se raje zadržuješ pod zemljo in potem ko moraš še nekaj dodati, preden se razideš, takrat je pa Jusi izvalio, pa sploh ne vem, ali smo se kaj na to temo pogovarjali, da je enkrat jezdil vlak med Štokholmom in Jeteborijem (Geteborg po naše), v resnici je bilo v kontro, a destinaciji sta bilo pa isti in da se je na tistem vlaku in pravi:

Sedim prav utrujen v kupeju, v Jeteboriju sem imel seminar, kateri me je povsem razočaral, ker naj bi se le nekaj o visokih zgradbah menili, pa je bilo tega samo za poskušino, kot ilustracija, potem pa samo in samo o požarni varnosti, katera pa nima veliko veze z pokonci ali počez, ampak samo koliko naroda na enkrat štarta.

Glede na to da je požarna varnost prva, kadar gori, po požarnih koridorjih. Nekaj je bilo še o varnosti pri delu in samo za ilustracijo par primerov odprtega tlorisa, tisto, ko je cel štuk brez predelnih sten in zato en sam požarni sektor, ter morajo zato biti požarne stopnice 3x večje kot glavno stopnišče. Ne, ne sme biti glavno stopnišče eno in isto. Že zato da sta dve možnosti pobega. A sploh nisem hotel o tem, ampak, da smo po celodnevem seminarju imeli še zabavo, ta se je pa seveda zavlekla do jutranjih ur in je potem bil naslednji dan temu primeren. Se sploh ne spomnim kaj smo debatirali, tako da sem potem kot v sanjah odtaval na nočni vlak proti Štokholmu.

Kinkam, se pravi poizkušam spati, pa saj veste, tam se ne da zares, sedim tako v polsnu in sanjam. U, na zabavi je bila ena, bi takoj bil za, al kaj ko ne vem če je sploh vedela, da sem tam. Je ene tri zabavala, se je videlo, da kar obvlada, sam bi rekel da je bila Danka, čeprav se to ne more videti, a Finci mislimo da so Danke dosti bolj oprte za vse opcije.

No, nima veze, tam v sanjah v kupeju, sem si predstavljal, kaj vse ne in ko je bilo ravno najbolj napeto, saj veš, tisto, ko se poljubljata že tako strastno, da ti zmanjkuje zraka, tako sta zalizana, ko ji masiraš joške, pod odpeto bluzo, ko ti da roko za hlače, se pa odpro vrata in v kupe sede ena priletna, precej atraktivna, črnolaska, sicer ne na Španke, ali Italijanke, bi celo lahko bila Finka, Švedinja pa zelo gotovo, sicer začne precej vljudno, tisto, oprostite, ali je še kaj prostora, pa je bil

prazen kupe, potem, precej hitro, a umirjeno in povsem brez pritiska, koliko je še do Štokholma, ali od daleč prihajam in kakšno super vreme.

Odpre torbico in se začne šminkati in urejati, med tem ko neobremenjeno klepetava, da je iz Vasterboten in je obiskala sestro, iz Ostergotland, da je tu že prava pomlad, ker gor je še skoraj zima.

Da sem Hamalainen, se je kar zasmejala in dodala, da ne bi nikoli rekla, ja pozna Finsko ima celo sorodstvo na Osterbotni in seveda se vedno zezajo iz Hamalainenov, se presede bližje, prej se je usedla diagonalno, čim dlje možno.

Potem sediva an fas, menda se mi je videlo, da sem v sanjah doživel vrhunec, al kaj, a med tem ko se vse bolj neobremenjeno pomenkujeva, se najini nogi slučajno dotakneta. Tisto ko sediš in premakneš nogo, pa se slučajno dotakneš sosedove, nogo takoj umakneš, a iz tistega se takoj rodi nekaj. Kaj sicer ne vem, a je povsem drugače kot pred slučajnim srečanjem noge.

Mi ponudi bonbon, katerega vzame iz torbice, en tistih, mentol, da se spremni zadah, ga odklonim, se zahvalim in ravno ko vtakne škatlico v torbico, rečem, mogoče pa, kar jo zares preseneti, ker kot pravi Hamalainen, ne bi nikoli spremenil izjave.

Se hudomušno nasmehne, v trenutku ko mi ponudi odprto škatlico, se nagne naprej, najini kolena se dotakneta, začutim njen parfum, pa tudi bluza ni bila zapeta vse tja gor do zadnje gumbnice, meni pa domišljija ven.

Se še malo pomenkujeva, ko si zapenja gornje gumbnice, se zazre nekam v daljavo, čeprav se ni ven dosti videlo, se nasloni na svoj sedež, v smislu počitka in vpraša ali lahko ugasne luč, ker bi rada malo zadremala.

Vstanem in to izvedem in potem prav previdno poizkušam zavzeti prejšnjo pozicijo.

Če bi bil kavalir, bi se usedel diametralno nasproti, a takrat mi ni nič na to temo na misel hodilo. V drugih okoliščinah, bi točno tako, ne da sem kavalir, a sem Hamalainen in sem pač preveč boječ, za konkretno akcijo.

Tako da se poizkušam, brez dotikanja nog usesti nazaj, a me prime za roko in potegne v objem.

A dej ne nakladi, pa kaj se boš še zmislju?

Načne Risto, kateri je tedaj, kot vsi mi okoli, prav zaprepadeno poslušal, ker takega Jusita, nismo poznali, saj je bil govor 15 minut, no, 10 pa sigurno, a gotovo več kot 5 minut, ne pa samo ja ali ne, ali pa samo kimanje.

Naj pove, ga prekinem, meni se zdi pa zgodba prav super.

Ja, povej, nadaljuj, ga spodbujamo.

Saj ni kaj več povedati.

Pol sva se zalizala, zmasiral sem jo menda celo, ne vem, če mi je kaj ušlo, ona pa pa nič drugače.

Ko se umiriva, ko se gledava in premišljujeva kaj se je zgodilo, ko se počasi oddaljujeva, zapenjava, vse odpeto, vlečeva obleko, za pas, se usedeva vsak na svoj stol, ona se češe, in stalno gleda v tla.

Sam tudi, a vse eno malo tudi poizkušam škiliti proti njej, ko se ravno umiriva, pride sprevodnik, da bo kmalu Štokholm.

Se prisedejo še trije, midva se sploh ne gledava, samo strmiva skozi okno, kjer se kažejo prve ulične luči.

Na postaji teče skozi množico, katera hiti na delo. Poizkušam slediti, a mi ne uspe.

Tako da niti ne vem imena.

Moče sem pa sanjal?

Nič, kar tiho smo bili par minut.

Jusi je prvi odšel. Mi smo se spogledali, skomignili z rameni, se nasmehnili in vsi odšli na različne konce.

Bomo jutri premleli, kaj je sploh povedal.

Kino

Jusi je gledal samo televizijo.

Če je bila strašna panika, z najnovejšim filmom, se mi zdi da so takrat vrteli, Aladdin, The Bodyguard, Home Alone 2, Lost in New York, Basic Instinct, seveda tudi druge, a že med temi, najbolj gledanimi, ne vem, če je bil kateri, da bi ga bilo potrebno iti v multi kino, tam so take vrteli, ter zaradi tega prekiniti zlato rutino, katera ga je dosti bolj definirala.

Po, moje so mu bili ekscesi zares tuji, kar je obisk multikina gotovo.

A več kolk ljudi je bilo?

Kolk?

Tamal milion.

Če bi se pogovarjal z normalnim, na normalnih geografskih višinah.

Pa se nisem, tako da v resnici nič od tega.

V resnici je bilo približno takole.

Se dobiva z Ajlo v Štokmanu, kamor me spremi tudi Jusi. Jusi ni bil zaljubljen v Štokmana, to je v resnici švedska trgovina, pa še ta za večinoma tujce, tako, da če je že šel v kaj večjega je bil Sokos, ali še raje čez cesto v [Forum](#), kjer je bilo na stotine trgovin, pa ne kakšne leve, ampak, ta pomembne, na primer tudi [Marimeko](#).

Mene tisto ni nikoli prevzelo, čeprav v tistih časih doma še nismo vedeli za nakupovalna središča. No, smo, iz filmov in to ameriških, torej fejest mimo.

Zato sem pa toliko več časa prebil v Štokmanu. U, tam si pa srečal celoten prerez družbeni, da ne omenjam, da so znali angleško, kar se v Forumu ni zdelo samo umevno, da ne omenjam Sokosa, kjer so te postrani gledali, če nisi po finsko začel.

Anteksi, kolme oluta!

Do you speak english?

Doživljaj, je sicer iz mojega udejstvovanja v finščini.

Ok, nima veze.

Ima pa, da smo se tam zaklepetali, ker je Ajla, kmalu po snidenju, začela da sva včeraj v Orionu gledala Kundero, [The Unbearable Lightness of Being](#).

Jusi ni veliko govoril, če ni bilo treba, če je pa bilo, pa samo v koncentratu, brez vseh olepšav in dramaturgičnih dodatkov.

Takrat se mu je pa videlo, da pojma nima kaj je govorila.

Sploh ni vedel, da še niso vseh kinov v mestu zaprli, ker je sedaj moderno v multikino.

Se mi zdi, da so bili vsaj trije, pač glede na predele mesta, mogoče pa celo več. Mene so dobili samo enkrat na limance, sta nas Anabela in Heiki peljala gledat en butast film, kjer mora Tom Hanks igrati dve osebi na enkrat in smo potem morali še cel večer poslušati, kako je težko igrati dve osebi, Anabela je imela slonji spomin, in si je zapomnila vse dialoge, če si že hotel kaj po svoje interpretirati.

Helsinki je namreč somestje.

Hki, Espo in Vanta, pa še ti se potem delijo na predele, a upam da ni vsaka ulica imela svojega multipleks kina.

No, nima veze, ima pa, da so bili nekateri prepričani da ni več klasičnih kinov v mestu. Saj menda so se res skrčili na minimum, a za dva vem in en od teh je omenjeni [Orion](#).

U, tam pa je lušno.

taki ogromni naslonjači, si se kar izgubil, ko si se usedel, pa še v večino položajev je bil udoben, kar je zares redek običaj.

Stoli, posebej naslanjači, če ni že v osnovi čist mim, kar jih ni ki bi priznali, ker če si dal 500 evrov za naslanjač, potem naj bi pa še okol pravil, da se sploh ne da v njem sedeti, pač ne gre.

Pol jih je nekaj, ki precej dobro zgledajo in se da celo bivati v njem. Al kaj ko samo v projektiranem položaju, naj ti na misel ne hodi kaj drugega, povsem neudobni, če ne celo neuporabni.

Tako da je redek običaj, da fajn zgleda in da je še udoben v večino položajih.

In v Orionu so bili takrat taki.

Ne samo to. V Orionu je bil še en nenavaden običaj, in to je, da so počakali z začetkom, če še niso bili vsi not, kar je menda povsem izhlapelo iz javnega življenja. A je znal očenec Heiki povedati, da se spomni, da so bile včasih gostilne s kelnercami*, tako da je edini poklic še iz starih cajtov, brivec, ker se te osebno dotika.

Tega skoraj več ni.

Jusi kar verjeti ni mogel, da je v mestu, klasični kino, da tam vrtijo stare filme in da niso samo finski.

Oh, to je pa tko.

Menda se število samomorov na norveškem poveča, kadar vrtijo finsko nadaljevanko.

To je sicer hec, a je tudi res, da so finski filmi zares redko gledljivi.

Ne, da ne.

Kaurismaki je prav super, a je bolj izjema ki potrjuje pravilo.

Pol je že spet en tko.

Sem ravno včaraj gledal en super finski film Aurora, še prej pa tudi kdaj kerga, a verjetno se ne bodo nikoli znebili slovesa čudnih filmov.

Če ne bi podajala Ajla, na katero je bil Jusi še vedno šarf, čeprav mu je bilo jasno, da je povsem zgrešil pojanto, verjetno sploh nebi reagiral, tako se je pa vse bolj čudil.

Midva sva bila tam verjetno vsak drugi dan, to je od vremena odvisno. Poleti, samo če je bil kakšen ekstra za gledat, pozimi pa vse več.

Tako da ga je povabila, da gremo gledat v petek Tarkovskega Solaris, da ga je že videla, ampak da je tako fajn, da se nikoli ne naveliča.

Tako da se ni niti veliko upiral, češ da samo tv gleda in samo v ekstremih pride do multiplexa:

Kje pa je?

Erikinkatu.

Kje?

Kampi.

Ne da je obskuren del mesta.

Sploh ne, a če nisi imel kaj konkretnega tam, na primer, takrat je tam bila še glavna avtobusna postaja, potem tja nisi šel.

Ne vem če ga imajo v turističnem vodiču, pa makar je center mesta.

Ne, nič mu ne fali, zame, zunanjega opazovalca, pa sploh ni razlike.

No, ja. Tukaj skoraj ni Jugend stila hiš, so le par ulic južnje, a klasicizmov kolikor hočeš, kakor tudi modernizmov lih kar se zmisliš. Velika večina pa neizrazitih, kakor cel becirk.

Tako da je tudi glede tega bil Jusi še kar presenečen.

Sicer njegov [Itakeskus](#), ni glede arhitekture ne vem kakšen biser, a je vsaj tam že precej na redko in je zato host vmes veliko, pa potem dobiš občutek da je fajn tam, pa makar je samo en od centrov Hki-ja.

Ne nisva imele televizije, vseh 5 let kolikor sem bil gor. Takrat še računalnika ne, kakor tudi interneta in mobilnih pametnih naprav.

Tako da lahko rečem, da sem sam bil pameten in mobilen, kar dan današnji čist odpade.

Ja, kva sta pa delala pol?

Je ratalo neke vrste stičišče. Čeprav Finci ne pridejo na vrata:

"Kva delaš?"

Nč, prit not."

Se je celo to kdaj zgodilo, ker sva s svojim pogledom na svet precej dala misliti prijateljem.

Je, sicer moral Anti prvo poklicati, lej je le Finec in ne more iz svoje kože, ko je končeval službo:

"Kaj delaš?"

Nč, a prideš na kofe?"

Čez 20 minut sem tam."

In je bil kar promet.

Če ne pri nama, pa v mestu, ali lokalno, ali samo na obali v parku.

Potem je celo Hansina spremenila pogled na svet. Je, vse eno imela tv a ni bilo čisto nič nenavadno, če sem pozvonil ko sem mimo šel.

Je postalo kar popularno in ene par jih je imelo abonma pri nama. Tudi občasni obiski, so prihajali, so verjetno hodili iz firbca, da vidijo kako to izgleda, da prideš k neznanemu na obisk in preživiš brez večjih posledic.

U, Finci imajo težke probleme s tem.

Se komot lahko reče, da je en od najhujših stavkov v življenju povprečnega finca;

"A greva na kofe?"

[Pokliči kaj!](#)"

A tako kot težki Balkanci zamenjajo perspektivo, tako tudi Skandinavci.

Sam sem rabil samo 14 dni da sem se v vrsto postavil za 9tko. Finci rabijo vsaj mesec ali celo pol leta, a ni da ni. Seveda ne v vrsti stati. Tisto imajo po moje gensko pogojeno, a da pride na obisk je pa isti geopremik, kot ko se je Indija od Afrike odcepila.

In tko mi v petek stojimo v vrsti za karte, Jusi je prišel pol ure prej, pa ni kart kupil, sva se čudila, a seveda ni mogel vedeti ali sploh prideva, ali sploh hočeva sedeti z njim, ali bi nama bili sedeži všeč, ali bi

Nije lako biti (povprečni) Finac.

Se je vidno razveselil, ko sva prikorakala okoli vogala, sicer ne pokazal v smislu skakanja in objemanja, a je vsaj od stene stopil, kjer je bil prislonjen in se nama približal z obveznim;

"moi do!"

Ne, nič ne pomeni.

Menda so posneli reklamo za nekaj, niti ne vem kaj in so se tam obkladali ob snidenju z moi-do, v finski verziji in hei-do v švedski verziji. Oboji so takoj prevzeli in dan današnji sploh ne vedo, da je to bila reklama, ne pa da je že Kalevala take razpredal.

[Kalevala](#) je skupek pripovedk, narodno blago med narodom, na kar so precej ponosni, ne vem, če ne celo napletajo, da nacionalisti iz tistega vlečejo identiteto.

Ok, to je za kero drugo dosti širšo debato.

A za [Kalevalo](#) kar slišiš. Mnogo kateri ga omeni, v najrazličnejših konotacijah.

Še največkrat v smislu, ti si nov, pa še tujec in ti je potrebno predočiti da Finci nismo kar tako.

Pa makar nihče kaj na to temo razkladal.

Sam da ne bi.

Zdej, ni samo Kalevala, a o [sisu](#) kje drugje. Sisu nima veze z Kalevalo, jo pa kmalu po Kalevali predočijo.

In tko čakamo, vrsta se vse eno ne premika tako hitro, a tisto je psihologija. Tisto ko si pol ure čakal, vseh unih 10 minut.

In med tem ko nekaj klepetamo, ne glede na to da se v vrsti za kino sploh ne klepeta skoncentrirano, ampak v pričakovanju [lanterne magije](#), skratka na pol, a opazim da Jusi ne glede na to, da kima na Ajlino čvekanje, precej, tako dramaturgično, bi komot rekel, stalno, pa makar je samo pol od stalno, gleda tam eno ob nasprotni steni, od katere se je sam odlepil.

Luškica, sam da ni bila čist ca. Bolj bi pasalo, luškotina, ker je bila zares isto velika kot sam, takrat še vedno postaven, ne glede na to kaj danes nekateri mislijo.

Skratka skoraj za glavo večja od Jusita.

Črnoslaska, že spet teatralično povedano, a temnolaska pa gotovo. Tako kot večina Fink, povsem ravne lase, prstrižene ob ramenih, črne obrvi, in sinje modre oči. Ne ni bila namazana, pa je bila vse eno super fajn za pogledat.

V tistem balonarju se ni videlo ali je še kaj zanimivega, tako da to je to.

Je stala tam, ob steni je polica po celi dolžini, tam bi odložil pivo, če bi ga imel, glede na to da ga ni nihče, je bila pa samo še za komolec.

Prav poglobljeno je opazovala program za naslednji mesec.

Jusi pa njo.

Ajla sploh ni skužila, da je propadla v drugo ligo, če bi se pa še kaj zgodilo, ka pa veš, pa še v tretjo.

Tko da.

Tako da je Jusi od zdaj naprej veliko hodil v Oriona. Pa ga po moje sploh ni prevzel kino, no malo tudi, a to samo zaradi začetnega šoka, ko je vse neznano in fejest na čudni strani, saj nihče več ne gleda starih filmov, pa še v starem kinu.

A lej ga zlomka, sploh ni bilo potrebno posebej napletat, da bi še kdaj prišel, ne vem če ni bil celo večkrat kot midva. Ne vedno od predstavi ob 20h, se mi zdi da je bila ob 22h še ena, mogoče pa celo ob 18h, kaj pa vem, se nisem nikoli poglobil, itak je pa vedno Ajla hotela gledat kaj vse ne, u tistega pa tudi, da te srat prime, sploh nisem vedel, da so tudi taki na svetu.

Ne, sploh ne samo ruski, čeprav je bila cepljena nanje, še celo ameriški, angleški, francoski po difoltu, pol pa še cela plejada obskurnih filmov iz celega sveta.

Stari so itak klasični repertuar, potem pa še cele rajda avandgardnih in vseh unih pridevnikov nikoli konca. Clauda Chabrola, Jean-Luca Godarda, Jacquesa Rivetta, Erica Rohmerja in François Truffauta so še meni pogodu, al kaj ko jih je potem še cela rajda, za katere se človek tam sredi filma vpraša, pa kaj je meni tega treba. Če se spomnim dopišem, a jih je zares težko poiskati, ker niso nikoli bili niti mal komercialni.

Ok, Jusi sploh ni hodil zaradi francoskega novega vala, črni val niti ne vem ker so bili, po malem vsi, ne glede na naciaonalnost.

Sem ga potem, čez mesec napadel na čikpavzi, kamor je vse eno kdaj prišel, a poslušat, ne se udejstvovat, takrat sva bila pa sama:

"Si nisem predstavljal, da ti bo tako všeč Orion. Sploh sem mislil, da ne boš zagrabil, sedaj si pa več tam, kot midva, kateri ti je pa bolj pri srcu?"

Pa je bil kar tiho, se mi je zdelo da malo vzdihuje. Tudi v biroju je bil še bolj prikovan za mizo, a pri njemu se niti ni poznalo.

Če bi sam izpustil malico ali čik pavzo, bi me vsaj trije vprašali kaj se dogaja, če nisem kaj bolan?

Ker pa nisem nehal, je le dahnil:

"Ni zaradi kina, filmi so večinoma povem mim."

Ej, sem zijal.

"Ja ka pa pol?"

Je samo povetil pogled, v resnici je v tla gledal, a je preveč kruto za podajati, pa zato uno prej in brez besed odkorakal.

Večinoma se je Jusi name limal in včasih sam malo pomislil, če ni tečen, a je bil tako nevsiljiv, da sploh ni prišlo do izraza. Če je že kdaj kaj, potem je kaj vprašal, potem sem pa sam nakladal une pol ure, kolikor je trajala vožnja iz [Lautasarija](#), otoka, koj pri centru, do centra, seveda če sem z njim potegnil vse tja do Štokmana in od do postaje.

Takrat sem pa sam nacintral, da sva šla skupaj, je celo malo zavlačeval, tako da je večina odšla, to je tam po 17h, sam sem pa čakal, kdaj se bo dvignil, pa se ni, zato sem do njega stopil in predlagal, da greva skupaj v center.

Ni bil čisto nič presenečen, verjetno je vdan v usodo čakal, kdaj bo moral požreti največji cmok v življenju.

Že tam med potjo do avtobusne postaja sem ga napadal, kaj je bilo tisto opoldne o Orionu, če niso filmi.

Je kar mencial, a vse eno začel jecljati.

Če se spomnim, pred približno mesecem, ko sva ga nafintala, da je šel v Orion.

Seveda se, saj je bil dogodek izven vseh okvirjev. Če te zanima razlaga, se vrni par odstavkov gor.

Da sva ga pa potem še par krat sračala v preddverju Oriona, v identični pozi kot prvič, skratka naslonjenega na polico na steni. Smo malček poklepetali, potem sva šla pa not on je pa ostal naslonjen na polico. Gotovo koga čaka, al kaj, pa se nikoli nisva potrudila povprašati.

No, že takrat prvič, jo je zagledal in stalno proti njej gledal. Saj se je res nekam čudno obnašal.

Ja in?

Nič. Čakam jo in si želim da bi prišla, na isto predstavo kot sam in da ne bo v spremstvu in da me bo mogoče pogledala.

Za Hamalainena sila veliko govorjenja v enem stavku.

In je prišla?

Ja, 2x.

In si jo ogovoril?

Je samo nekaj pod sedežem iskal, skratka v tla gledal.

Se nasmehnem, ko s pogledom sledim stavbam na [Bulvardiju](#), tam so že fejest Jugend in topogledno gor vzete pri meni. Da, ne omenjam, da je to en redkih bulevarjev v mestu, je sicer bolj bulevarček, ker se zares težko primerja s pariškimi, a so se trudili in so drevesa menda na obeh straneh ulice.

In kaj sedaj nameravaš?

Ali jo boš samo od daleč opazoval, ali si mislil še kaj?

Je prav nezaupljivo dvignil pogled, a vse eno nadaljeval:

"Mogoče se mi kdaj nasmehne.

Pa sploh ve da si tam?

Upam."

Izstopim pred Štokmanom, ma ni lih pred, a daleč pa zares ni, ene 200 metrov prej.

"A greva na pivo?" vpraša.

sem prav začudeno pogledal in se razveselil, mogoče pa ima še kaj povedati; "ja skoč dol!"

Tam nasproti Štokmana, takoj za Gledališčem na Esplanadi, na desni strani, če gledaš proti pristanišču, je bil še kar popularen [lokal](#), ga je vodil en makedonc, katerega mi pa nikoli ni bilo srečati, so pa drugi pravili, da je kar komunikativen, a to je sodba Fincev in že če normalno govori, sploh ne vem, kako navit, potem je za Fince že fejest komunikativen. Sploh je pa pri oštirjih to tko. Na eno stran, proti strankam, seveda je komunikativen in uslužen in sploh, na drugo stran, pa sploh ni treba da je ne vem kaj.

Ok, nima veze, lokal je celi zastekljen, tako da že na daleč vidiš ali je gužva. Ob takem času, ko gredo ljudje iz šihta, precej polno, tako da sva se naslonila tam na polico, to je itak Jusitova poza in pila, sam kakav, on pa oranžado.

Se ni upal na glas, da ja ne bi kdo slišal, pa ne vem, če je sploh kdo opazil da sva vstopila, vzdušje je bilo na vrhuncu in verjetno bo celo žur ratal, včasih, predvsem v četrkih, zna postati precej sproščeno.

Finci žurirajo v četrtek.

Hecn ne?

Ker v petek je oficiena zabava in se je potrebno pripraviti, darilo, gvant, točen čas in take, skratka v petek sploh ni žur, ker je obveznost, zato pa ob četrkih not prinesejo.

Ne tudi sobota ni v špilu, ker je potrebno starše obiskati.

Ja, kapa nedelja?

Takrat pa zbirajo moči, da bodo v ponedeljek čili in zdravi.

Pa reč kej če morš.

Spoznavanje

Jusi je kar napletal, sicer ne direktno, tisto ko je ker tečen kot podrepna muha, a tisto se zgodi na brdovitem Balkanu. Če je pa Finec tečen, se pa sploh ne opazi.

Če ga ne bi poznal od prej, tudi sam ne bi, tako je bilo pa kar interesantno, tak tih in miren, ki težko da kdaj kaj reče, pove pa še manj, potem pa tam sploh ne neha.

Tako da sem ga kmalu napadel, ali naj namesto njega do nje stopim.

Je sicer nastavil, da ni treba, a se je na obraz prikradel tisti komaj opazni nasmeh olajšanja, tako da sem prvič, ko se nam je poklopilo, ma tisto, da smo vsi 4je na enkrat na kupu in seveda da una ni s spremljevalcem.

Se sploh ne spomnim, da bi kdaj bila. Ene 2x je pozdravila ene ki so šli mimo, pa brez izmenjave neobveznih fraz.

"Kokosi, kvadelaš, padrgač?"

Tisto ko te niti ne zanima, a je običaj da se nekaj reče.

Tistega sploh ni bilo.

Kakor tudi občutka, da je izgubljeno dete v hladnem mestu.

Ne, ravno nasprotno, menda je celo dajala vtis da ima vse pod kontrolo in je točno tako kot pričakuje, ali pa vsaj približek.

Kapaveš, si mislim, ko se prebijam do nje. V resnici se ni bilo potrebno prebijati, ker prazno sicer ni bilo, gužva pa tudi ne, samo nisi mogel v ravni liniji in je bilo potrebno narediti tiste 3 ovinke, aj 5, ampak sigurno ne 10.

"Helo, how are you?"

Začnem čisto brez uvoda in slepomišenj, tisto ko si moraš zmisлити nekakšno zagato, v Ljubljani smo začeli z:

"Gospodična, ali se midva od kje ne poznavata?"

Kar je bil sicer hec, ker je bilo zares malo možnosti, na pozitivni rezultat, je bilo pa smejanja toliko več, a to od podporne grupe na drugi strani.

"Tisto, a se upaš uno ogovort?"

Kerga se pa bojim."

Pa zato toliko bol hecno.

Še največkrat:

"Jebise."

V resnici je znalo biti dosti bolj mastno, a se ne spodobi, pa zato tisto prej.

Me niti ni začudeno pogledala, kakor bi pričakovala, da se zgodi, kar se mora zgoditi.

Ja, občuduje Al Modovarja, Penelopa je pa boginja.

Da imam na nasprotni steni naslonjeno spremljavo.

"Ja, vem."

Ej, sem butasto gledal, kar sapo mi je vzelo.

Da nas opazuje že cel mesec, če ne več, da sva gotovo iz juga, da pa jo tretji na nekoga spominja, pa se ne spomni koga.

Pol smo šli pa že not.

Nisem opazil kam se je usedla, ker je Jusi stalno spraševal, kaj je rekla?

Nič takega, me je pa povsem spodnesla, ker nas menda opazuje že cel mesec, če ne dlje.

Jusi, sploh ni videl filma, ker je samo čakal, kdaj bo konec in mu bol lahko bolj v tanane povedal, kaj je rekla.

Pa smo morali prvo pretresti film, Ajla ga je še kar dobro prenesla, čeprav misli da Penelope sploh ne zna špilat in jo ima Almodovar samo za prodajo kart.

Nekje sem slišal, al kaj je bilo, da jo ima za muzo, kar se je tudi meni razodevala, v resnici se mi še sedaj. Nekaj čarobnega je na njej, ne samo da je lepa in seksi, še ko igra v poceni komedijah, je visoko nad ostalimi, po izgledu in igranju.

Sam

Sem ga malček dražil, seveda na finski način, tisto ko komaj opazno vprašaš, ker pri nas mogoče sploh ne bi registriral, Jusitu, je pa narasel pritisk, samo zato da je lahko povedal, da je vsak dan v Oriunu.

"In kaj pravi?"

Ne vem, je nisem ogovoril?

Pa jo vsaj pozdraviš?
Ja, a me je prvič v resnici ona."

Nama se tisti teden ni izšlo obiskati Oriona, je bilo toliko drugega, naslednji teden v torek so pa vrteli Parađanova in Ajla je to morala videti pod mus.

Nisem pričakoval, da se bo Jusi in njegova sploh tam namalala, ker kakor že par krat povedano, Parađanov je prvič, prve pol ure fajn, pol bi pa že kaj drugega gledal.

Pa sta bila oba, vsak na svoje stene polici.

Tamala je pokimala, ko sva se prikazala, Jusi je bil pa še kar tih in slutilo se je da je ene vrste kriza. Mogoče ker že drugi teden čaka, na niti ne vem kaj, al da ga bo tamala ogovorila?

Ja, Finke znajo biti kruto direktne, a so redke in še to če ni pod vplivom maliganov, redko kdaj katera.

Tako je pa verjetno pričakoval, da se bo dodatno zakompliciralo, ker tisti čakati na ne vem kaj, dokler ni prekinjeno, je ene vrste utečeno dogajanje, kar je pa že domače, a ta situacija ni imela perspektive, brez ekscesa.

Dobrega ali slabega, a če se ne bo kmalu kaj zgodilo, pa tudi ne vem kako naprej.

Ok, gremo not, naroda ni bilo veliki, tako da sem sledil kam se bo usedla. Niti ne daleč od nas, se mi zdi da je bila samo ena vrsta vmes, mogoče pa ne vidi dobro, pa je raje bolj spredaj, ka pa več. Jusi je bil v krču, ni nič govoril, ker je bila tamala precej na sredi, se ni videlo, ali gleda film, ali pa samo njo, sam sem si malo predstavljal, uno drugo, a kdo sem jaz da bi sodil.

Pretrpimo film, eno bolj drugi manj, se odpravljamo na ulico, v fojerju jo povabim na pijačko, kar z veseljem sprejme.

Danes vidim, sta levo in desno restavraciji, takrat je bila pa to en malo zapuščena ulica. Ma, ljudi dovolj iz tega vidika ne, a da bi se pa na ulici kaj dogajalo, je bil pa menda samo kino, pa še ta ostalina enih drugih časov.

Tako da smo šli vse tja skoraj do hotela Torni, tam preden se ulici spojita, je bil pub, vidim da je še tam, samo da sem mislil da je na levi, sedaj pa vidim da je na desni.

Lahko je pa levi ugasnil in je izskočil desni. Kapaveš?

V resnici sploh ne pomembno za današnjo zgodbo, ma to na kateri strani je. Je, pa pomembno, da se je dala tamala voditi tako daleč, lahko bi namreč na prvem križišču, vmes sta dva, spremenila koncept in odkorakalo v zgodovino.

Tako smo pa korakali po klancu gor, sicer ga je samo za vzorec, a tam pri postaji, je menda ene 2 metra višje kot dol pri kinu.

Ajla jo je takoj vzela pod perutničko, čeprav je ene pol metra manjša in je malček komično izgledalo, a to samo meni, ki imam take prebliske, Jusi je pa samo v tla gledal.

Sem poizkušal nekaj duhovičiti, pa ni registriral, mora biti zares jeba, če se ti zgodi sanjska pravljica, to da gre tamala z nami na pijačko, potem moraš pa za njo hoditi in niti ne slišiš vsega kaj se pogovarjata.

Ko se usedamo, tisto, ko Ajla že sedi, sam ravno poizkušam zavzeti to pozicijo, Jusi še stoji korak ali 3 stran od mize, ko tamala že nastavi stol, da bi se usedla, mi ponudi roko in pravi:

"Kirsi."

Potem se vsi rokujemo in predstavljajmo, meni se je zdelo da jo Jusi ni hotel spustiti, a tisto je bil trenutek, meni se pa itak svašta zdi, tako da mogoče pa ni bilo nič na to temo, ga je pa pogledala, kar pa ni bilo debate. Če je do takrat lahko natolceval, da sploh ne ve, če ga je videla, sedaj ne bo mogel več.

Tako da od zdaj naprej bo pa vse drugač.

Ajla kar ni nehala z Parađanovim, tako da sem tudi sam čakal, da se bomo še kaj drugega menili, razen o ruskih filmih, a sta se tako zaštekali, da ni izgledal srečen konec. Kaj pa, če se samo vljudno dela in bo popila sok, po pa šla?

Na srečo, sta imeli pavzo, gor na Finskem ni vljudno prekiniti pogovora z drugo temo, glede na to da se ne poznamo, še malo glumimo da smo fini, se spomnim, je potem čez leto ali dva Andreas pravil, da sem bil nemogoč na začetku, ker sem toliko govoril, sedaj mi pa vse bolje gre, pa so Švedi tisti ki veliko govorijo, vsaj za Fince.

In tko je ravno trenutek tišine, pa nisem čakal, kot se spodobi, da se jih nabere, trenutkov namreč, včasih celo za pol minute, da lahko potem še kaj drugega navržeš.

Prav brutalno, po koncu prvega trenutka, sicer počakal na začetek drugega, za naše geografske višine, sploh ne razumljivo, tam pa in nastavil, s čim se ukvarja?

Na likovni akademiji dela podiplomskega, diplomirala je v Turkuju, Jusi dvigne pogled izpod mize, da bo odšla v Ameriko ko doštudira.

Je kazalo, da bo Jusi kaj Rekel, pa ni, tako da sva še midva povedala kako in kaj, potem, se pa ne spodobi za prvič, kaj več in smo se poslovili in da se drug teden dobimo v torek v Orionu, ker bo retrospektiva turškega novega vala.

Brez

Pa se nismo.

No, smo se, a je Jusi falil, tako da nisem vedel, ali naj brez njega nadaljujemo druženje, nekako vsaj ideološko, je bilo zaradi njega, pa spet, zakaj pa, kva je pa domov letel.

Je moral urediti nekaj, kaj pa veš kaj, a prvo leto nimaš nič dopusta, naslednje leto pa en teden. Po treh letih dva in tako naprej. Ne po 30 letih dela nimaš samo še dopusta, ti pa začne plača rasti, po 5 tednih dopusta, katerega moraš, če je moraš mi ni uspelo izvedeti, da pa vsi to pričakujejo, pa ja, tako da je ene vrste moraš porabiti, če ga ne je tvoj problem in ti zapade. Kvas pa neorganiziran, bi rekli Slovenci, če bi kaj vedeli o finskih kodeksih obnašanja, pa ne vedo, tako da nihče ničesar ne omeni. Si pa svoje misliš, če ti ne uspe.

Ma, porabiti dopusta.

Sploh imajo Finci podoben pravni režim kot Američani in Angleži, pojma nimam kako so potem to prilagodili, ko so se Evropi priključili.

Namreč, tam ni sodb v imenu ljudstva, ampak je od primera do primera odvisno. Tisto kar stalno gledamo v ameriških filmih, ko se na sodišču pojavijo, pa je najbolj pomembno kako sposobnega odvetnika imaš, ki bi prepričal poroto.

Teoretično, če en enga fenta, po pa ta najame tacga odvetnika, ki poroto prepriča da ni nič kriv, potem ga oprostijo. No, pač kar si porota zmisli.

Sicer ne vem, če imajo Finci kopijo ameriškega, a je nekaj na tem in tako na finskem je menda samo stop znak brez priporočil, vse ostalo pa je.

Tako tudi nikoli ne piše da je prepovedano hoditi po ledu. Je pa povsod [tabla](#), da hodiš na lastno odgovornost. Ne samo to, še priporočilo, če se približaš luknji v ledu, luknje pa stalno [vrtajo](#), ker potem tam ribe lovijo, piše na opozorilu, ne počni tega sam.

Tako da moraš v naprej napovedati kdaj boš imel dopust.

U, tisto je posebna štorija. Samo za ilustracijo.

Mene so sila radi imeli, sila dolgo imeli, ker sem bil menda edini brez koledarja.

Koledar je v tem primeru mala, večinoma, kakšne bede so znale imeti celo a4 format, a tisto je bilo preseravanje, čeprav imajo bede še kaj drugega za v agendo napisati, kakor pa kdaj bo dopust.

Ja, na primer, kdaj ima frizerko, kapa?

Tako ni debate, če si pravi čas javil, da kaniš to pa to, potem je ni žive sile, da bi tisto odložil, pa nekaj nepredvidenega počel. Sicer je diskutabilno, koliko v naprej moraš napovedati, a 6 mesecev je na varni strani. Tako da tudi šefi niso imeli manevrskega prostora, če se ni v naprej najavil in dobil konsenza, potem čist odpade, pa zraven še ne more biti slabe volje, saj je sam zamoču. Tako tudi pomembnost neodložljivega nima teže. Če imaš v agendi (koledarčku) nekaj napisano, pa makar kauca z Andrejem, potem ne more šefo z novimi štengami do ponedeljka, čisto nič.

Zato me je veliki šef tako visoko vzel, ker smo delali tudi za Ruse, v resnici veliko in stalno, z njimi pa ni tako kot z Skandinavci, kjer se ve kdo pije, kdo pa plača.

Tako da je prav ponižno v petek ob 17h vprašal, ko je na primer Juha že odšel, ker se je moral peljati do Lahtija, ali bi imel kaj časa, ker rabijo nov načrt stopnic do ponedeljka, ker niso gradili po načrtu in se sedaj ne izide.

"Ej, no problem, hefo, zate vse."

Se mu je režalo od ušesa do ušesa.

Meni pa tudi, ker nadure so ekstra fajn plačane, čez vikend pa še posebej, da ne omenjam ponoči, pol je pa takoj Paris padel.

Bogi Jusi pa ni bil nič od tega. In je pač na svojo škodo, neplačan dopust, glede na to da je začetnik, še vedel ni, če ga bo počakalo, ker, če bi bila vmes nuja, potem kdo drug naredi, kar pa pomeni tebe pa več ne rabimo.

Ja, kapitalizem je krut. Moraš kar paziti, da te ne zakolje. Sicer si sam kriv, a le paz, tako da nekateri niti na dopust niso šli, da bi ja ziher nadaljevali kar so pač začeli.

Tako da.

Smo klepetali pred in po koncu filma, sva jo povabila če kaj na naš konec pride, naj se oglasi na kofe, kar je na finskem isto kot z [skalo](#) se pogovarjat.

In eto jo jutri, da je šla mino, da gre v [Ursulo](#) na kofe, če greva zraven?

Ja, čak sam čevlje obujem.

"U, kok mata pa vidva lušno tukaj."

No, saj ni kaj, glede na to da si nisva mogla privoščiti prenavljat stanovanja, sva potem not prinesla z limanjem, pa bolj z bucikanjem v tapete, večinoma natečaje, katere sva risala in lanski ter letošnji koledar, sem razstavil na prafaktorje in so potem tisti meseci [viseli](#) pa obeh prostorih. Najeto sva imela eno sobno stanovanje, in je bila samo še kopalnica, kjer pa tudi ni bilo veliko. Razen Špika iz Martuljka, ne vem če še kaj.

Tako jo je prevzelo opazovanje tistih sten, da smo se potem družno nasmehnili in zaključili, da bomo kar domačo kavo, če ni s kom zmenjena.

Da ni, ker je bil samo izgovor, da se je lahko ustavila, ker brez vzroka potrkati na neka vrata, se pa Finskem ne počne, pa še tisto naj bi bilo mesece prej v koledarčku napisano, da se lahko potem čekira, če še velja, glede na približevanje datuma, vse večkrat, kakor tudi spraševanje, če imamo kaj drugega pa mogoče drugič, tako da včasih dobiš občutek, da noče priti, pa ni to.

Zares so prestrašeni, da ti ne udirajo v zasebnost.

U, gor je to velika stvar.

So pa zato toliko bolj veseli, ko skužijo, da ne bo nihče preč prišel, če se le skupaj kam usedete.

Pol smo pa sedeli tam v dnevni sobi, ki je bila tudi spalnica, a je bil modroc zvit in prekrit ob steni, tako da je zares izgledalo veliko prostora.

Sva mislila, da bova spet večinoma sama gorila, pa je menda po dveh požirkih kofeta, enem keksu, prevzela Kirsi in so se zapornice odprle:

Kirsi

Je sicer izpeljana iz Kristine, a kirsikka je tudi češnja po finsko, pa potem raje to naprej nesem.

Kirsi je rekla, da je že bila v Ljubljani, a se ničesar ne spomni, ker so v Tetovem kupilo šljivovic in se do Trsta ni streznila. Je bila na interrailu, a je potem v Bolgariji spoznala Nizozemce in so se potem zakajali vse tja do Barcelone, ko ji je zmanjkalo denarja in je pobegnila domov v Tampere. Njena žlahta je večina iz [Laplanda](#), a so Finci ne Laponci, po mamini strani je pa iz [Ostrobotnije*](#), švedsko govoreča manjšina.

Pa še tisto so priseljenci, a verjetno še pred prvo svetovno vojno. Sicer se pa za korenine nikoli ni zanimala, vedno samo tu in sedaj. Ji pa ne uide, kadar se za božič dobijo ali pri starih starših v Dagsmarku v Ostrobotniji ali na Laplandu v okolici Särkijärvita. Tam pa mora potem poslušati, ker se pač ne spodobi prekiniti starih staršev in stricev pripoved, kadar prav s ponosom pripovedujejo o slavni preteklosti sorodstva, kraja in dežele.

Kirsi misli, da je vse eno samo sranje, ker se v resnici po ovinkih pogovarjajo o kreganju z sosedi. Na Laponskem, posebej v temu koncu, so se še v 60-tih streljali in menda je bilo kot na divjem zahodu. Tam so sicer kavboji streljali Indijance, tu pa Finci Laponce, pa točno vemo da so celo v sorodstvu, če ne direktno pa indirektno, v resnici pa nima veze z nacionalizmi.

Vedno in povsod je samo prevlada nad šibkejšim.

Na Laplandu so se kregali zaradi jelenov*, katere [gojijo](#) oboji, samo kako je vprašanje. Laponci bi po starem in z andohtjo, Finci bi pa industrijo iz tistega naredili, potem pride pa včasih do kakšnih obračunov. Streljajo se ne več, a nož pokaže pa vse eno rad, čeprav je tudi to že zgodovina.

Dol v Ostrobotniji pa nič kaj veliko drugače. Sicer se niso nikoli streljali, vsaj na odprt način ne, a so večna rivalstva na račun kulture.

Švedi poljedelci, Finci lovci, pa makar sedaj v isti fabriki delajo, a ko se razvne debate, pa ravno. Če bi bilo po njeno, bi že zdavnaj prekinila stike z obema žlahtama, ker samo serjejo, a je lepo vzgojena in se prilagodi enkrat na leto za božič in juhanus. Potem pa menjajo, enkrat en gor, pa drugič drugi dol.

Ne noče se vezati. Včasih se znori, a večinoma pod vplivom substanc, tako da se včasih niti ne spomni s kom je bila.

Sploh pa ni važno, telovadba pač in spucanje ventilov, potem pa novim doživljanjem nasproti.

V Helsinkitu dela podiplomskega in seveda je srečala Hansino, Andrerasa in Momin. Pa se niso posebej družili. Po njeno so vzvišeni Švedi, ki imajo Fince za nižjo kasto. Pa se nič ne sekira. Ni vsak za vse.

Ja, Jusija se spomni iz Tampereja, verjetno iz gimnazije, a ni sigurna od kje. Je tako nevpadljiv, da se kar nekaj časa ni spomnila, od kje ji je znan un tip naslonjen na nasprotne stene polici. Sploh ga pa niti ne vem kako preučevala, tako kot vse v čakalnici, pač zijaš okoli.

Ja, ve da to Finci ne počno, a ona verjetno ni Finka po genski zasnovi, ali so se pa zaradi tolikšne mešanice genov, kaj narobe postavili in je zato netipična Finka.

Ne, ne govori, če ni treba, če pa je, pa sploh ni problema. Samo kadar je pod vplivom substanc potem se je pa ne da ustaviti, tako da so jo že obdolžili, vseh mogočih nacionalnosti. Zaradi temnih

skoraj črnih las, zaradi temnejše polti, Laponci jo imajo, ker so zadnjih par milijonov let samo za jeleni letali, me imajo za Italijanko ali Grkinjo je najbolj pogosto. En je celo trdil da sem Bolivijka. Se kar zabavam, priznam, malček pa še zanalašč okolišim, da se kaj novega zve.

Redko, zares redko je depra, a se včasih prikrade, brez vsakega vzroka, da je potem par dni povsem povožena. Takrat se zapre v sobo in ne komunicira z nikomur. Čaka da mine, dobesedno povsem pasivno. Leži v postelji ali naslanjaču in zre v prazno. Tudi če je prižgan tv ali pogled skozi okno, pa ne vidi ne enega ne drugega. Kot luknja. Še bolje vakum. Ker pod luknjo si takoj prikličemo dimenzije, širina, globina. Pri vakumu, pa kar je, brez vseh dimenzij, mogoče neskončen prazen prostor.

Ne, tam je nihče ne preganja, tam ničesar ni.

Prazen nič.

Tisto zna trajati dva, tri, 5 dni. Nikoli ni bilo cel teden. Recimo, tako enkrat na 6 mesecev, pa tudi tu ni recepta. Včasih pogosteje, včasih preskočim. Ne ni vezano na dogodke. Oh, seveda pomaga če imam p.m.s., a ni vezano.

Verjetno pomaga, če je kakšna ekstra jeba, pa spet ni odvisno.

Kar pride. Par dni je. Potem pa zgine, brez razloga, kar tako.

Se je pogovorila z psihiatrom, a nista našla nikakršnih vzorcev, da bi lahko rekel to in to se vam dogaja. Ja, je podobno po eni strani, po drugi pa čisto nič.

Glede na to, da se mi to dogaja več ali manj celo življenje, sploh nisem iz tega krize delala. Kot način življenja. Vsake 6 mesecev sem 3 dni neuporabna.

Pa kaj?

Če ni hujšega, potem je celo na en način premor. Ja, če bi se potem vrnila polna energije, pa tudi tu ni vzorca. Včasih ja, drugič pa ne. Včasih izčrpana, drugič pa ne.

Kakor da mi 3 dni fali.

Je neuporabnih.

Včasih ko se me loteva in potem uskoči nekaj nujnega, večinoma tisto še zrihtam, tako da ljudje sploh ne vedo, kaj me daje.

Jeleni*

[Reindeer](#) jim pravijo tu, finskem, norveškem, švedskem, Rusiji in karibu pa v Kanadi.

To so črede po več 100 glav, al pa repov, kapaveš kako jih obkladajo, a verjetno niso smrčki, čeprav najbolj popularen je pa lih [Rudolph](#) the red nose reindeer. Ok, nima veze, ima pa da te živali stalno tečejo. To je tko. Vedno razen pozimi. Laponci pa za njimi, tako da so stalno v premiku.

So znanstveniki naredili eksperiment in nekaj njih (jelenov vendar) preselili na južni pol, na en otok, kjer poleti, se pravi pozimi, ker imajo v Avstraliji božič ko je najbolj vroče, sneg skopni, skratka je po svoje podobno kakor na finskem, sam na glavo so obrnjeni.

In.

In jeleni sploh niso tekli.

Eno sezono so preskočili, pol so imeli pa že mladiče, ter se prav počasi pasli na tistih mahovih.

Pa koko?

Spod ni [komarjev](#).

Gre

Po večinoma monologu, je prav na hitro zaključila, mogoče se ji je kar na enkrat zazdelo, da je veliko preveč povedala, tako da se je zahvalila za domačnost, se poslovila in odkorakala skozi vrata.

A kaj ko življenje ni tako enostavno, če se srečajo sorodne duše.

Skratka smo potem še tam med vrati klepetali, pa potem po stopnicah dol do pritličja, na vhodnih vratih hiše pa ravno tako, kakor potem tudi na pločniku in počasi dol do obale, midva sva bila v copatih, brez vseh šalov in rokavic, sploh je pa že skoraj poletje, kar pa tam gori sploh ni isto, kot na jugu, kadar kdo omeni poletje, se takoj okoli srca nariše toplota, če ne celo okoli telesa, gor je pa še avgusta lahko snežna ploha, tako, da je iti pred [juhanusom](#), na obalo v copatih, kot pri nas v nogavicah na sneg, pa makar se poletje približuje.

Je, bilo hecno, Ajla se je stiskala ob mene, pa ne vem če je bil samo hladen veter, menda se je tako počutila, a ne vem če ne bi hotela, da se vsi trije objemamo, ker sta se zares našli še kar sorodni duši.

Ne, Ajla ni nič na temo avanturistke, raje v kontro, vse po reglcih in predvidljivo, a je po drugi strani tako svetovno raztresena, da je potem celo na en način podobno nekonvencionalna.

Glede emancipiranosti, pa prav nasprotno, so ji pa vse osebe, pa raje bede, sila pri srcu, če se katera pokaže kot neodvisna, napredna, nekonvencionalna, tisto jo pa potem prime da bi jo kar objela in sedaj je bil en tak trenutek. Glede na to da ima tudi mene rada, bi pa verjetno kar v troje.

Kapaveš?

Sam sem bil še kar presenečen, sam se preveč revolucionarnih punc bojim. A to ima veze, da nimam vsega pod kontrolo, pol pa raje na varnostni razdalji.

Saj smo že katero na to temo srečali, potem te pa potegne tam v svoja sranja in se samo še s tistim ukvarjaš.

Ta je sicer Skandinavka in verjetno dlje traja da te potegne, če sploh, mogoče je pa potem še huje, kaj pa veš, zato raje na razdalji, da se da odklopiti preden krvavo rata.

Je, pa zanimiva, to pa ni debate. Takole ene 5 do 10 let mlajša, kapavam, mogoče je šla pa na stara leta na podiplomskega, tudi to se zgodi, a je redko, predvsem pa je to situacija, ko si prehitro skrenil na ustaljeno pot življenja in ti potem ob priliki stisne, kaj pa če sem kaj zamudil, tisti potem po kar kaj letih nazaj pridejo, a se jim tudi pozna, da so izkušeni, pa sedaj samo flikajo za nazaj.

S tistimi si nimaš niti veliko pomagati, sigurno pa niso za žur brez omejitev. Če sploh pride do žura, je potrebno potem tam poslušati o izgubljenih iluzijah in jebah takih in drugačnih.

To je bistvena razlika, z mladiči ki imajo še vso energijo, katero si tudi sam imel, a se ti predvsem ob kakšni taki razsvetli, da si pa mogoče že malo za cajtom, a je fajn, fajn zraven biti, ko jih razganja od energij in se spomniš kako je bilo včasih vse mogoče, sedaj moraš pa paziti da bodo šefi zadovoljni, pa kar koli naj bi že tisto pomenilo.

Tudi šefi se blazno razlikujejo. Od tistih klasičnih domačih, ko ga je eno samo zafrustriranje in kompleksi, a je prišla vrsta nanj in sedaj ga pa ne bo več nobeden zajebavu, do takih, sicer sila redki, v resnici jih moraš z lučjo iskati, a smo tudi to že doživeli, je bilo pa na višjih geografskih višinah, da je sicer šefo, a ni samo odprto za vse ideje, še celo čaka, da bodo mladiči kaj navrgli. Potem je spet malo variant.

Eni hefoti, slišijo vidijo, a potem po svoje naredijo. Eni pa zares sprejmejo in če je dobra ideja celo naprej nesejo.

Potem je že spet diferenciacija.

Eni hefoti se s tistimi kitijo, avtorje pa zatuškajo. Drugi hefoti, omenijo mlajše kolege. Tretji pravijo da so s skupnimi močmi spohali, kar koli je že bilo.

Takega pa še nisem srečal, da bi rekel, da ni njegovo, ker se je to zmisllil, mlajši kolega in da je zares faj rešitev.

Mogoče tudi to kdaj bo.

Kapaveš?

Kolobocija 1

"Povsem brez volje sem strmел v jezero, še to me ni obhajalo, da bi se v vodo vrgel in zaključil tole agonijo."

Jusi je imel kar kolobocijo doma.

Je, potem razlagal, ko so se razmere za silo uredile, za vedno se ne bodo menda nikoli, po tem ko se je vrnil iz Hemenline in je par dni brez besed sedel v biroju in samo risal, ne da bi kogar koli pogledal.

Mene je sicer pozdravil, ko se je vrnil, drugače niti ni šlo, sem pač posiležn, al pa butast, to je od konteksta odvisno, pač kako se počuti opazovalec. Jusi je bil z razlogom slabe volje, a to takrat nisem mogel vedeti, se mi je pa že pri pozdravu videlo, da je jeba, zato je sem mu dal mir z raziskovanjem odnosa s Kirsi.

Je minil teden, če ne dva, 10 dni pa ziher, ko se je končno usedel ob mene na povratku iz šihta, na avtobusu, sva potem sedela tiho in sva opazovala hiše ki so hitele mimo.

A ni hecno? Hiše hitijo mimo.

Jusitu ni bilo hecno, če bi ga vprašal, a ga nisem, sem pa pomislil, a sem pustil, da sam nastavi, saj do sedaj mu je že jasno, da nisem indiferenten do njega.

To je tko.

Do nekaterih ostanem, ali celo lahko rečem ostanemo, ker nisem kak posebnež ali vaški original okoli tega. Do enih ostanemo malodušni, neobčutljivi, neperspektivni, pa se celo občasno kaj pogovarjali, a je pogovor bolj formalen, v resnici nas pa niti ne zanima, kaj si misli, ali kje je celo kupil nov dežni plašč.

Na drugi strani, se pa z nekaterimi zaštekamo, pa so fejest drugačni.

Tisto, isto perje, je po difoltu, a včasih se s kom povežemo, pa smo si tako različni.

Mogoče je kaj ne tem, da se dopolnjujemo, pa je zato hepi end.

Kapaveš?

Jusi je šele jutri, na ponovni vožnji iz šihta, šele tam na Burlvardiju spregovoril, ko vožnja traja samo še par minut, lahko se pa celo zgodi, včasih, sicer zelo redko, sem pa na Bulvardiju šel dol. Ja, tudi, sem že opisal, da včasih, redko, a že na začetku Bulvardija, a tisto je potem sprehod ob obali in ga nanese ene pol ure. Tisto je bilo redko, ni pa bilo nemogoče.

Na Bulvardiju, tam na sredini, sem šel dol, ker je bilo treba urediti kaj na tistem delu mesta. Se sedajle ne spomnim, kaj bi bilo tako nujnega, ker se spomnim samo Pizza hut-a, pa še tistega sem samo enkrat probal, ker mi ni sedel, zares ne vem zakaj bi šel tam dol.

A-ja.

Tam je bila tudi precej velika papirnica.

Ja, včasih so še bile trgovine z papirnim in ostalim umetniškim materialom po mestu.

In tam se je dalo dobiti kaj vse ne.

Se spomnim, za časa srednje šole, so vse, ali pa večina knjigarn imele še papirnico in tam je bilo podobno, samo da 100x manjše. Nekatero so bile obrnjene bolj proti tehničnemu risanju, druge pa proti slikarstvu. Sicer si povsod vse dobil, a ponudba je bila pa le drugačna, če si se hotel kaj

napihovat. Na primer v Konzorciju so imeli [Rotring](#) rapidografe v Cankarjevi pod Šubo pa [Faberjeve](#).

Tu na poti proti Bulvardiju, je bila ena, ki je imela vse. Ampak res vse, kar si si lahko zmisli, pa še ene tri zraven, za katere sploh nisi vedel da so možne, tako da me je ta štacuna precej privlačila. Velikokrat zaradi firbca, malo stikati po štacuni je fajn, čeprav ne misliš kupiti, ker je na primer obdobje ko si z nemarno debelimi svinčenimi [mincami](#), mastnimi, ne vem če niso bile 6b, s prosto roko risal. A zvedavost je ostala in seveda je bilo potrebno prešlatati vse veariante.

Ja, policija je bila tudi na začetku tiste ulice, a tam sem bil menda samo 1x. 2x, ker sem drugič tam dobil osebno izkaznico.

Ok, nima veze.

Veze ima, da je Jusi spregovoril, tik preden sva ponavadi izstopila, to je pa v bližini Štokmana, kje pa?

Tako da ni bilo druge nego poslušati tisto, takrat še zelo raztrgano in konfuzno. Je kazalo, da se ga je fino dotaknilo in je sedaj kar nekam raztresen pri pripovedovanju, kar Finci nikoli niso. Je raje tiho kot da bi nakazal, da nima česa pod kontrolo.

Sva stala tam na postaji, avtobusi so prihajali in odhajali, kakor tudi narod, ob 17h jih gre večina domov, še nakup na hitro, sicer pa na večerjo, tako da se ni nihče ustavljal, samo midva sva stala tam.

Sem poizkušal, spraševati, pa sem kmalu opazil, da še nima vseh odgovorov, tako da sem nehal, sem samo pustil da nekemu pove kaj se mu je zgodilo, da si olajša dušo, da bi potem doma lahko lažje razmišljal in s časom sestavil zadovoljivo štorijo.

Namreč, če ima štorija preveliko lukenj, potem ljudje sprašujejo še take, o katerih sploh ne bi razmišljal, pa je potem boljše imeti eno varianto precej dobro pokrito.

Vsega se sicer ne da, a večino pa, potem pa lahko upaš, da ne bo že spet ker neki vrtal.

Kolobocija 2

Tako da smo se potem dobilo čez par dni pri naju. Sem Kirsi po telefonu povabil, da pride Jusi in pove kaj se mu je zgodilo, če jo zanima, je dobrodošla.

Je, bila takoj za, tako da sem precej začudeno odložil slušalko z mislimi, kaj jo pa tako toliko zanima?

Kapaveš?

Pripoveduje Jusi, da je v vasi čisto preveč toksično, da bi imel najmanjše skomine da ostane del tiste skupnosti. Ja, ko prideš na obisk v stare spomine, tisto je vedno fajn, al kaj ko te potem tako presenet, da uni katere si nosil globoko v srcu in so še vedno tam nekje v podzavesti fajn ljudje, izpadejo največji sralci, kateri so se spremenili ne za 180, ali celo 360, verjetno jih je ene par krat obrnilo, ker sedaj si tudi pod slučajno ne moreš predstavljati, da ste nekoč skupaj čutili trenutek in sploh ste bilo povezani na vse možne načine. V resnici ste se dopolnjevali, sedaj pa se sicer delaš vljudnega, ja ne boš nekoč najboljšemu prijatelju rekel, da mu smrdi iz ust, tuširal se menda tudi že

cel mesec dni ni, edino kar še špila, je vonj njegovih rok, kjer se čuti da je še vedno v stiku z zemljo in naravo.

No, pa ta del sploh ni tako problematičen, ko nekoč zamenjaš perspektivo in se pojaviš kot turist, da malo spomine obujaš, si sicer tudi svoje misliš, a nekako je fajn, saj bo trajalo samo toliko, kolikor boš tam vztrajal in lahko kadar koli rečeš, da imaš nič koliko obveznosti in je potrebno oddati projekt do ponedeljka, ter zato ne moreš ostati na pijanki, katera ravno dobiva epske razsežnosti, ti si se pa do sedaj uspešno upiral, saj pijan voziti, je pa zadnje kar bi počel, iz česar sledi, da bi moral ostali čez noč, kar pa spet pomeni jutranji zadrž, pa glavobol in sploh si ne želiš nikogar več srečati nikoli.

Sami idioti.

A tisto je proizvod maliganov, kateri puhtijo ob jutranji kavi. To je čas katerega si nočeš zapomniti in večinoma ti tudi uspe. Ja, zapomniti si, da si sovražil vse po spisku, sebe pa še najbolj, da si se sploh dal zvabiti na butasto pijanko, kjer itak ni nobenega zanimivega, čim bolj so pa pijani, tem bolj so pa butasti in se zares sprašuješ zakaj si sploh prišel?

Pa to tudi ni največji razlog, da sem prekinil z mladostjo, na ta način.

Finci sicer ne govorimo če ni treba, kar pa sploh ne izključuje čenč in opravljanja, ter očitanja, če kaj ni po pričakovanju srenje. U, tega pa v neskončnost. Se že najde prilika, da tisto not prineseš. Največ pred in po maši v nedeljo dopoldne, veliko v bifeju, nekaj si pa gospodinje med sabo poročajo, tako da ti ne uide, tudi če bi hotel se ogniti.

In tisto je potem težka katastrofa.

Če si malo izven ustaljenosti, te imajo že vsi po zobeh in večinoma se na tisto naplete še dolga brada, tako da se lahko celo čudiš, ko enkrat le pride na videlo, da se take o tebi menijo.

Če ne bi bilo tako zares in če ne bi toliko njih reagiralo zelo negativno, verjetno v srednjem veku bi te kar na grmado, čeprav ne vem, če se je to kdaj dogajalo na Finskem, bi se lahko celo smejal, pa ljudje kaj vse se ne boste zmislili?

Tako pa je najboljši beg v mesto.

V mojem primeru, je bilo že itak v zibko položeno, da sem samo rezerva, če bi brata sfalilo in ne bi kmetija propadla. Tako da je bilo normalno da si najdem drug poklic. Sicer je bilo pričakovano, kaj na vasi, da bi pa zapustil srenjo pa nikakor ne in sem jih potem na to temo kar poslušal, odkar sem prvič naznanil. To je bilo pa menda na začetku srednje šole, tam je postalo jasno da nisem športnik. Brata so vsi radi imeli, ker je bil zelo dober, v nogometu, hokeju, veslanju teku na smučeh, skratka kar koli se je lotil je bil med boljšimi, par krat pa še najboljši.

Pri meni je bilo vse v kontro. Tako kot vsi sem se skušil v vseh športih kateri so prisotni v naši deželi in nikjer nisem bil dovolj dober za igro. Če sem že bil zraven sem bil na klopi za rezervo, kar je bilo pa zares redko uporabno. Tako da lahko komot rečem da nisem igral nobenega športa, pa makar pri mnogih bil zraven.

Pri dejavnostih pa podobno.

Ne da nisem znal peti, tudi v folklornem krožku mi je kar šlo, še štrikal in kuhal sem rad pri gospodinjstvu, a kaj ko se nisem nikoli rinil v ospredje, tako da me mnogi sploh niso opazili.

"Pri dramskem krožku me sploh niso opazila, pa sva celo leto trenirala za božično predstavo."

Kirsi dvigne glavo in zasvetijo se ji oči, a ne prekine monologa.

Ker sem risal veliko, žagal in zabijal žeblje pa tudi, se je kar samo pokazalo, da bi verjetno študij arhitekture kar odgovarjal.

Mama me je podpirala, čeprav je vedela, da se ne kanim vrniti v srenjo, brat se je pa samo spakoval, ker je tudi žagal in zabijal žeblje dosti bolje od mene, samo risanje mu pa zares ni šlo, pa je menda bil zaradi tega toliko bolj zavisten.

Od vekomaj je bilo zmenjeno da kmetijo prevzame starejši brat. Kmetija ni ne vem kako velika, za nasad zelenjave v toplih gredah, vidim dan današnji še kar ratuje, za kaj več pa ne, glede na moderno kmetovanje. Tako da je bilo pričakovano da bo brat skrbel za kmetijo, četudi bo delal v tovarni v Hemenlini ali Tampereju.

Kolobocija 3

Pred pol leta je umrla mama.

Ata nas je zapustil že pred 10timi leti. Ne vem kje je, nismo imeli stikov.

Veliko je pil in veseljačil po gostilnah in klubih blizu in daleč. Tam ga je omrežila ena barska dama, mi ni nikoli uspelo izvedeti, kakšne vrste, a mama, katera je na začetku še imela stike z njim, predvsem v zvezi z vodenjem kmetije, nama je zabičala, da z njim noče imeti nič več, midva pa tudi nisva pritiskala, saj je bil spomin na očeta vse prej kot lušten, tako da je izpadlo kot olajšanje. Ne, ni nas tepel, je pa zato vse ostalo. Z zaničevanjem je gledal vse v zvezi z mamino družino.

Sam si predstavljam, da so mamó šuntali, naj zapusti takega desca in je zato bil skregan z vsemi.

Ko se je ravno umirilo okoli dediščine in vprašanj kako naprej, je brat naznanil da hoče prodati in si kupiti hišo v predmestju Hamenline.

Tisto pa potem sploh ni bilo tako enostavno.

Seveda bi komot nastavil, pa jo prodaj in mi izplačaj mojo polovico, to bi bilo še najbolj naravno, a ko sem dojel, da ne bom imel več doma. Tista psihološka povezava s rojstnim krajem, rojstno hišo, vasjo, takrat me je pa zgrabila panika in sem letel na vas, premislit kako in kaj.

Telefoniral sem vsem za katere sem menil da je možno in večinoma so me prepričevali, da je edino normalno da prodava in odideva, ker sam že sedaj skoraj nisem bil več tam. Poleti za dan ali dva, potem pa zginem. Še za božič se več ne dobimo.

Poizkušal sem dobiti očeta. Mogoče sem celo govoril z njim, vsaj predstavil se je tako, a bil je tako pijan da je komaj sedel in vse tiste zgodbe katere sem moral poslušati mi sploh niso šle v našo družino, tako da je verjetno, da sem govoril s tujcem, ki ga je pa poznal, to se je pa slutilo. Tudi on me je prepričeval da je edino normalno, kakor sva se namenila, tako da sem se vdal.

Sedaj zavlačujem nujno, v upanju da se bo zgodilo čudo in se bo vse izšlo. Saj vem, so samo sanje mladostnih spominov, a ne morem z levo roko.

Tako da sedaj malo ždim v medprostoru in čakam kdaj me bo prizadelo.

Ker prodaja bo točno to.

Sedeli smo tam, čaj se je shladil, nehali smo grickati piškote in za malo je manjkalo, da nismo vsi trije odprli usta, tisto ko ti spodnja čeljust mahedra globoko pod nivojem sprejemljivega in ti je sila nerodno če se zaveš poze.

Sam pojma nisem imel kako in kaj. Ali je še kaj dodati? Tako da sem čakal da bo kdo drug reagiral, pa so bili podobnega občutja, tako da smo po ene pol ure, no, 20 minut, ampak ziher več kot 10 minut, sedenja v mraku, ker tudi dan je tudi že crknil, se pogledali, se naslonili na naslonjala, ja,

seveda prej zaprli usta in Kirsi je vstala, se zahvalila za zanimiv pogovor, nato pa, kar sapa mi je vzelo, rekla Jusitu, vstani, ker greva.

Ej sem butasto gledal.

Tudi pol po pločniku mimo naše hiše. Nista bila tiho ko sta odhajala, a Kirsi mu je na vsakih 5 korakov, približno seveda, nisem štel, a tisti način ko nekaj poveš med hojo, potem si pa par korakov tiho, mogoče 5 korakov, potem pa spet nekaj poveš. Tam na križišču, ga je celo prijela za laket, ga zavrtela in še nekaj razložila. Čez prehod sta šla spet brez besed, potem sem šel pa gor, v nadstropje, kjer je Ajla skozi okno ravno tako opazovalo potek dogodkov.

Če nas tako zelo boli, morajo biti občutki, ljubezen res močni. Kako pogosto trpimo in ljubimo, ker smo morda v otroštvu narobe oblikovani, torej nismo izkusili (pravzaprav) samoumevne in srčne ljubezni (staršev)? Trdim, prevečkrat. A to, da ga poznaš, da vidiš skozenj, na žalost ne pomeni nujno, da ga kljub temu čutiš. Zato imejte radi svoje otroke prekleto tako, kot se spodobi!

Je pravil Jusi:

Rodil sem se len.

Mnogim otrokom in najstnikom verjetno pravijo, da so leni – jaz pa sem bil nekako len do skrajnosti. Prepozno sem se naučil voziti kolo, že samo misel, da bi moral vaditi, me je zlomila. Ali naj? Boj in boj? Torej, ko so se mimo pripeljali drugi otroci na svojih kolesih s kolesi, sem raje stekel za njimi. Sledil sem zakonu najmanjšega odpora.

Redko sem pospravljajl otoško sobo in ko sem, sem vse igrače stlačil pod posteljo. In tako naprej s pregrinjalom, jasno! Ko daljinskega upravljalnika za TV ni bilo več, sem nehal iskati. Z dolgo okroglo palico iz očetove garaže sem zamenjal kanal. Tako lepo, da ti ni treba vstati!

Poleti sem doma ležal v viseči mreži na vrtu in prebiral osem do deset knjig na teden. To je bilo v letih, ko je branje veljalo za razvedrilo in nobenemu otroku ni bilo rečeno, kaj naj naredi, da bi zgradil besedni zaklad. Mama je zaskrbljeno pogledala: Jusi, ali ne greš s prijatelji plavat? Ne! Do jezera je treba kolesariti!

Vedno sem bil rad pomirjen in so mi rekli, da sem len. Lenoba moti ljudi. Družben dogovor seveda vključuje, da moramo prispevati vsi. In morda si lenuhi ne zaslužimo toliko pogače kot oseba, ki se je bolj potrudila. Lenoba je grda in zdi se, da jo je težko združiti z boljšimi stvarmi:

-Ampak oh, kako ste leni in ustvarjalni! Tako podjetno in navdihujoče!

Nikoli nisem slišal nikogar, da bi to rekel.

Tako sem zelo zgodaj razumel, da je treba črva lenivca, ki živi v meni, izstradati, sicer bo zrasel in prevzel oblast! Ta samopodoba se je ohranila in z njo na mrežnici sem od takrat meril in tehtal

večino tega, kar sem naredil. Tudi kot odrasel: Ali je to običajna delovna obremenitev? Ali je moj nastop v redu? No ... ali ga lahko sploh ocenim? Moj standard je nizek, zato to, kar počnem, verjetno ni nič drugega.

Tako sem pred par leti postal izčrpan. Izčrpan JAZ? Kako se lahko lenuh izčrpa? Moja notranja lenobna maska bi me morala zaščititi pred izčrpanostjo! Moral bi biti neranljiv, po naravi popolnoma odporen! Pa vendar sem pozimi sedel v zdravstvenem domu z zdravnikom in psihologinjo, ki sta se strinjala. Kot mnogi drugi sem se zaletel v zid. Jaz, ki sem mislil, da sem naraven v okrevanju.

Počakajte in odložite svoje potrebe. Sredi dneva nisem mogel več zadremati. Ne ležati v postelji in brati cel vikend po napornem tednu v službi. In na teh nekoč tako sproščujočih sprehodih sem začel razmišljati o razgovorih v službi.

Ne da bi zares opazil, so moji naravni trenutki okrevanja izginili in nadomestilo jih je več truda. Nehal sem počivati v vsakdanjem življenju in nehal poslušati lastne alarmne sisteme. Ko je moje telo kričalo po počitku, sem zmanjšal glasnost, dokler ni bilo tiho. Na začetku je delovalo odlično! Ker ko nisem nadoknadil slabega spanca, sem imel veliko več ur za delo. Ko sredi dneva nisem dremal, sem uspel odgovoriti na več službenih e-poštnih sporočil in ko sem zaradi počitka nehal hoditi na sprehod, sem imel več telefonskih sestankov.

Šele po nekaj letih sem padel v izčrpanost in ugotovil, da nimam ene same strategije za okrevanje. Huh. Ali moram načrtovati počitek? Kot leni črv je take stvari vedno reševal čisti talent!

Še vedno sem instinktivno še naprej sledil zakonu najmanjšega odpora. Toda kot odrasel je dobil popolnoma drugačen pomen. Zakon najmanjšega odpora za odraslega je bil zdaj pristati na prošnje, stopiti po potrebi in preglasiti lastne potrebe.

Drugače je nerodno in grdo. Preživeti prosti čas pomeni tvegati. Tveganje, da boste končali zunaj, brez službe in denarja. Kot odrasel je postalo paradoksalno lažje reči da kot ne. Tako je moj otroški instinkt, da sledim zakonu najmanjšega odpora, nenavadno vodil v trdo delo. Pogosto sem rekel ja in potem delala do pol štirih zjutraj.

Toliko je za prebrati, videti, narediti, kupiti in doživeti. Izključiti vse to in počivati samo zato, ker ste utrujeni? Da, potem je potrebna odločnost.

Preden sem bil izčrpan, si nikoli nisem mislil, da počitek kot odrasel od mene karkoli zahteva. Potreben je pogum. Pogum, da si upaš upreti se, da si upaš tvegati, da vsake toliko časa končaš malo v naravi.

Copata

Moj ata je copata, je enkrat pravila Kirsi, ko smo sedeli na obali in opazovali galebe kateri so se vrnili prejšnji teden.

To so pol manjše [ptice](#), sicer precej podobne domačim, razen gleve, katere je temno rjava, mogoče celo črna. So bistveno bolj jata, čeprav se tudi pri njih vidi individualizem, posebej, če je večji zalogaj, potem se tepejo podobno kot [domačini](#).

Jata posedena po privezanih jadrnicah in občasno, v resnici precej pogosto, kateri izpusti krik navdušenja nad življenjem, samo tako si lahko razlagam, ker ni nobenega drugega vzgiba.

Iz lubega mira zakriči, verjetno je to tudi poanta.

Ma, ljubi mir, potem je pa treba zakričati.

Nobena vrsta galebov nima milozvočnega oglašanja, pri njih pa pride še bolj do izraza, ker se jih ene 30, ajd 20, ampak ziher več kot 10 parkira občasno nekam, potem pa brez razloga kateri malo zakriči.

Mane nikoli niso motili, ne samo to, še razveselil sem se jih, ker je podobno kot z lastovkami doli na jugu.

Ena lastovka še ne pomeni pomladi, tako tudi ti priletijo ko je še kje kaj ledu na morju. Se sicer trga, a znajo velike množice le tega, kje zavzeti kakšen zaliv, če takrat v tisto smer piha.

Vendar ni debate.

Odkar so se vrnili, je v pristanišču povsem druga dinamika.

»Kako to misliš?

A copata?

Ja.«

Ata se je povsem podredil mami. Lahko rečem, da me ima rajši, čeprav to težko ocenjuješ, a ko me je najbolj razganjalo in so imeli največ problemov z mano, tisto ko te policija domov pripelje, ker so me našli v kakšnem jarku vso pokozlano, me je vse eno branil.

Pa ja nisi v jarku ležala.

Ne, je bila pa klopca pred nakupovalnim centrom, a enako pobruhana, kot če bi bila v jarku.

Jarkov, obcestnih, je na Finskem sila malo. Mogoče je kaj z zmrzaljo, al kaj, tako je tudi čisto malo asfaltiranih cest.

Ja, vse ta glavne in v vsakem mestu, a cest in cetic, poti in kolovozov je na finskem bistveno več in večinoma so peščene, ker je z peščeno cesto dosti manj dela kakor popločeno. Popločeno je potrebno plužiti in pometati, makadam pa sam posrka če je kaj za posrkat, pač ko pride odjuga, se samo porihata, zato imajo vsi [ježevke](#), ker cest ne plužijo ampak teptajo. Tisto je dolgo steptan sneg. [Led](#) nastane na koncu zime, ko pride prva odjuga, tisto zna biti ubijalsko, a od tistega malo kdo preč prode.

Največ jih konec stori na kresno noč. Juhanus.

To pa zato, ker pijani iz čolna lulajo.

Ata me je sicer oštel ob takih prilikah, a se je videlo ne samo slutilo da je forme radi, sicer pa razume, ker je bil po svoje podoben v svoji puberteti.

Sicer brez feminističnih izpadov, potem na koncu flaše vodke, pa zelo podobno.

Mama je več ali manj njegovo nasprotje.

Če je ata precej prilagodljiv, ali celo pragmatičen, saj se vsaki situaciji še kar dobro prilagodi, vsaj na ven ni ne vem kakšnih deviacij, je potem mati dominantna in nas terorizira po dolgem in počez.

Mogoče je moje divjanje posledica njene obsedenosti s kontrolo, lahko pa tudi ne, o tem nisem premišljevala, a občasno sva povsem nekompatibilni in zaradi njenih kretenskih pogledov na svet, sem že parkrat demonstrativno odkorakala iz njene bližine, se pravi naše družine.

Prvič že v osnovni šoli, so me iskali cel teden in takoj prijeli in odvedli domov, ko sem potrkala na vrata stare mame na Laponskem. Tisto je bila otročja vizije pravičnosti, tisto ko ne boš več dihal in boš umrl, pol bojo pa že videli, ko bodo jokali nad mojim grobom.

Še dihati nisem nehala, kamoli da bi umrla, a občutek, je bil pa po svoje podoben, ko sem menjavala avtobuse na sever.

V gimnaziji se pa niti ni videlo ali samo tako intenzivno žuriram, ali pa je kaj na tem, da sem zbežala od doma. A tisto je bilo po svoje predvidljivo.

Poiskali so mojo prijateljico, ali klapo ali pa pogledali na prostore kjer smo se dobivali in je bil vedno kdo, ki je znal povedati, kdo me je zadnji videl.

Večinoma so me iskali, čeprav sem imela občutek, da je samo forme radi, včasih sem se pa sama vrnila, ko mi je zmanjkalo denarja in nisem bila oblečena za zunanje razmere, tako da je ne glede na vsa slepomišljenja, prišlo do tega da sem se vrnila.

Če ne bi bila prepričana da je mama malomeščanska krava, bi se lahko celo zdelo, da se tudi mami ne da za mano letati in ni samo formalizem. Kaj bodo pa sosedje rekli, če hčerka tako divja okoli, starši se pa niti več ne potrudijo jo poiskati in pomagati.

Kaj pa dela ata? Kaj je po poklicu?

Naredil je gimnazijo v Hemenlini in nima poklica. Je pa zato toliko bolj sposoben. Načelno prodaja vse kar se da kupiti in prodati. Ima internacionalno firmo in mu sila dobro gre. Kupuje in prodaja med Rusijo in Švedsko. Če pa rabijo bager v Južni Afriki, ga pa tudi zrihta. Začel je sam iz nič sedaj ima pa podružnice in ene 50 zaposlenih. Še vedno je glavni delničar, čeprav je upravljanje dal v najem.

Od vekomaj so ga zanimali stroji, vsi, brez razlik, in sila rad še danes šraufa. Kot mladinec je bil modelar in to ga še vedno drži, samo da si je sedaj naredil svoje letalce, katerega ima parkiranega v zalivu pred vikendico. Vikendico imamo na morju, par kilometrov od Porija.

Že prej je mama delala na univerzi v Tampereju, kamor so se preselili, ko sem odšla na fax, predava zgodovino, kadar ne puca hiše z vrtom. Tam je še trava po velikosti in verjetno ima vsaka bilka svoje ime, nadzor pa sigurno.

Zato se ata raje umakne na vikendico in šraufa kar se šraufati da, samo da se spočije od doma. Ker doma je pekel, vsaj zame. Potrebujem samo 5 minut pa začneva kričati.

Verjetno me ima tudi mama rada, kakor je imam sama, a je tako nemogoča, da čim dlje stran sem, tem raje jo imam in obratno.

Brat naredi od vekomaj vse po pričakovanjih in mama kar žari, če lahko omeni, kako pameten in lep je paglavec.

Koliko ocen je dobil na gimnaziji, krožku, športu. Povsod blesti, kakor tudi gospa profesor.

S bratom se sicer kar razumeva, a samo če se ne pogovarjava o družini. Tam se pa sploh ne ujameva in se o tem raje ne pogovarjava.

Kako to, da dejansko obstajajo ljudje, ki jim je res mar zame, ki me preprosto ljubijo tako. Ne razumem. Zakaj?

Srečanje

Spoznala sta se v Tampereju, kjer je mama študirala, ata je pa tja občasno na frjuks hodil. Kam?

Frjuks je načelno potep. Vključuje pa popivanje od gostilne do gostilne, obiskovanje plesišč, ali pa kar tako na obali totalka. Zaradi slednjega ni treba vse do Tampereja, tako da ta del je samo v ekstremih. To je odvisno od družbe in tošlna. Dokler imaš denar, po organiziranih zabavah, ko ga pa zmanjka, pa samo da je šnopc, ostalo pa ni pomembno in se večinoma konča na obali, na kakšni klopci. Izgleda pa ta del dosti klavrno.

Zelo podobno kakor z mano na klopci proti jutru.

Tistega usodnega dne, je moral biti fotr še zelo na začetku, to je takrat ko že spiješ tri pire in dve vodki, a je še vse pod kontrolo, vsaj tako se ti zdi, tako da verjetno sta se zato spoznala.

To je faza ko nehaš biti Hemalainen in postaneš normalen Finec, ki ne govori veliko, a se vse eno upa povabiti lepotico na ples in razen zadaha ga ne izda motorika, ker je precej dober plesalec. Zadah si mi pijanci lajšamo z [Salmijaki](#) bomboni*, samo jih ližem tudi ko ni treba, a so mi tako všeč.

Verjetno je bil ravno prav navit, ker če bi ga srečala čez pol ure, no mogoče uro, ga seveda nebi hotela niti pogledati.

Ko začnemo Finci klanfe srati smo svojega denarja vredni.

Ok, nima veze.

Mami se je zdel vljudni, vase zaprt, lepotec, precej privlačen in ga je odpeljali iz utečenih poti v restavracijo, kjer sta potem večerjala in se pogovarjala. Grem stavit da je stalno ona govorila, ata je pa že na prvem zmenku samo kimal.

Kakor koli že, ata je brutalno prekinil z enim delom mladosti in takoj prestopil v povsem nov svet. Sedaj je vsak vikend bil v Tampereju in mama mu je razkazovala civilizacijo. Oh, saj je vedel že prej, da je v Tampereju [gledališče](#) in [opera](#), a si je o tem mislil, da je to za buržuje in malomeščane in raje naročil še eno rundo. Kadar je imel krizo identitete, je potem to tako porihtal, da je šel v kino v Hamenlini, pa je bilo že dosti kulture, tako da se je lahko spet sprostil in nadaljeval nikoli končano veselico.

*

Salmijaki bonboni so 100x, kaj 100, 1000x močnejši kot naši [kiki](#) bomboni.

Vedno, moja glava, moje srce, moje življenje.

Ozadje

V resnici je zanimivo da se je vse poklopilo.

Namreč, sorodstvo je v obeh primerih več kot problematično.

Mama je švedsko govoreča manjšina in to ne kar katera, ampak Ostrobotnia* se je vedno nosila strašno nobl. To pa zato, ker je tu povezava Švedske z Rusijo.

V srednjem veku je [Ostrobotnija](#) segala vse tja do Rusije in je bila sila močna župnija. Se sicer niso upali konkurirati Turkuju, tam je le prebival švedski upravnik, takrat je bila Finska v resnici Švedska. A gospodarsko so jim pa fino konkurirali in če bi se zgodovina drugače vrtela, bi mogoče kompletno odklanjali Fince. Tako jih pa tolerirajo. Glede na to da so manjšina niti ni veliko vpliva, a da bi se imeli pa radi pa nemogoče.

Raje za vsak vzrok dramo, pa če ga pes na repu prinese.

Ostrobothnia*

je danes razdeljena na več provinc.

Severna Ostrobotnija še danes sega od finskega zaliva do Rusije.

Pod njo je centralna Ostrobotnija,

spodaj samo Osrobotnija, nekateri ji rečejo obalna in pod njo južna Ostrobotnija.

Ost je vzhod, botnia pa pojma nimam, a jo imajo tudi na švedski strani. Nordbotten se meni sliši kot severna Botna, Västerbotten bi pa lahko bila zahodna Botna.

Kapaveš.

Na Wikipediji se jim ne da ukvarjat kaj naj bi pomenila botnija.

V obalni Botniji imajo večino švedsko govoreči Finci. Čim dlje od obale greš toliko manj je švedsko govorečih, a da bi bili sami Finci, je pa treba v Hemenlino, če ne še dalj. Ne da ni nikoli noben Šved tam haral, seveda je, saj je bila Finska 500 let Švedska, a generalna razdelitev bi šla nekako takole.

Švedi, takrat še Vikingi, takrat še ni bilo enotne države, so večinoma naseljevali obalna območja, predvsem tam kjer se je še dalo gojiti oves. Tistega so potem v vodko kuhali. Švedsko vodko so kupili Francozi, finske pa ne, tako da dan današnji švedsko govoreči Finci veselo finsko vodko tolčejo. No, pa ne samo finske finske. Ker [Koskenkorva](#) je tudi finska in se je švedsko govoreči Finci sploh ne branijo, kakor tudi original Švedi na obisku pri hecno govorečih sorodnikih.

Je kolega prišel iz Hobarta, Tasmanija, Avstralija, kamor sta se preselila njegova starša pred 50 leti in so se vsi finsko govoreči Finci sila čudili, ker je govoril finščino iz starih filmov.

Tako menda tudi finska švedščina precej hecno zveni v ušesih švedsko govorečih Švedov.

Mogoče je tule priložnost za še eno finsko posebnost.

Finci niso nikoli imeli tako razdrobljene dežele, kakor jih ima Slovenija, ko ima vsak lokalni veljak, velikokrat lokalni bagerist, največ vpliva in zato postane občina z županom in vsem kar gre zraven, predvsem pa vleče sredstva iz proračuna.

Finci so šli v kontra logiko, tako kot samo oni znajo in izvedli nepredstavljivo za našo dolino.

Združevali so občine.

Koko?

Oh, to je v osnovi sila enostavna logika.

Če imaš 5 občin imaš, 5 županov, 5 tajnic, 5 kseroksov, 5 fikusov, 5 davkov.

Če to združiš imaš enega župana, eno tajnico, 1 kseroks, 1 fikus, 1 davek.

Skratka 4x bolj poceni.

Ok, morajo 4x več delati, zato jim za 50% zvišamo plačo, pa je še vedno 3,5 ceneje.

???

Sejs čist butast.

Če ti rečem.

Al su šašavi ovi Finci, bi rekel Obelix.

Spreminjanje

Življenje je proces spreminjanja, kombinacija stanj, skozi katera moramo iti. Kjer ljudem spodleti, je to, da želijo izbrati stanje in ostati v njem. To je neke vrste smrt.

Je razlagal Jusi enkrat ko smo vsi navalili naj še on pove kaj o svojih.

Da ni kaj veliko povedati, da ni zanimivo da sploh niso ekstremi kot pri Kirsi, da še navada ni da kaj veliko okoli prednikov raziskuje. Kar življenje prinese, tako je. Sedaj, ne nekoč nekje, zaradi ne vem kakšnih preteklih dogodkov.

To je najslabše v življenju, da se s preteklostjo ukvarjaš, ali si celo odvisen od tistega.

Sploh je pa pri brez imenih sila težko kaj najti.

Če že kaj najdeš v urbarjih srednjeveških župnij, je zapis, da so ga zaprli, obesili, obglavili, kar so pa podatki s katerimi se ne bi rad hvalil. Za ostale sploh ni zapisov. Torej, če tvoj prednik ni bil kriminallec, ali pa modre krvi, kar je po svoje podobno, potem o tem ni zapiskov.

Tako kot sam ni nikoli veliko fotografiral ali si zapisoval, tako je o njegovih starših samo fotografija ob poroki, tista katero potem nad posteljo obesijo. Iz vsakodnevnega življenja pa sploh ni podob. Nekaj se je slišalo ob pogovorih starejših, a kot otrok tistega pač ne poslušáš, če je pa kaj dolgočasno je pa točno to, kaj se ta stari menijo.

Tako da nekaj skopih podatkov, katere je slučajno ujel, potem ko je še odšel v Hemenlino na gimnazijo in potem ob nedeljskih kosilih na faxu v Tampereju.

Takrat so se drugi pogovarjali v smislu, teta je šla novo kiklo kupit v Hemenlino. Seveda sem prijazno kimal in mogoče celo vprašal, kako je pa drugače, če sem že ravno izvedel da imam teto. Verjetno sestro mamino ali očetovo, to se sploh ni povedalo, ampak samo o kikli. Že to je bil tak dogodek, da je bilo potrebno omeniti. Ne teta ne strici niso nikoli razgrajali in kozlali pred stolnico v Turkuju. Še v Hemenlini ne. Še v domači vasi ne. Ne da niso pili. So, tako kot večina Fincev. Nekje na neki obali, še najraje sami, tako da ni nihče nikoli izvedel za kozlanje.

Mama je iz sosednje župnije, si sploh ne predstavljal, kako da je šel ata vse do tja, če je že v sosednjo vas redko šel. Samo če je bilo kaj nujnega, sicer je pa ne bi nikoli videl. Pa ni bil vaški posebnej ali original. Pač ne greš če ni treba, če ni tam nekega vzroka.

Tako da je bilo normalno do cerkve, do trgovine, enkrat na leto po nove čevlje v Hemenlino. Tudi tam nismo preživel dneva na vrtiljaku ali kinu. Presta in malinovec, potem pa domov, je še toliko za postoriti na domačiji ali gozdu.

Mogoče je to razlog, da se je fotru na stara leta odtrgalo. Mogoče je v njem tlelo že od mladosti, to ne bomo nikoli izvedeli, ker ga še tete, sestre niso poznale. Ravno tako zategnjene in če niso od pastorja zvedele niso vedele. Kar je pastor povedal do tja je segal njihov svet.

Kapavem?

Mogoče ga je potem nekdo, nekoč zmamil v nočni klub. Verjetno je bila samo gostilna, ki pa je imela še dodatno ponudbo in zvečer je bila živa muzika.

Mogoče je pevalka kaj pridala, mogoče je bilo pa še kdo na to temo in ata se je v pol leta spremenil iz najbolj zadrtega protestanta v najbolj razuzdanega lahkoživca.

Od vekomaj je imel konflikt z mamino družino. Samo da pri Fincih to pomeni, da nikoli ničesar ne poveš, ali nakažeš. Samo na kratko in samo kar je obvezno. Priti pozdravit za božič in veliko noč, več pa ne.

Mamini so dosti bolj skupaj držali. Še sam sem doživel, ko so jo prepričevali, da naj pusti desca, ker iz njega nikoli nič ne bo in da si zasluži boljšega. To je bilo še pred očetovo spremembo vzorca obnašanja.

Kaj ju je združilo mi ni nikoli uspelo dognati, mogoče je samo vzneseni občutek kresne noči.

Takrat se marsikaj zgodi. Vsi, ampak res vsi, nekaj pričakujejo. Ja, še najbolj enostavna je, da se ga total ulijejo. A ni samo to. To je samo zunanja manifestacija, ko ne znaš izraziti čustev in potem to zaliješ z vodko. A na začetku, ali celo mesec pred, ko začnejo Finci dvigovati glave, če so prej v večini v tla gledali, se potem nekaj spremeni, kot nekakšna množična histerija, ko postane vse mogoče in te začne razganjati in sploh nisi več podoben samemu sebi. Ne glede na spol ali starost vsi so vzneseni. Seveda so razlike, predvsem med mladimi in starimi a tako na ideološki ravni se pa vsi veselijo.

Česa?

To pa ni definirano. Verjetno je kaj z geni celo, kulturološko pa ziher. Sam menim da je to pričakovanje še pred krščansko, ko se dogodi vrhunec življenja, vsaj za nekatere, za ostale pa samo ta boljša žurka v letu.

Na tisti veselici, katera je na začetku prav zadržana, in vsi stojijo okoli kresa in se pomenkujejo, se tudi vsi nasmihejo, kar je med Finci redko, a ne na ta dan.

Seveda kroži tudi vodka ne samo pivo in še celo tiste punce, katere so zadržane vse leto, so na ta večer sposobne popiti kakšno pivo.

Potem je od okoliščin odvisno.

Nekateri navalijo in punce se razbežijo, zato pa tisto potem not prinesejo z pijačo. Ker se skozi večer malček ponavlja, uradni del, tisti z govorom, pesmijo zbadljivkami je mimo, tudi punc, vsaj tistih najbolj zelenih ni več na spregled, potem se predvsem tisti zavrjnjeni podajo s čolnom malo na vodo, jezero, morje, reko, da se ga lahko v miru nacedijo. Tisto je večinoma v družbi, a komorni. Dva, trije, več redko in iz tistega potem po dolgih urah, ne moreš reči ob sončnem vzhodu, ker celo noč sonce sije in je tam ob 4h zjutraj že kar visoko, potem moraš kot taprau desc odtočiti.

V naši dolini smo včasih rekli ob podobnih prilikah, noben Slovan ne ščije sam. Tu so Finci a podobno reagirajo. Ker pa to izvajajo v stoje, kako pa če je v čolnu, pa je zaradi maliganov tudi koordinacija vprašljiva in je potem največ samomorov ravno na kresni večer, ker una dva zraven, ne vem, če sta registrirala, če pa sta sta se pa zraven tako režala da ste se še v hlače.

Ok, nima veze.

Ima pa da sta se moja dva tako zapletla, za Juhanus, tako skrbijo Finci za populacijo, da sta potem čez 4 mesece obelodanila poroko. Verjetno je na začetku izgledalo še kar lušno, saj je ata naredil vse kar so mu mama namignili, zraven se pa ne veliko razburjal, tako da je izgledalo da sta srečen par.

Pa vendar sta bila karakterno tako vsak sebi, da je verjetno mama kmalu pogrešala desca v očetu, sorodniki so jo pa samo podpihovali.

Samo natolcujem, ker zares ne vem, a čisto mogoče je, da sem proizvod poizkusa obdržati zakon skupaj. Včasih nekateri tako nastavijo, ko škripa v zakonu, naročijo še enega otroka, da bo rešil prihodnost. Včasih celo rata, kakor je pri nas. Je dolga leta izgledalo vse po reglcih in pričakovanjih, kaj se je pa kuhalo pod površino pa nihče ne ve. Mama ni nikoli omenjala da je pri očetu kaj pogrešala.

Ja bila pa takoj za, zato da gresta narazen, ko je ata drugič prišel pijan domov, kar do tedaj nikoli ni. Zraven sploh ni jokala, samo med tem ko je kuhala, je znala gledati skozi okno, vsa zamaknjena in takrat sva z bratom opazila, da ni tukaj. Kje je pa nisva vprašala, povedala pa tudi ni.

Že prej je šivala obleke za vso družino. Po tem ko se je ata odselil, pa še za druge. Ji je kar šlo. Za kmetijo so skrbeli strici, kadar je bilo kaj večjega narediti, tako da je bilo na nek način sprejemljivo. Ne ne vem kakšna sreča, a nesreča pa tudi ne katastrofalna.

Brat je dobro služil v tovarni v Hamenlini, tako da ni bilo nujno obdelovati kmetijo, mama me je podpirala na faksu in tako bi srečno živeli, če ne bi kar na enkrat umrla.

Bila je žilava in v njeni družini ni nihče vedel za kakšne nenavadnosti okoli zdravja.

Tako je pa dobila pljučnico in še preden sem prišel na obisk je že preminula.

Drugo pa že veste.

Sploh pa nisem še nikoli toliko govoril kot danes.

Zahteve do sebe niso več tako visoke, to, da se lahko pogledam v oči, je edino, kar na koncu zares šteje.

Svetloba

Je pravila Kirsi enkrat:

Med počitnicami sem obiskala Lapland in bila šokirana nad svetlobo tam. Ja, ker zdaj se je obrnilo. Med Helsinki in Rovaniemijem se dan razlikuje za 45 minut. Toda med Turkujem in Utsjokijem je celih 86 minut. In obenem sneg ostaja tukaj zgoraj in odbija svetlobo, tako da je malo kot v solariju. Uživam v tem – vendar vem, da veliko ljudi trpi. Kontrast s temo, ki so jo pravkar doživeli, je prevelik. Telo ne more dohajati.

Zaradi tolikšne spremembe postane precej ljudi depresivnih. Bi človek pričakoval ravno nasprotno. Saj večina, ali pa vsaj veliko njih je vznesenih, da se dan daljša. Čez dva meseca bo samo še dan. Čeprav so ljudje navajeni teme pozimi, dneva poleti, vmesnih stanj spomladi in jeseni, pa pod površjem sploh ni tako enostavno.

Svoje doda tudi praznost dežele. Sicer vsi trdijo, da jim gredo drugi na jetra in so zato srečni samo sami, a eno je napihovanje, drugo je pa v podzavesti, katere se niti ne zavedajo dokler ne počijo.

Gor je alkoholizem zelo prisoten. Odkar je socialna država poskrbela za socialno varnost in življenjski minimum, jih je kar nekaj, kateri so opustili vsakodnevno naprezanje za preživetje in v socialnem stanovanju čakajo na naslednjo socialno podporo, da se bodo en teden nalivali, potem pa spet čakali boljših časov.

Tako da menjava letnih časov, prihod novega termina, ko svetloba zmaga nad temo, ko se vse vzneseno veselijo poletnih dni, je za nekatere preveč potem je pa vse mogoče.

Veliko je samomorov, pa spet je lažje ženo preteptati, tako da je tega vse več. To je bilo vedno, a včasih so to bili ekscesi in je vsa srenja vedela kako in kaj, sedaj se pa utapljujejo v anonimnostih, ko srenja več ne spremlja vsakega pijanca in je tudi to problem, ker se počutijo zapuščene od vseh, tako da ni lahko.

Kadar me prime tesnoba, ko se mi na prsi zakotali ogromna skala, da še dihati ne morem, takrat razmišljam, da je mogoče kaj s tem, da sem malo tudi Laponka in so zato take reakcije. Po drugi

strani, so pa ravno oni preživeli vsa sranja nekaj tisočletij in preživeli, preden je bilo kar koli okoli socialne države.

Mogoče je kaj drugega?

Je pravil Jusi o alkoholu.

Da alkoholne pijače niso moja stvar, skoraj ni skrivnost. Imel sem več kot 25 let, ko sem prvič okusil vino in takrat mi je brat na potovanju ponudil sangrio. Bil sem prepoten in lačen in sem eksal. In potem sem bil tako majav, da me je moral pospremiti domov.

Biti trezen v mojih najstniških letih sploh ni bil problem. Videti, kakšni so se drugi izkazali, ko so pili, je bilo preprosto odvrtno. Nisem imel želje poskusiti. Nasprotno, pravzaprav – ker ima tisti, ki je trezen, veliko socialno prednost. Pijani ljudje izgubijo svoj filter in to je lahko precej razkrivajoče. In če si sam trezen in jih opazuješ, prideš do mnogih zanimivih spoznanj.

Toda kot odrasel sem, paradoksalno, težje odnehal. Biti najmlajši v vseh delovnih kontekstih in ne piti ne kave ne alkohola – da, zaradi tega se počutiš precej otročje in izjemno. In že tako zelo izstopam, da bi se včasih fajn prileglo. Prav tako sem moral ublažiti svoj stari strah pred uničujočim pitjem. Vem, da lahko pijete alkohol na razumen način – ne da bi bil uničujoč ali nevaren. Moja mama in brat sta dva človeka, ki uživata alkohol zelo zmerno in prijetno ter tako, da se ne počutita moteče ali kakorkoli neprijetno.

Zato sem poskušal piti malo tu in malo tam. Kozarec vina, sladka pijača, malo punča v Hamenlini. Toda po eni strani se mi ne zdi zelo dober okus – po drugi strani pa se napijem kot žolna, že ko zavoham pijačo! In potem je zabave konec. Potem hočem samo spati. Na dan vseh svetih, ko so bili stric, teta in njihovi družini na večerji, je brat za goste pripravil aperitiv. Tudi jaz sem vzel enega in potem celo večerjo nisem mogel vstati in sem komaj sodeloval v pogovoru. Ob čemer so se vsi drugi zelo zabavali – meni pa ni bilo zabavno.

Mehurčki me uspavajo, vino mi povzroča vrtoglavico, pijače povzročajo hladen znoj, močne pijače povzročajo slabost. Nimam nikakršne tolerance do alkohola – in verjetno si tega tudi ne želim.

Po eksperimentiranju in okušanju alkoholnih pijač morda 1-3 krat na leto, odkar sem presegel trideseta, sem prišel do zaključka, da občasno vsekakor lahko pijem. Ampak to nima večjega smisla. Sovražim se počutiti neumno. Želite biti oster v možganih in imeti popoln nadzor. Poleg tega sem okoren in nepraktičen. Kako naj pridem domov, če sem pil? Po živahni in pozni večerji s prijatelji se rad spet odpeljem domov v mir. Da ne omenjamo vseh dodatnih kalorij, ki jih vsebujejo alkoholne pijače. Najraje jih dam na čokolado!

Ker sem bolj dajal prednost zdravju, sem prejel več argumentov, zakaj ne želim piti. Z vsakim kozarcem se tveganje za poškodbe zaradi alkohola še poveča. Zakaj bi tvegali za nekaj, kar se mi ne zdi dobro ali zabavno?

Brez bolečin, samo en dan, znotraj in zunaj. Verjetno bi se naslednji dan popolnoma zlomil.

V Osterbottnu

je bil čudovit marec. Hladne noči, sončni dnevi in puhast sneg, ki je odbijal svetlobo. Sonce je grelo skozi okna in nenehno sem ga iskala z obrazom. Obstala sem, da bi čutila toploto.

Ugotovili smo, da je čas, da odložimo sanke*. Pritrdite jih na tramove v stropu garaže. In po velikonočnih počitnicah bi morda lahko raje odpeljali kolesa, če bi se le cesta primerno odmrznila. Moje telo se naježi, ko izgovorim te besede - pripelji kolesa. Besede, za katere vsak, ki živi v zasneženi deželi, ve, kaj pomenijo: Spet stati na trdnih tleh. Da je svetloba zmagala nad temo. Da je pomlad premagala zimo.

Resnično obožujem zimo, vendar se mi zdi težko. Še posebej takoj po božičnih praznovanjih – ko se kot dolga, siva podeželska cesta brez konca in kraja pred vami razprostira do obzorja. A letos se ni izšlo čisto tako. Letošnja zima je bila zame nenavadno lahka. Ne vem zagotovo, zakaj – ker so seveda bile preizkušnje. Zgodile so se tako težavne kot žalostne stvari. Vendar sem uporabljala iste metode, kot jih izvajam pri terapiji travme. Da ne bi poskušali pregnati motečih občutkov – ampak namesto tega narediti prostor zanje v celem telesu. Vsekakor jih pozdravite. Moja smešna in ekscentrična psihologinja vedno veselo in srečno reče "Mmmmm občutek opeklin ...", da bi ponazorila, kako bi morala narediti prostor za grdo v telesu in opaziti, da to zaradi sprejemanja hitreje izgine.

To zimo se sploh nisem poskušala boriti proti kakršnim koli občutkom, ampak sem raje odprla roke temu, kar je bilo tam. A hkrati sem na različne načine poskušala izboljšati pogoje. Zima tukaj na Arktiki je pravzaprav precej ekstremna. Pomagati si moramo tako, da več spimo, jemo hranljivo hrano in poskušamo čim več zahajati na svetlobo.

Ampak zdaj smo čez grbo. In vem, da bo naslednja faza kmalu vstopila. Od sredine aprila do sredine junija padem v skoraj manično stanje. Vsako pomlad je isto. Do polnoči iščem odpustke da ni treba v posteljo. Zbudim se ob petih in grem ven ter poslušam ptičje petje. Zvečer se odpravim na dolg sprehod, ko ura že odbije enajst zvečer. Takrat me zajame zgodnjepomladanska euforia. Z veseljem sledim. Za kratek čas vsako leto postanem kokos v žogi z energijo, ki me skoraj srbi. In šele ko smo že krepko zagazili v poletje, to ne mine in ga nadomesti dolgočasno in turobno brezdelje.

Kar ima tudi svoj čar.

Sanke*

Staroslovenskih [sank](#) sam nisem srečal, imajo pa zato variante. Eno je za vlečenje in zna biti bolj na čoln kateremu pravijo [pulkka](#). Drugo pa [kelkka](#) in je za porivanje. Verjetno moderna izpeljava je precej popularna izven mesta, namreč za oboje je potreben sneg in to suh in zbit, česar je na ostajanje na podeželskih cestah.

Nasmehni se, ko boli. Ker tako ali tako nihče noče videti bolečine. Nič ne bi spremenilo. Samo nadležno je.

Fuzbal

Nikoli se nisem udeleževal športa da bi bil najboljši.

Pri meni šport pomeni druženje. Udeleževal sem se različnih, v mojem času popularnih, ker sem se hotel družiti s prijatelji. Seveda sem zato z njimi gledal tudi svetovno prvenstvo. Ne, samo to, še celo najbolj sem se drl, ko je bilo kaj zanimivega na ekranu.

Vendar, tega sploh nisem nikoli povezoval z pripadnostjo klubu, kamoli državi. Ne samo to, nacionalizem in šport sta mi mrska.

Zato tudi ne maram nogometa.

Nogomet že sam po sebi je ena butasta igra. 20 ljudi se poja za žogo. Kaj bolj neumnega se pa težko zmislíš. Če bi mi to kaj pomenilo bi si kupil psa in bi mu metal žogico, pa mi ne, tako tudi za pse mislim da so butasti. Glede tega sem dosti bolj za mačke, so tako neodvisne, da same odločajo kdaj bodo dobre volje.

Pri nogometu, je pa ena sama množična histerija.

Seveda je fino če damo gol. Ampak je tudi fino da sosedov otrok, kateri je ravno shodil brcne žogo. Da bi se pa zato počutil domoljuba mi pa niti na pamet ne pride.

Še en zajeb je. Nogometni navijači so ekstra butasti posamezniki. To da ne moreš sam, ampak moraš imeti jato je razumljivo, pa vendar je to vprašanje razvoja. Ko smo imeli 13 let smo bili vsi v kakšnem klubu, ali dejavnosti. Še celo počutili smo se del tiste skupnosti.

Ko imaš pa 35 let, pa da rabiš občutek pripadnosti množici, je pa nič drugega kot neodrasel. In točno to so, nedorasli posamezniki, katere potem tako lahko sprovcirajo in vodijo kot kure brez glave, tako da pride tudi do nacionalizmov posledično pa še do fašizma.

Sori.

Igral sem športe še kar rad, spremljal redko, navijal pa samo, da sem se lahko naglas drl, sicer bi me po pameti spraševali.

Nekateri temu pravijo veliko prtljage, jaz temu rečem zaloga.

Vprašanje

Ne razumite me narobe, mislim, da so izzivi pomembni za vsakogar – pozitivno je, če se naučite občasno počutiti neprijetno, zaradi tega se pogosto prilagodite in se hitreje odzovete v situacijah, ki se jih bojite. Vendar pa je vse večji pritisk, da se samopromoviram, v bistvu so vse stvari, ki povzročajo neprespane noči in zaskrbljene odgovore po pošti. Moja tesnoba je del mene, za katerega mislim, da bo v neki obliki vedno prisotna – toda z udejstvovanjem na razstavah raste tudi moj strah, da ne bom dovolj dobra. Sliši se neumno, a obstaja trauma, da nisem dovolj lepa, in imam krive noge. Pogosto zavidam posamaznicam, ki skorajda delujejo kot manekenke in se z lahkoto lotevajo ogromnih projektov, vendar me to včasih prisili, da se umaknem in premislim, kaj za vruga počnem. Potem se spomnim, preden sem začela, bila sem popolnoma prepričana, da je to nekaj, česar ne bom nikoli počela, toda zdaj, ko sem začela, sem ugotovila, da je to velika svar. Glede na to, ali bi se odločila, če ne bi bilo pritiska? Kdo ve.

Eno od vprašanj, ki se stalno pojavlja je bilo: Sem kdaj podvomila vase na poti? Resnica je, da, v veliki meri, in še vedno se redno borim s samozavestjo in dvomom vase. Za nekoga, ki je večinoma lahko precej introvertiran in ima raje znano, je lahko ustvarjanje vsebine za razstave pogosto izčrpavajoče. So dnevi, ko se včasih počutim malo zadušeno zaradi vsega tega – nenehna pričakovanja in nove ideje za projekt so lahko prevelika mora. Morda včasih samo želim ponavljati iste ideje ves teden in morda se mi ne da fotografirati ali promovirati svoje delo. Vse to so težave, ki občasno dvignejo glavo – tako kot pri večini služb tudi pri kreiranju del in deljenju delov svojega življenja obstajajo vzponi in padci.

Včasih je dovolj, da v ponedeljek zjutraj samo pogledam, kje ležijo moji zapiski in skice, da me pred kosilom popolnoma prevzame. Lahko rečem, da nekaj več kot šest mesecev samostojnega dela še vedno delam na tem, da najdem tisto ravnovesje med delom in zasebnim življenjem, ki mi najbolj ustreza.

Obstaja tudi ta konotacija, da če ste samostojni podjetnik – se ne bi smeli pritoževati. Navsezadnje boste verjetno opravljali delo, ki ste ga izbrali, in izvajali nabor spretnosti, v katerih uživate. V tem smislu se pogosto počutim slabo, ko jamram v bližini prijateljev ali družine, ko imam težke trenutke – vendar je to neumno. Težave so za vsakogar težave – vsak ima pravico priznati, da se mu zdi življenje nekoliko težje kot prejšnji teden. To ni nekaj, kar bi vam samodejno ugrabili samo zato, ker lahko opravljate svojo sanjsko službo. Morda se mi zdi, da od zunaj doživljam neverjetne izkušnje (kar tudi res počnem), a česa ne opaziš vedno v zlomu, ki sem ga morda doživel, preden sem šla na to potovanje ali se pojavila na tem dogodku. Vse je krivulja učenja in večinoma me je samostojno delo naučilo, da sem, čeprav se morda spopadam z nezadostnostjo in dvomom vase, veliko močnejša, kot si včasih pustim verjeti. Ne glede na to, kako se stvari spreminjajo ali razvijajo, moram biti pripravljena ravnati s tem in se ne smem preveč ujeti v prihodnost ali pričakovanja drugih. Prišlo bo nekaj res srečnih in zabavnih trenutkov, vendar bodo tudi časi, ko se bom spraševala in se spraševala, ali sem na pravi poti. To je samo človeško. Edina razlika je, da če trpite za anksioznostjo ali depresijo, se bodo ti časi verjetno podaljšali – ta neizogiben stiskajoč občutek v prsih, ki postane vse preveč domač, vendar z vsakim povratkom ni nič lažje prebavljiv. Pomembno je, da si vzamete trenutek in se spomnite, da ste močni, vredni svojih sanj in da je vsak slab občutek le začasen ...

Druženje

Družil nas je Orion.

Ne samo filmi, te Jusita niso privlačili, čeprav je mehčal mnenje in tudi stari obskurni filmi niso samo za en drek. Vendar je bil pri njem le poudarek na Kirsi. Ker pa Kirsi v Orionu, pa seveda tudi filmi.

Tudi z Ajlo je končno našel vsaj trohico skupnega in sta lahko občasno izmenjala tudi mnenja okoli filmologije. Ni debate, Ajla je dominirala, a ga je prav z veseljem usmerjala na rusko stran.

Finci imajo, sem že pisal, z Rusijo prav poseben odnos. V resnici jim gre vse po spisku ruskega na jetra, še tako daleč so raztegnili, da vse kar je vsaj malo v zvezi, je en sam drek in je tako Juha mene še kar z rezervo jemal, čeprav sva si bila drugače prav z veseljem domača, a sem Slovan, Slovan je pa za Fince Rus, Rus je pa komunist, komunisti so pa samo sranje in ga je potem toliko bolj begalo, če sem vse to, pa sploh ne tako napačen in je verjetno zaradi tega begajočega odnosa mogoče raziskoval.

Ja, pa oba sva arhitekta, pa je potem bilo še kaj.

Še kaj, je bilo predvsem da sva z Ajlo stalno, no ne stalno, to se samo tako reče, a veliko, delala natečaje, tudi mednarodnih in sva bila edina v Juhinem življenju, ki dela natečaje, ter posledično toliko bolj zanimiv.

Juha jih ni delal, si je pa zelo želel, a ne moreš nekemu soliti pamet, se ja ne spodobi, če so natečaj razpisale take pametne glave, potem naj pa en Juha iz enga Lahtija, tam v [Nari](#) (Japonska), pokaže kaj je to [hiša](#).

To se ja ne da.

Je pa zato toliko bolj zagreto spremljal kaj sva kanila narisati.

Sam sem si predstavljal, da sta Jusi in Kirsi našla skupen jezik in zaradi tega tudi skupen prostor, ter je bilo samo še vprašanje časa, kako daleč bosta zapeljala. Ali sam na hitr, al pa za veke vekomaj. No, pa nekaj vmes tudi, kapaveš?

Tako da sem na enem najinih srečanj z avtobusom v center, namignil, kako daleč sta prigurla?

Takih stvari se na finskem ne sprašuje.

Koliko kdo plača davka in zasluži, ter okoli ljubezenskih stanj.

To je spet tko.

Ljubezenskih stanj, ampak unih zares.

Ko bi lahko kaj resnega bilo, a pa se že kuha, ali pa je že skor.

Tista ljubezenska stanja, ki pa to niso, a se jim vse eno tako reče, tisto, ko je za hec in je samo hvaljenje, koliko punc je keril imel, ali pa bi jih imel, če bi zvezde prav stale, u, to še več, to se pa še kar, pa ne samo sprašuje, še komentira.

A to je večinoma hec. Ja, zna ratati tudi kriza, če enga preveč zezaš na to temo, potem je kmalu lahko užaljen.

Ali pa potem ko je zares že meso postalo, ko sta poročena, ko se začnejo dnevi ponavljati, ko je ene vrste rutina, potem je pa spet dovoljeno spraševati, primerjati, komentirati, zezati.

U, iz tistega zna veselica ratati.

Kadar je pa tako zares, ko bi, pa ne veš kaj in ne kako, ko je samo še od zvezd odvisno, ali se bo kaj zgodilo, ali pa ostalo v medzvedju, tiste meglice na rimski cesti so neizpolnjene ljubezni, takrat pa lahko tako vprašanje pomeni skregan dokler sem žiu, če ne celo še kaj bolj konkretnega.

Še bolj konkretnega nisem nikoli doživel, si pa predstavljam, da se zna v določeni konstalaciji dogodkov tudi to zgoditi ker ..

Ker so včasih celo na poročilih poročali, na primer, je J. iz Hamenline, iz neznanega razloga s kuhinjskim nožem ubil A. iz Helsinkija. Policija še raziskuje motiv. O nadaljnjih dejstvih vas bomo obveščali.

Pa ne obveščajo, ker je bil motiv nekaj na temo medprostora. Skratka ne diraj lava dok spava, ne diraj miša dok piša, se posebej pa ne sprašuj Finca če je zaljubljen, zraven pa ne ve kako in kaj, če sploh, al pa mogoč, tut ne, kapaveš, pa take.

Ker drug ja, jest pa ne.

Torej se peljeva čez dolgi most med Lautasarijem in polotokom, tistemu delu se reče Ruoholahti. Lahti je zaliv, tu je pa samo polotok poln industrije. Takrat je še veselo delovala, sedaj vidim je pa vse preurejeno in prezidano v poslovne objekte. Tovarna Alko in tovarna kablov sta bili že takrat v arhitekturnih knjigah, pa sta prav lično vzdrževani. Če je Alko še alko pojma nimam, kabel faktorij je pa sedaj umetniško središče.

Ta velike razstave so tu. Tisto ko narediš pregledno razstavo vseh norih malarjev na enem kraju in jih je po kovidu še 10x več kot prej in jih pač ne moreš v normalne razstavne prostore spraviti.

Ok, nima veze, za današnjo štorijo pa še manj, samo kot zanimivost in intermeco, da se ne bomo samo z Jusitom stalno ukvarjali.

Torej, se meniva o vojni na Balkanu, ne vem če so Hrvati že nazaj udarili, a sem spremljal vsak večer poročila in me je kar okupiralo, izgleda pa da Jusita tudi, ali pa je bil samo prijazen in je spraševal, še kaj ne samo o arhitekturi, kar sva se večino pogovarjala.

Zdej, to je tko.

Ne glede na tok pogovora in hiš katere so hitele mimo, kakor tudi pogledov, predvsem iz mosta je super pogled po arhipelagu pred mestom, na takle sončen dan, mrzel, vetroven a sončen, pa toliko bolj lepo, ko so kontrasti tako močni, da moraš kar malo priprti veke, da te svetloba povsem ne oslepi, me je pa le glodalo, kako in kaj je s Kirsi.

Tako da sem precej brutalno, čeprav sem se trudil med stavkom, vrinjeni stavek:

Shema oken za Varsila disel, katero sem takrat sestavljal in je Jusita še posebej zanimalo, saj je uprava v Hemenlini.

Torej.

"Shema oken za Vartsilo se noče končati, lej kako lepa svetloba v zalivu, kako je s Kirsi, a greva še na pir?"

Sem mislil nadaljevati pri Kabelfaktori, katera razstava je tam, a se je videlo, da sem na mino stopil. Jusi je povsili pogled, zopet je nekaj iskal pod stolom, kadar mu je bilo hudo je vedno zavzel identično držo. Tudi reagiral ni več, kamoli odgovoril.

Sem poizkušal z monologom okrog Knjigarne, pa me ni več poslušal, tako da sva molče presedela še tistih 10 minut, kolikor traja da pridemo na sredo Bulvardija, kjer sem naznanil da grem dol. Se mi je zdelo da je hotel še kaj dodati, pa se je menda premislil in naprej samo pod stol gledal.

Nč, sem si mislil, ko sem stopal po [Frederikovi](#) ulici, kar je je, včasih zamočim na celi črti, ne vem če bo hotel še govoriti z mano.

Matr sm butast in gledam izložbe med potjo.

Nevednost je lahko tudi vrlina.

Bede

Naslednje jutro, je malo bolj veselo pozdravil.

Zdej to je tko.

Če pa kaj ne, pa ne veselo, a se je čutilo dodatno energijo, tisto ko imaš sicer ful enih stvari, ter posledično polno glavo tistega, ker si Finec, pač ne moreš z nečem drugim začeti, tako da je bil samo;

"Hei do!"

a mi nadarjeni, da ne bom drugih tunkal, jest nadarjen, sem pa v tisti intonaciji zaznal dodatno energijo, kakor vsako jutro, ko je tudi;

"Hei do!"

a tak ki ti da vedeti, da imam ful enih stvari in nimam časa.

Tako da ga tudi med malico nisem naskočil, ne glede na občutja jutranja, ker tako kot moraš dati bedam maneverski prostor, da lahko same odločajo kako se bo vrtelo, če se bo sploh, je z Finci podobno, takimi pa še posebej, po moje se je Jusi samemu sebi zdel džek, ker je en redkih Hamalainenov, ki se spusti na vijugasto cesto odnosov s tujci, pa še Slovani, saj se spomniš, kaj vse ne, potem se mu pa še zgodi da ga nekonvencionalna sošolka spozna.

U, po moje je bil na trnih.

Bogi Jusi.

Nije mu lak život.

Moral sem ene pol ure potegniti ker sem ...

U, enkrat, še na začetku, ko sem že kar vehementno uporabljal [autacod](#), na začetku so me imeli da sem še birojskega računalničarja učil osnov. Ni dolgo rabil, zares samo začetek, potem je pa že drugim razlagal. A, eni so bili ekstra nerodni.

Pa ne samo eni.

Ok, nima veze.

Na začetku so mašine na [DOSu](#) laufale.

Danes je to anahronizem, predvsem ker se varianta DOSa sedaj uporablja za hekat windowse, tako da večina otrpne, če omeniš DOS.

Takrat je bil to najbolj razširjen operacijski sistem, kerga je skupaj z računalniki prodajal malimehki.

Tako sem tudi sam začel uoporabljati windowse 3.1 in ravno to je bil problem.

Sem si naštilal dva ekrana, na enem autocad na dosu na drugem, malem, pa winsi. Takrat večinoma igrača, a se je vsem super zdelo, da ni samo ukazna vrstica, tako da ni nihče negativno na tisto gledal.

Ok, veze nima.

V resnici jo ima, ker sem za Winsi pisal, občasno, sploh ne stalno fragmente, kateri so potem postali "Spomini iz deepfreezerja"

Takrat sem namesto da bi ugasnil mašino zbrisal zadnji dve uri dela, ter sem moral podaljšati za pol ure, da sem not prinesel.

U, enkrat sem cel dan zbrisal, so se čudili kako da sem tako priden in ostanem še ko gredo vsi domov.

Tako da je moral Jusi počakati če me je hotel ogovoriti.

In je.

Je takoj pristopil, ko je videl da ugašam mašino, rekel sicer nič, a se je dozdevalo, da greva skupaj na bus.

Takole pozno bo še manjša šansa da ne bi spet Antero o paštetah Delamaris pravil.

Nisem mogel več slepomišiti in sem ga že na poti od biroja, do postaje, ene 200m, napadel, kaj je novega s Kirsi?

Je rabil celo pot, pa še potem tam, ker avtobus ne pripelje takoj, nekaj časa. Sicer preden je prišel, a tik pred zdajci je spregovoril.

Da ni nič, ter na moj začuden izraz dodal, al pa vse.

A sta se dobila?

Ne!

Pa kako to?

Po tistem ko sva odhajala od vaju, ko mi je priredila govor, da naj prodam in se z kmetijo več ne ukvarjam, sva se razšla. Sam zrihtat okoli prodaje. Kar pa še vedno zavlačujem. Saj niti ne, a sploh ni po tekočem traku, in je potrebno ogromno papirjev in ko je potrebno kaj zrihtati, potem ne grem takoj, raje malo počakam v upanju da bi se nekaj nepredvidenega dogodilo, na primer čudež ali pa kaj na to temo, pa se ne, tako da se vse eno počasi vrti v tisto smer.

Ok, kaj pa Kirsi?

Kaj Kirsi?

Pa sta skupaj al ne?

Ne!

Zakaj pa ne?

Ker moram prvo porihtati okoli zapuščine, tako se je čutilo takrat na razhodu, potem jo pa kontaktiram.

Tisčist prtegnen, pravim.

Kaj je pa to pomebno. Če sta skupaj, sta skupaj, ne glede na vse čeri katere prinese življenje.

Velikokrat je pa to še boljše, ker tisto vse predvidljivo, lahko sicer precej kičasto izgleda, a se lahko tudi precej hitro izprazni in še preden se zaveš se ti že zgodi konec, ker ni bilo nič začimb v odnosu.

U, to pri bedah sploh ni enostavno. Saj pri bednikih ni dosti drugače, a je le razlika, bednik dokler jo za jošk ne prime, ne ve za druge začimbe, pol ja, beda pa takoj na začetku.

Sploh pa nimam številke.

Zakaj pa mene ne vprašaš, pa ti jo dam.

Pa ja ne morem kar tako poklicati.

Seveda lahko, več kot u rit te ne more poslati.

Babica

Moja babica je zelo emancipirana ženska.

Celo življenje, se je borila za pravice ženk posebej med [Laponci](#).

Pred krščanstvom, so imele ženske posebno vlogo v družbi, nekateri celo pravijo, da je bil matriarhat pred sprejetjem krščanstva.

Nekatere bolj radikalne borke za pravice Sami žensk, gredo tako daleč, da so moški zato sprejeli krščanstvo, da lahko sedaj dominirajo nad ženskami.

Kakor koli že, čeprav je danes krščanstvo povsod sprejeto, so ženske v Sami kulturi še vedno bolj žilave kot večina žensk sveta.

Pred krščanstvom, je bila ženska tista, ki je skrbela za kontinuiteto identitete med Laponci. Desci so samo za jeleni letali in jih ni bilo doma po pol leta, tako da je vsa teža vzdrževanje družine, od vekomaj so bili razširjena družina, ker za par 1000 živali, pač ne more skrbeti ata in sin, ampak vsi mogoči strici in mrzli strici od blizu in daleč.

Še ena finta je. Monopol izdelovanja obleke so imele ženske. In če desc ni ubogal, ni dobil novih hlač, al pa take z luknjo, tako da so jih imele par 10 tisočletij fino pod nadzorom.

Potem je krščanstvo veliko pokvarilo, z moderno industrijsko pridelavo oblek je pa še monopol izginil, tako da se morajo sedanje ženske fino boriti za svoje pravice.

Ne sploh ni več tako kot v starih časih, a ustno izročilo pravi da je bila na začetku ženska (Mattarahkko, prvinska mama), ta je imela tri hčere, katere so skrbele za vse vidike življenja. Šamani so bili sicer moški, a so morali matriarhinjo vprašati, kaj in kako, kadar so imeli srečanja verske vsebine.

In moja babica je zelo uspešna borka za pravice žensk. Laponci imajo stalne predstavnike v parlamentu, tudi socialni problemi so urejeni. Šolstvo, zdravstvo, sociala, a to je proizvod modernih skandinavskih demokracij. Po tej strani jim je veliko lažje kot je nekoč bilo. Tako da tudi boj ni zelo konflikten, a tradicija je vse eno prisotna in nadvlada moških ne bo nikoli izginila. Ravno zato je potrebno stalno poudarjati.

Babi je bila precej angažirana v 70h, ko se je feministično gibanje razpaslo po večini zahodnega sveta in pljusnilo tudi do Laplanda.

Problem je, da je težko povezati razdeljene Sami skupnosti, ker živijo v 4 državah. Na norveškem imajo še najbolj urejeno, no vsaj zaščiteni so kot narodna dediščina. Na Švedskem je precej podobno, čeprav tam imajo še največ problemov z multinacionalkami, ki bi stalno kaj. Na primer dnevni kop premoga in železove rude v [Kiruni](#) je menda prisoten od začetka industrijske dobe in glede tega nimajo Laponci kaj veliko ugovarjati. Tam se bolj borijo za ohranitev narave, ker so stalni pritiski za izkoriščanje rudnih in naravnih bogastev.

Na Finskem je status Sami naroda zelo porihrtan, a je problem v Fincih, ki bi radi iz vzgoje severnih jelenov naredili industrijo, tako da ta problem ni nikoli zamrl, samo pod preprogo je pometen.

Za Rusijo pa ne vem.

Jeleni butasti, pa se pa ne menijo za meje in šibajo od Norveške do Rusije in nazaj, Laponci pa za njimi.

Ženskam je sedaj lažje glede eksistenčnega minimuma. Razen Rusije, za katero ne vem kako imajo urejeno, jih ščiti ustava in sistem, imajo predstavnice v vseh možnih in nemožnih političnih in civilnih združenjih in službah. So pa izgubile monopol nad izdelovanjem oblek in širjenja Sami zgodovine in kulture.

Tako da dan današnji ostaja samo še mit o moči babic, kot najbolj izkušenimi, pametnimi, člani skupnosti.

Mogoče je samo še folklor.

Pogled

Pol je bilo pa spet par dni gledanja proti Jusitovi mizi. To sem lahko izvedel samo kadar sem vstal, ker so vmesni panoji 1,5 metra visoko in se iz sedečki, skoro preko celega biroja, ni nič videlo. Sedel je tako daleč stran, ker je delal za najbolj zoprnega šefota, tistega ki me je odslovil, ker nismo v Italiji, meni se je pa posebej fajn zdelo, a pri njem je moralo biti vse iz zrcalnega stekla, po moje je procente vlekel, ker včasih si imel občutek, da ni važno ali je dobro ali ne, grdo ali ne, funkcionalno ali ne, samo da je zrcalno steklo, če bi se ga dalo še v interjerju bi bil takoj za.

Vstajal sem pa veliko več kot bi bilo potrebno, da bi se ja zgodil ajkontakt ([eye contact](#)), pa se ni, tako da sem en tretji dan, na primer, v resnici nisem štel in je bilo mogoče manj, a se mi je vleklo za tri, tako da zato tako vlečem.

Šel do njegove mize, podobno kot takrat na začetku dal roko na paus, Jusi je še vedno z rapidografom delal, sam pa komaj še kaj, večinoma, če sem kaj zamočil in potem tisto sprintal, pa potem tam opazil, u matr 6 m dolg plot, pa ni da bi ponavljal, če je bilo kaj manjšega, sem tisto zradiral in potem z roko popravil, v tistih časih ploti še niso bili lasersko natančni in večinoma ni nihče pogruntal, da je en del prav čuden plot.

Tudi ploterji, mi smo imeli vesoljskega, sem potem čez leta doma videl, ker ga ni bilo junaka, ki bi v naši dolini vedel, da se da na elektro papir plotati.

Kava se da?

Elektro papir.

A, daj dej, tis čist zmešan, kjes pa spet to pobral.

Še danes ne vedo v naši dolini za to. Ta iznajdba je šla prej v [zgodovino](#), preden je do dol prišla.

Torej.

Rola papirja, v tistih časih še [pauza](#), ker se je potem le še klasično razmnoževalo, je bila naelektrena in je ploter, v tistem primeru [hp](#), 90cm širine, dolžine pa neomejene, in ni bilo nič tinte, samo del kjer je bila črta je ostal črn, ostalo pa prozorno.

Ne poceni pa ni bilo, tako da so šli ti ploterji v pozabo, ko je kserox naredil laser jet v širini 90cm.

Zdej to je še en tko.

V tistih časih, računalniki sploh niso imeli gonilnikov za dolge printe. A4 večina, nekaj a3, če je bil pa ekstra nobl pa podaljšan a3, že skor a2, ampak ne dovolj širok.

Tako da si moral namestiti gonilnik za long plot, kar je bilo eksota še potem ko sem domov prišel in so longplotali zares samo tanajbolj napredni biroji.

Ponavljam, takrat še brez interneta in je bilo gonilnik dobiti, kot danes kje so ta boljše delnice.

Zadnji plot katerega sem naredil je bil 6 metrov dolg, čez en teden pa prvega v biroju kjer sem začel delati a3. Ta je ostal potem še par let, ker smo tako male objekte delali, sploh ni bila kriza.

Viš me zanese kot staro branjevko.

Sploh ne pomembno za današnje pisanje.

In vprašal:

"A gremo danes v Oriona, je od Amodovarja [Volver](#). Sem ga že videl, a Ponelopo lahko vedno gledam, bom še Kirsi poklical?"

Ni niti poizkušal komplicirati, so se mu zasvetile oči in je samo dodal;

A ob 20h? Ja se vidimo."

Sploh nisem vedel kateri film je, sem samo preizkušal v kakšnem stanju je, potem pa tam, sta stala pred vhodom, ko sva jo primahala okoli vogala, Kirsi je bila prešerne volje, tako da niti Jusi ni mogel komentirati, da danes sploh ni Almodovarja, kaj pa zdaj, a naj gremo kar nekaj gledat. Je bila retrospektiva Romunskega novega vala.

Ne, pejmo raje na kozarec rdečega.

Kirsi je bila takoj za, Jusi posledično tudi, Ajla je pa šele sedaj skužila kaj sem zakuhal, pa sem ji še kar v tanane razložil situacijo, a ona je vse eno za oblakom in v resnici nikoli ne veš kdaj je prisotna v duhu, v telesu se opazi.

Kot že omenjeno je kino Orion v becirku, kamor turisti ne hodijo, sam pa tudi ne, če ni vzroka za, tako da ni bilo pričakovati, v tistih časih pa sploh ne, ko še niso ljudje potovali da bi selfije delali, da bi našli kakšen fajn lokal, takrat je bilo že tako toplo, da bi se dalo celo zunaj sedeti.

In tako hodimo, ni bilo pravega vzroka, a gremo proti zahodu, takoj na križišču je park trikotne oblike pa mogoče zaradi tega, kajpavem, na koncu njega pa nasleden tudi trikoten, izgleda so bili takrat moderni, ko so ta del mesta urejali, tako da kmalu stopimo na pokopališče.

Mane je precej pretreslo, ne da še nisem bil tam, a sem vedno prišel iz juga ali severa, pač odvisno od kolesarske smeri, ker v jeseni, ko javorji zažarijo so [pogledi](#) na zaliv čarobni, pa še Aaltov [grob](#) je tu. Tega sem moral videti takoj na začetku. Sem si predstavljal modernizem, ali pa vsaj nekaj na strukturalizem, da je pa klasičen pa sigurno ne, pa še čisto mali.

Kar tudi razlagam ko stopamo tam.

Po začetnem ogrevanju, ko sta morali puncu preleteti najnujnejše, sem poizkušal aranžirati, da bi Kirsi in Juha čim več skupaj hodila, ali pa vsaj tako stala, da sta ona dva in midva, tudi ko smo se usedli, smo se tako, da se je Kirsi mimo Jusita moralo skloniti, če je morala kaj Ajli povedati. Se mi je zdelo da kar dobro aranžiram, tako da sem potem ko smo se poslovili, bil prepričan, da bosta še kam šla, vsaj klepetat tam pod eno svetilko, to je tista faza ko se še tipamo, a se sluti da je fino da sva skupaj in je ena sama pozitivna energija. Vsaj do takrat, ko mulo ne navali in ga potem ona klofne, kaj da si predstavlja idiot.

To je moj aranžma. Pri Jusitu pa ni bilo pričakovati tega redosleda dogodkov. Če ne celo v kontro, če me ne ogovori v naslednjih 15 minutah počakam še pol ure in po eni uri zares grem.

Pri kirsi pa vse ostalo, potem, pa tam vmes:

"Kiss me stupid!"

Si kar predstavljam.

Že zgodaj sem se naučila, da si ne zaslužim ničesar drugega kot biti prizadeta. Da sem sama kriva, da se moram ukvarjati s tem, da me nihče ne zaščiti. Da je v redu, da mi to storiš. Zdaj seveda vem, da je to sranje. Moja glava to ve. Pravzaprav tudi moj občutek. Mogoče me zato tako zelo vznemiri, ko se mi še tako zdi.

PMS

Je pravila Kirsi:

Vem, kje sem v menstrualnem ciklusu, glede na to, kako se odzovem na načrt dela. Ma tisto ko imaš popisan koledar, kaj vse bi bilo potrebno postoriti, ker si pa odlašal in prestavljal stvari, se pa potem naberejo ob nekem datumu in tisti kot zakleto vedno pomeni ko me doleti PMS.

Tik pred menstruacijo = velike solze, ki mi padajo po licih, ko vidim, kaj so kolegi počeli v zadnjem tednu.

Meseca maja pa ta natančen test preneha delovati, ker takrat večino časa jokam. Ker hkrati ob spomladanskih pticah in nežni toploti vse tako obeta in je vse čudovito, dobim tudi hudo ločitveno tesnobo. Tako je že od osnovne šole. Končuje se šolsko leto, postaraš se, zamenjaš misli in učilnice in imaš zadnji tečaj risanja za hribom v tem semestru. Že kot otrok je bilo lepo, melanholično in težko – zdaj pa, če je le mogoče, še huje. In to je tak čustveni pritisk, da komaj prenesem.

In pravzaprav želim, da Tampere kot mesto delno odgovorno za mojo slabo voljo. Tampere je izrazito študentsko mesto in veliko tistih, ki tukaj živijo, je študentov - mnogi od njih gredo domov čez poletje. Kolesarjenje skozi kampus v začetku junija je kot kolesarjenje skozi postapokaliptični film, kjer so ljudje nerazložljivo umrli v pandemiji. In v maju, ko imajo študentje zaključne izpite, poslovilne zabave in pospravijo svoje študentske sobe - no, potem mi raztrga srce.

Kmalu bo Tampere spet umrl. Ni pomembno, da ne živim več tam. Smrt se čuti tudi tukaj!

Mislím, da se je težko posloviti, narediti konec in končati. Iskreno, to je najtežja stvar, ki jo poznam. Tako da mi oprostite, če bom v bližnji prihodnosti malce prestrašena. Takoj, ko gremo na poletne počitnice, se vsa napetost sprosti in se umiri z mojimi inkontinentnimi solznimi kanali.

Glasno kričanje in jok od znotraj in nasméjan od zunaj. Še vedno zmorem.

Konec

Sem bil prepričan da je to to, da je samo še vprašanje, kako hitro in kako na široko.

To da bi se takoj poročila ni bilo pričakovati. Sta čisto preveč nasproten karakter. A če se če, se še gore premikajo, če pa to ne, pa vsaj Mohamed spremeni pogled in pride do. In tu se mi je zdelo da se če.

Od obeh.

Za Kirsi me je čudilo, da ga je sploh sprejela, takega kot je, glede na to da je razlagala kaj vse ne, a pri takih širokih registrih je velikokrat to samo posledica danosti ali okoliščin ali ne poznavanja horizontov, tisto ko moraš pogledati še na uno stran ovinka, potem vidiš da je brez veze in prideš nazaj, a če ne pogledaš imaš občutek da si nekaj zamudil, potem pa normalno nadaljuješ na tej strani.

Tako da je komot kaj na tej strani, da je sicer široko odprta za vse možnosti, a v resnici išče zavetje in poznano, to je pa na tej strani in se potem poklopi, to smo tudi že par krat videli, ko se karakterja dopolnjujeta. Ona njemu pokaže kaj se še vse da, on pa vidi, da ni samo njegova dolina, da je še kje kaj sveta tudi zanimivega.

Pri Jusitu ni bilo debate, super fajna beda, a je izgleda z brado, za katero pa nisem vedel. Mogoče je bil vanjo že v gimnaziji, čeprav ga takrat ni opazila, ko jo je najbolj razganjalo.

To tudi že poznamo.

Ga ni opazila.

Ga je, a so takrat bile prioritete na drugi perspektivi in je ustaliti se, umiriti se, podrediti se družbenim normam, čisto prehitro, ter je bilo potrebno pridobiti določeno kilometrino.

To se tudi meni zdi edino normalno.

Je čas za norenje in je čas za življenje, da ne omenjam spomine.

Nekateri to zamenjajo ali celo izpustijo, potem pa na stara leta gledati, kako mu puberteta ne da miru, tisto je pa zares pod vsakem nivojem, a kaj ko jih sploh ni malo, tako na angro rečeno celo ogromno. Nekateri bi rekli pol, saj mogoče celo je kaj na tem, zato raziskuj, ko si v srednji, poizkušaj ko si na faksu, da potem nastaviš zares na začetku. Seveda se ne izide v prvo. Če se v tretjo si srečko, če se v 5.to ni nič narobe, če se v 10.to si pa za mišjega skozi prišel.

Sam sem si predstavljal, da je Kirsi že nabrala izkušen, da je pa Jusi dovolj zrel, da se mu še kaj zgodi v življenju in če sta pametna in tolerantna, se bosta samo dopolnjevala in iz tistega se potem lahko rodi precej zanimiva štorija.

Verjetno bi celo tako bilo, če ne bi vmes posegla usoda.

Jusita so odpustili in je po mesecu tugovanja, ko je moral urejati zapuščinske zadeve, kjer tudi ni šlo gladko. Menda se je fotr spomnil da je ljubeč družinski član, in je zahteval vse zase, vendar je vse eno mamina oporoka obveljala, fotr pa tudi ni imel za drage advokate in leta tožarjenja, tako da je kmalu odnehal.

To bi se vse dalo preskočiti, če bi le hotela, seveda ni luštno, Jusi je pa še posebej komplikator in s takim biti ni enostavno, moraš imeti zvrhano mero, kaj mero, kamijon potrpljenja, kar pa ga Kirsi ni imela. To je persona od akcije in mečkanje okoli ljudskih odnosov jo samo odbije.

Pa ni bilo to.

Ko je diplomirala, kar je bilo takrat enkrat, ni hotela da smo na zagovoru, še pikanke ni naredila, kar me je precej presenetilo, ker smo na nekaterih zaključnih zabavah, še mi bili, ko nas je zvelkla na kakšen zagovor diplome in potem zaključni žur, sem se počutil kot na novo študent. Potem pa menda takoj, ali pa že prej mogoče, samo da ni obelodanila, da gre v Nju Jork v reklamno agencijo delat.

Si predstavljam, da ji je kot iz vedrega neba usekalo, glede na to da je je prej imela mnogo kaj povedati o Nju Jorku in njega dogajanju, o, ob in iz umetniške scene, kar pa zajema tudi reklame delat, kaj vse človek ne požre, se je tudi samo od sebe naštimalo, da je bila takoj za.

Ne, samo to, celo sicer v hecu a večkrat in precej glasno, da gresta skupaj, saj je tudi Jusi imel tam svetel vzor glede visokih hiš in bi se vse izšlo če ...

Če ne bi bil Jusi tak komplikator.

Ne, rečem, je imel precej zameštrano sceno, a kakor že povedano, če se če še gore premikaš, sam ne Jusi. Ta je moral vse po vrsti, kakor so hiše v Trsti in ga je papirologija okoli zapuščine precej

okupirala. Glede na to da je bil brezposln, je gledal na vse strani, da bi kje bilo in je bil na razgovoru v Jeteboriju, kjer je pa tudi že bil, in je bilo nekako poznano, da ne rečem, da Finci pač ne prekinejo, če se s kom nekaj zmenijo in on je bil na razgovoru in so rekli da ga naslednji mesec pokličejo, da je skoraj ziher, samo če bi usoda vmes posegla ne in je bil pečen. Se pravi prikovan.

Nije lako biti Finac.

Sam bi v isti situaciji takoj za Kirsi letel, pa če bi šla na konec sveta, saj se mu je zgodila bajka o kateri je lahko samo sanjal.

On pa kola.

Sem samo zijal.

P.S.:

Jusitovo Pismo

Brutalen ponedeljkov občutek s sivim, gostim nebom brez kančka vrzeli v oblačnem pokrovu. Vikend je bil žalosten. Navsezadnje sem bil prejšnji teden povožen in ko sem končno bil prost, se je zdelo, kot da bolezen cveti. Večinoma sem ležal v postelji in gledal filme, čeprav sem si zelo želel s prijatelji drsati, zavijati na smučišču in doma pometati in popravljati. Počutim se dobro in srečen sem, ko dosegam stvari. Prisilni počitek pa lahko v meni hitro ustvari občutke tesnobe.

Zdaj je vsak teden od začetka semestra nekdo v družini bolan. Prehlad in razdražen želodec. Ne razumem, kako naj sploh opravim delo? Že mesec dni zamujam s projektom - ker sem bil pred božičem zelo bolan, ko bi moral delati na njem. Ne morem si pomagati, da me ne bi streslo to spoznanje, saj večtedenska bolezen pomeni velik izpad dohodka. Projekti, ki naj bi prinesli plačo v naslednjem letu, se sploh nimajo časa zagnati.

Na tv gledam, kako ljudje hodijo na počitnice levo in desno in čutim grenkobo, ki vre v moji prsih. Vsi, ki kar naprej potujete in uživajte v svetu in se zdi, da nikjer ne čutite podnebne skrbi. Tudi jaz si želim v toplo deželo. Prav tako želim iti v muzej v velikem mestu in vpijati navdih. Prav tako želim snorklati v turkizni vodi. Želim si - a težko utemeljim, zakaj bi imel pravico do tega?

Danes se počutim skoraj zdravo. In kljub brezvoljnosti sem odločen, da bom poskušal ta teden začeti tako, da bom naredil prostor za boljše občutke. Za zajtrk sem si pripravil proteinski napitek, kmalu bom zaključil knjigovodstvo, ob kosilu pa bom poskusil za nekaj časa ven na svetlobo.

Pismo od Kirsi

Vedno se mi zdi, da začetek leta vzbudi cel vrtnec čustev. Začnejo se porajati v fazi predpriprav med božičem in novim letom, nato pa vas udarijo na vso moč skupaj s splošnim mačkom, ki sledi mesecu decembru ...

Ko se brezciljno pomikam po oznakah v koledarju in neskončnih obljubah novoletnih zaobljub, se mi zdi smešno, kako navezani smo na naše male obrede in da postanemo tako sentimentalni glede tega letnega časa in tega, kar predstavlja. Čeprav obožujem priložnost, da začnem znova in osvežim svoje življenje v vseh pomenih, se trudim, da ne zabredem v idejo, da moram ustvariti popolnoma novo osebo do začetka februarja ...

»Včasih ti gre res dobro, potem pa se po treh ali štirih letih vse nerazložljivo sesuje kot hišica iz kart in jo moraš znova zgraditi. Ni tako, da prideš do točke, ko boš vse v redu do konca življenja.« – Patti Smith

Ta citat izžareva resnico, ko razmišljam o pretresih zadnjih nekaj let. Zlasti lani se mi je zdelo, da ne glede na to, kako močno sem se trudila na različnih področjih svojega življenja ali ne glede na to, kako zelo sem se trudila mentalno 'ostati pozitivna' – je življenje kar naprej metalo prepreke, jaz pa sem mrzlično pobirala koščke, z nič časa za obdelavo česar koli od tega. Lansko leto je bilo zame leto ekstremnih vzponov in padcev. Bilo je leto srce parajočih telefonskih klicev in splošnega čustvenega dela iz vseh zornih kotov. Bilo je tudi leto neverjetnih potovanj in pomembnih premikov v karieri. To je bilo leto, ko sem opazovala, kako se pokrajina tega, kar počnem kot služba, precej drastično razvija, in to je bilo leto, ko sem se počutila, kot da večinoma stopam po vodi, ko gre za dosledno ustvarjanje in občutek, da ima moje delo kakršno koli vrednost.

To je bilo tudi leto, ko sem se naučila, kako pomembno je postavljati meje, in se zaradi tega začela počutiti manj krivega in sebičnega. Ko se ti zdi, da se svet okoli tebe podira – sčasoma prideš do točke, ko moraš rahlo zapreti vrata in se osredotočiti na ustvarjanje lastnega malega zatočišča. Spoznala sem, kako pomembno je imeti kraj, kamor se lahko odpraviš, ko se stvari zdijo še posebej težke. V redu je, če zamudite dogodek ali ne dvignete slušalke – ni vam treba delati, kot da služite večjemu namenu. Ste svoj najpomembnejši zagovornik v življenju in ne da bi sebe postavili na prvo mesto, ko je to največ, se boste hitro začeli počutiti, da pripadate drugim ljudem.

Nekaj globoko humanizirajočega je v tem, da imaš nekaj težkih let, nekako prideš do točke, ko si poln upanja, kajti no, kaj je še tu?...

Življenje je nenehna igra gradnikov in tudi ko se zdi, da so zloženi proti nam, je vedno prostor, da jih pobere nazaj in začnemo znova graditi. Lahko je popolnoma nova oblika, popolnoma nov obris!

Čeprav za to novo leto nimam nobenih velikih ali drznih zaobljub – imam vse tihe upe in sanje, za katere mislim, da jih ima večina od nas, ko vstopimo v novo koledarsko leto, vendar se bojimo prevarantskih stvari. Zadnjih nekaj let me je naučilo, da se ne navežem preveč na načrte ali se poskušam ujemati z določenim kalupom, ampak da se namesto tega samo malo bolj prepustim in zaupam, da se bom premikala v pravo smer (ne glede na to, kako počasi). Nisem prepričana, kako izgleda to novo leto zame – vse, kar vem, je, da sem se pripravljena nasloniti in ga sprejeti. Zadnjih nekaj let me je resnično naučilo, kako pomembno je, da si dovolim žalovati za tem, kar se je morda

zgodilo, a si nato tudi dovolim vznemirjenje in spraševanje nad novimi možnostmi in dogodivščinami, ki bi namesto tega lahko zasedle ta prostor.

Mislim, da se prej omenjeni citat Patti Smith drži zame kot lepilo, ker me opominja, da je življenje nenehno delo. Ne v pretirano depresivnem smislu, ampak v smislu, da je življenje lahko prizanesljivo in da lahko preživimo več različnih poglavij, če imamo dovolj sreče. Lepota je v tem, da lahko začnemo znova in znova, če želimo. Samo dovolj pogumni moramo biti, da zapremo vrata, ko se nam zdi, da je to najpomembnejše, in naredimo ta velikanski skok, ko je to pomembno ...

Upam, da bom letos naredil več tega in upam, da boste tudi vi!

xxx, Kirsi

P.S.

"Nogomet je priljubljen, ker je priljubljena neumnost," je nekoč rekel Jorge Luis Borges. Na prvi pogled se zdi, da sovražnost argentinskega pisca do športa odseva odnos današnjega tipičnega sovražnika nogometa, ki ne bo zamudil priložnosti, da vam pove, da je nogomet dolgočasen. Preveč je izenačenih rezultatov in nogometaši pogosto simulirajo prekrške, bodo zagotovo dodali.

In res je, Borges je delil ta stališča in nogomet označil za "estetsko grd". Rekel je celo, da je "nogomet eden največjih zločinov Anglije." Šport in njegove oboževalce je tako sovražil, da je namenoma načrtoval eno od svojih predavanj ob istem času, ko je argentinska reprezentanca igrala prvo tekmo na svetovnem prvenstvu leta 1978.

Toda Borgesova glavna težava pri tem športu je bila nekaj drugega, kar mu je bilo pomembnejše od estetike. Največji gnus je namreč čutil do kulture nogometnih navijačev, ki jo je povezoval z nekakšno slepo ljudsko podporo voditeljem največjih tiranij dvajsetega stoletja.

V času svojega življenja je videl, kako se v argentinski politični sferi pojavljajo elementi fašizma, peronizma in celo antisemitizma, zato je njegov intenziven sum do ljudskih političnih gibanj in množične kulture – vrhunec je dosegel v nogometu v Argentini – povsem razumljiv. (»Obstaja ideja o nadvladi [v nogometu], ki se mi zdi grozna,« je nekoč zapisal.) Borges je nasprotoval dogmatizmu v kakršni koli obliki, zato je bil seveda sumničav do brezpogojne predanosti svojih rojakov kateri koli doktrini ali veri. —tudi lastna, draga reprezentanca.

Nogomet je neločljivo povezan z nacionalizmom, kar je še eden izmed Borgesovih očitkov temu športu. "Nacionalizem dopušča le afirmacije, vsaka doktrina, ki zavrača dvom, zanikanje, pa je oblika fanatizma in neumnosti," je dejal. Nacionalne ekipe ustvarjajo nacionalistično vnemo, kar brezvestni vladi omogoča, da uporabi priljubljenega igralca kot govornika svojih idej, kar ji daje legitimnost.

Pravzaprav se je točno to zgodilo enemu največjih igralcev vseh časov: Peleju. "Ko je brazilska vlada takrat aretirala politične disidente, je izdelala tudi ogromen plakat Peleja, ki se trudi zabiti žogo v gol, spremljal pa ga je slogan 'Ninguém mais segura este país' (Nihče ne more zdaj ustaviti te države)," piše Dave Zirin v svoji novi knjigi "Brazil's Dance with the Devil". Vlade, kot je brazilska vojaška diktatura, pod katero je igral Pele, lahko uporabijo obveznice, ki si jih navijači

delijo s svojimi reprezentancami, da pridobijo podporo javnosti, česar se je Borges bal in preziral v tem športu.

Njegova kratka zgodba "Esse Est Percipi" lahko pojasni tudi njegovo sovraštvo do nogometa. Približno na polovici zgodbe se razkrije, da nogomet v Argentini ni več šport in je le del medijskega spektakla. V tem izmišljenem vesolju prevladujejo simulakri; predstavljanje športa je nadomestilo dejanski šport. "Ti [športi] ne obstajajo zunaj snemalnih studiev in časopisnih pisarn," pravi predsednik nogometnega kluba v zgodbi. Nogomet vzbuja tako globok fanatizem, da navijači spremljajo neobstoječe tekme na televiziji in radiu, ne da bi kar koli dvomili.

»Stadioni že dolgo propadajo. Danes se vse zrežira na televiziji in radiu. Lažno navdušenje športnega komentatorja — Ali niste nikoli posumili, da je vse lažno? Nazadnje je bila nogometna tekma v Buenos Airesu odigrana 24. junija 1937. Od tega trenutka naprej nogomet, skupaj s celo plejado športov, sodi v žanr drame, ki jo igra en človek v kabini ali pa igralci. v dresih pred TV kamerami" - Jorge Luis Borges "Esse Est Percipi"

Ta zgodba sega nazaj v Borgesovo nelagodje zaradi množičnih gibanj. "Esse Est Percipi" medije učinkovito obtožuje sokrivde pri ustvarjanju množične kulture nogometnih navijačev, ki se posledično prepuščajo demagogiji in manipulaciji.

Po Borgesu ljudje čutijo potrebo po pripadnosti velikemu univerzalnemu načrtu, nečemu večjemu od njih samih. Nekaterim ta občutek daje vera, drugim nogomet. Liki v Borgesovi literaturi se pogosto borijo s to željo in se zatekajo k ideologom ali gibanjem, ki imajo katastrofalen učinek; pripovedovalec »Deutsches Requiem« postane nacist, medtem ko se v »Babilonski loteriji« in »Kongresu« majhne, na videz neškodljive organizacije hitro spremenijo v ogromne, totalitarne birokracije, ki brutalno kaznujejo drugače misleče in sežigajo knjige.

Želimo si biti del nečesa večjega, tako zelo, da smo slepi za napake, ki se razvijejo v teh velikih načrtih - ali napake, ki so bile ves čas neločljivo povezane z njimi, in Borges je okrivil nogomet, da spodbuja to nekoliko naravno, in po njegovem mnenju škodljiv nagon pri mnogih ljudeh in o tem ni obotavljal javno spregovoriti ob vsaki priložnosti.

Ps2

SOPHIE SCOTT, nevroznanstvenica in stand-up komedijantka:

Smeh je družbeno čustvo, zato je 30-krat bolj verjetno, da se bomo smejali, če je z nami še kdo, kot če smo sami. In bolj se bomo smejali, če poznamo te ljudi, in bolj se bomo smejali, če imamo te ljudi radi.

Zakaj se ljudje smejiijo?

Smejimo se, da pokažemo, da se strinjamo s tem, kar je nekdo rekel. Da se spominjamo iste stvari, na katero namigujejo. Ljudje bodo s smehom poskušali prikriti druga čustva. Ljudje se bodo smejali, da bi se poskušali pretvarjati, da niso razburjeni, ali da bi prikrili jezo, osramočenost ali bolečino. Ljudje bodo uporabili smeh, da bi druge ljudi spodbudili k nečemu. Če nekoga nasmejete, vam bo povedal več intimnih podrobnosti o sebi.

Sophie pravi, da obstajata dve glavni vrsti smeha.

Prvi je nekakšen spontani smeh, če pomislite na smeh, ki se zgodi in se ne morete nehati smejati. Smeh te preprosto preplavi in potem ga boš moral samo jezdit ven. To je precej drugačna vrsta smeha od vrste smeha, ki ga najdete v pogovorih, kar je seveda večina smeha, ki ga srečate. Tam je smeh res kratek in se deli, ljudje se običajno smeji skupaj in se smeji skupaj na zelo usklajen način. Ljudje se smeji na koncu stavkov. In to je pravzaprav precej zanimivo, saj se celo zgodi, če se nekdo pogovarja v znakovnem jeziku, kjer bi se lahko smejal do konca, pa se ne, še vedno se skupaj smejita na koncu stavkov.

Torej, zakaj se lahko smeh včasih zdi nalezljiv?

Verjetno se lahko spomnite priložnosti, ko ste gledali televizijo ali poslušali radio, morda je bil prenos v živo, in se voditelj ali voditeljica začnejo hihitati.

Imenuje se vedenjsko nalezljiv fenomen, to so stvari, ki jih lahko nataknete od nekoga drugega samo zato, ker jih počne. Morda ste opazili, da se to zgodi pri zehanju, pogosto se zgodi pri smehu.

Dojenčki ne kažejo nobenih vedenjsko nalezljivih pojavov in tega jih dejansko naučimo. Torej, če pogledate dojenčke in starše, bodo starši poskušali nasmejati dojenčke, dojenčki pa se smeji in to je lepo. Če se starš smeji, se mu dojenček ne pridruži. Če pa se dojenček smeje, se starš pridruži, ker okužba deluje. In dejansko se zdi, da je to korenina, s katero začnemo dojenčke učiti, da je to nekaj, kar počnemo skupaj.

Smeh ni izključno pri ljudeh.

Vemo, da je smeh pri drugih opicah zelo enostavno opaziti. Tako se smeji gorile, smeji se šimpanzi, smeji se orangutani in smeji se na zelo, zelo podoben način kot ljudje. Glavna razlika je v tem, da se šimpanzi, na primer, smeji ob izdihu in vdihu, tako da se mi samo smeji ha-ha-ha, izdihnemo, šimpanzi to počnejo bolj kot ha-ah-ha-ah, zveni malo kot on- eh-he-eh. Torej šimpanzi uporabljajo smeh na precej zapleten način, podobno kot mi, in to se dogaja v enakih situacijah. Povezan je z žgečkanjem, z igro, s poskusom, da bi igra trajala dlje.

In ne gre samo za primata. Smehu podobno vedenje so opisali tudi pri podganah in papigah. Na žalost ima lahko smeh tudi temnejšo plat.

Ti veliki stiski prsnega koša, ko se smejiš, še posebej, če se res močno smeješ, so precej stresni za tvoje srce in pljuča in to lahko pomeni, da imaš kakšno težavo morda s srcem ali vaša pljuča ali krvne žile, jih lahko še bolj obremenite. In skozi zgodovino obstajajo primeri ljudi, ki so umrli od smeha.

Na srečo ima smeh tudi veliko koristi za zdravje.

Ko se smejiš, si bolj sproščen. Torej takoj, ko se začnete smejati, se vam adrenalin zmanjša. Dobite tudi povečan vnos endorfinov, ki naravno krožijo v telesu. To je zato, ker med smehom precej vadite prsni koš. To je popolnoma enako kot tekaški vzpon ali dober občutek, ki ga dobite po vadbi. In zanimivo je, da to velja za smeh, tudi če ste popolnoma ponaredili smeh, tako da kaže, da je nekaj povezano z gibi ha-ha-ha.

Ps3

dr. Zoe Walkington, psihologinja,

Indijanski pregovor pravi:

"Tisti, ki pripoveduje zgodbo, vlada svetu."

Zgodbe imajo potencial, da so neverjetno močne. Sposobne so spremeniti naš odnos drug do drugega, spremeniti predsodke, zato je možnost, da zgodbe prepričajo, osupljiva.

ZAKAJ SO ZGODBE MOČNEJŠE, KOT MISLITE.

Prebrala sem to res, zelo dobro raziskovalno nalogo o teh dveh knjigah, ki sta v bistvu predlagala, da če ljudi prepričate, da preberejo nekaj poglavij Harryja Potterja, se bodo ocenili višje kot drugi ljudje in njihova sposobnost, da potencialno nekaj premaknejo, samo z uporabo moči svojega uma. Ljudje, ki berejo o vampirjih, bodo dejansko verjeli, da so njihovi zobje nekoliko daljši od drugih ljudi v populaciji, samo zaradi tega, ker so prebrali poglavje ali dve te knjige.

PSIHOLOGI TEMU REČEJO ASIMILACIJA – KJER BRALEC PREVZEME KVALITETE IZMIŠLJENE SKUPINE.

Kar zadeva psihologijo, je nekaj stvari, ki nam jih zgodbe dejansko naredijo.

1. PRESKOK:

KO SE BRALEC IZGUBI V SVETU ZGODBE.

Dobimo občutek, da smo popolnoma potopljeni v svet, o katerem beremo.

2. IDENTIFIKACIJA:

KJER BRALEC PREVZEME PERSPEKTIVO IN IDENTITETO LIKA ZGODBE.

Začnemo se skoraj počutiti, kot da se stvari, ki se dogajajo njim, dogajajo nam.

RAZISKAVE NAKAŽEJO, DA STA LAHKO PRESKOK IN IDENTIFIKACIJA POVEZANA S SPOSOBNOSTJO VŽIVETJA DO DRUGIH.

Anthony Horowitz, avtor in scenarist: Branje ni sprostitev, gradite svetove, te svetove naseljujete z mesti in ta mesta naseljujete z ljudmi. Čeprav imajo televizija, film, gledališče vse svoje mesto v pripovedovalskem svetu, meni tisti trenutek stika s knjigo, ko prebereš zgodbo in odkriješ njene skrivnosti ... nič ni blizu.

MORDA BOMO ŽALOSTNI, KO BEREMO O NEKOM, KI JE ŽALOSTEN, ALI SE NASMEHNEMO, KO BEREMO O LJUDEH, KI SO SREČNI.

Prepričan sem, da so zrcalni nevroni del tega procesa, vendar to ne more biti celotna zgodba. Ugotovljeno je bilo, da ko se povežemo z ljudmi, ki niso resnični, ampak so izmišljeni liki, to za nas tvori nekakšen družbeni nadomestek – skoraj je, kot da so resnične osebe, čeprav niso. Psihologi temu včasih pravijo ... oblikovanje parasocialnega odnosa. In kar je zanimivo pri tem, je, da se zaradi tega počutimo manj osamljene, lahko pa tudi ublaži samozavest in izboljša naše razpoloženje. Vemo, da je veliko prijateljstev z drugimi ljudmi, ko ste v paru, res pozitivna stvar za rezultate tega odnosa. Toda kar je res zanimivo, ni nujno, da so resnični ljudje. Če poskušate spremeniti mnenja ljudi o kontroverznih temah, kot so na primer istospolne poroke ali priseljevanje,

se je dejansko izkazalo, da so zgodbe veliko bolj učinkovite pri ustvarjanju političnih sprememb. Raziskava, ki jo je v Italiji vodil psiholog Loris Vezzali, je pokazala, da so otroci, ki so brali Harryja Potterja, zmanjšali predsodke do priseljencev. Odnos do stigmatiziranih skupin bi lahko izboljšali z branjem Harryja Potterja, vendar le, če bi se oseba identificirala s Harryjem.

TOREJ LAHKO ZGODBE POVEČAJO EMPATIJO, ZMANJŠAJO PREDSDODKE IN OSAMLJENOST TER SO ZELO PREPRIČLJIVE ...